

Kl. 9.00 – 16.32

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 18 november.

2 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Erik Ullenhag* (fp) ansökt om föräldrale-dighet under tiden den 15 januari–15 juli 2005.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Harald Nordlund* skulle inträda som ersättare för Erik Ullenhag.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2004/05:93

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:93 av Carl B Hamilton (fp) om friårsförslagets konsekvenser för BNP, offentliga finanser och jämställdhet

Interpellationen kommer att besvaras den 29 november 2004.

Skälet till dröjsmålet är att interpellanten haft förhinder så att interpellationen inte kunnat besvaras vid en tidigare tidpunkt.

Stockholm den 22 november 2004

Näringsdepartementet

Hans Karlsson

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:143 av Carl B Hamilton om mål och ställning för Sveriges riksbank kommer att besvaras tisdagen den 14 december.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 19 november 2004

Finansdepartementet

Sven-Erik Österberg

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2004/05:FPM28 Förslag till förordning om ett finansiellt instrument för miljön Life+ KOM(2004)621 till miljö- och jordbruksutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Trafikutskottets betänkanden 2004/05:TU2 och TU4

Konstitutionsutskottets betänkanden 2004/05:KU6, KU5 och KU7

Näringsutskottets betänkande 2004/05:NU4

Justitieutskottets betänkande 2004/05:JuU7

Lagutskottets betänkande 2004/05:LU2

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2004/05:AU2

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

6 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2004/05:FiU1

Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna (prop. 2004/05:1 delvis och redog. 2004/05:RRS1).

Anf. 1 MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Under den ganska korta tid som jag nu kommer att tala kommer den svenska statsskulden att öka med en dryg miljon, och vi kommer att få ytterligare två eller tre förtidspensionärer. Vi har i dag en god ekonomisk tillväxt i Sverige. Dagens ramdebatt om budgeten sker ändå i ett läge där vi har betydande problem med den svenska statsbudgeten i den meningen att den går med stora underskott. Vi måste låna 100 miljarder kronor på två år för att få det hela att gå ihop.

Budgetdebatten utspelas också i en allvarlig situation på den svenska arbetsmarknaden. Vi har mätt med OECD:s mått en öppen arbetslöshet på i storleksordningen 8 % och ett samlat väldigt stort utanförskap på arbetsmarknaden. Utöver de 200 000–220 000 öppet arbetslösa har vi

180 000 som är undersysselsatta eller som studerar därför att de inte kan få ett jobb. Vi har 130 000 människor i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vi har 535 000 förtidspensionärer, och vi har ungefär 260 000 som i dag går sjukskrivna. Det summerar sig till mer än 1,3 miljoner människor som på olika sätt försörjer sig via bidrag i stället för via eget arbete. I stora delar landet innebär det att var tredje vuxen står utanför den reguljära arbetsmarknaden.

Det är mot den verklighetsbakgrunden som man ska se de moderata budgetförslagen. Vi lägger fokus på att återupprätta en arbetslinje och att förvandla Sverige från ett Bidrags-Sverige till ett Sverige i arbete. Vi föreslår åtgärder som ska göra det mer lönsamt att arbeta och mindre lönsamt att inte arbeta. Det är förslag om sänkta skatter framför allt för låg- och medelinkomsttagare och förslag om stramare bidragssystem.

Bakom de stora talen och stora siffrorna – bakom de 1,3 miljonerna – finns det faktiskt ansikten. Det finns människor av kött och blod. Jag är på intet sätt unik utan har i likhet med så många människor i vårt land också sett arbetslösheten på nära håll i den egna familjen. Jag vet vilka påfrestningar den påtvingade passiviteten innebär. Jag vet vad det innebär för självkänslan när man söker jobb efter jobb men kanske inte ens kallas till en anställningsintervju. Jag vet hur det är när man blir beroende av andra, av anhöriga och av staten.

Det stora utanförskapet är förstås också ett gigantiskt problem för samhället i stort. Det innebär att det är allt färre som ska försörja alltfler. Det är någonting som kommer att förstärkas och understrykas ytterligare av de demografiska förändringar vi ser framför oss, det vill säga de förändringar som kommer att ske i befolkningssammansättningen under början av 2000-talet. På sikt blir ekvationen helt ohållbar om vi inte kan göra någonting åt det stora utanförskapet.

Vi har i dag en hög produktivitet i näringslivet. Men den höga produktiviteten kommer inte att hjälpa och inte att lösa problemet med att finansiera den välfärd som svenska folket har vant sig vid med de förändringar i befolkningssammansättningen vi ser framför oss. Det finns helt enkelt ingen genväg, herr talman. Om vi ska klara att finansiera välfärdsåtagandena måste vi bli fler som arbetar, och vi måste bli fler som arbetar mer.

Det är bakgrunden till inriktningen på de moderata budgetförslagen. Det är förslag som syftar till att få människor tillbaka i arbete. Det handlar förstås också om att ge människor makt att påverka sina egna liv. Vi har i Sverige i dag massor av människor som har kommit till vårt land. De har inte sällan flytt från krig och elände. De har kommit till Sverige med ambitionen att här genom egna insatser bygga en ny tillvaro och en ny framtid. Alltför många av dem har aldrig fått chansen.

Vi har byggt system som gör att det för en nyanländ invandrare med fru och två barn krävs en lön på 25 000 kr i månaden för att det över huvud taget ska löna sig att arbeta. Det krävs 30 000 kr i månaden om han har tre barn. Den grupp som har det allra svårast i Sverige och som över huvud taget saknar varje möjlighet att påverka sin livssituation och sin standard genom eget arbete, den grupp som också har förlorat mest under de tio år som vi nu har haft med socialdemokratisk regering, är de ensamstående mammorna.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Förra året var det 60 000 ensamföräldrar som var tvungna att ta socialbidrag. Det beror på de samlade marginaleffekterna, de samlade effekterna av svenska bidragssystem och svenska skattesystem. Det försöker vi att göra någonting åt. Vi lägger fram förslag som till exempel ska göra det möjligt också för den här gruppen av människor att påverka sin livssituation genom eget arbete och egna insatser. I dag får ett vårdbiträde med två barn behålla 45 kr av en extra intjänad hundralapp. Vi lägger fram förslag som gör att det vårdbiträdet i stället får behålla 85 kr av varje intjänad extra hundralapp.

I samband med att budgetpropositionen presenterades uttalade sig LO:s chefsekonom Dan Andersson. Han sade: "Framför allt är det angeläget att marginalskatterna på arbete hålls nere för att främja ett ökat arbetsutbud när efterfrågan ökar." Det är väldigt sant. Men det är också sant att regeringen inte i sin budget föreslår några åtgärder som pekar i den riktningen.

Tvärtom lägger man betydande belopp på att höja grundavdraget. Det är en skatteförändring som inte på något sätt påverkar marginalskatternas höjd. Man föreslår friår som ska underlätta för människor att lämna arbetskraften i stället för att komma tillbaka till arbetskraften.

Man lägger också fram förslag om ett evigt åtagande för arbetsgivarerna att betala för dem som går sjukskrivna. Det är ett förslag som väldigt tydligt kommer att slå hårdast mot de grupper på arbetsmarknaden som är allra mest utsatta. Det är de som har en sjukdomshistoria och de som i utgångsläget redan har väldigt svårt att få jobb.

Vi stramar förvisso åt de svenska bidragssystemen med våra förslag. Men vi satsar också på välfärdens kärna. Vi föreslår 5 miljarder extra till fler poliser, sjuksköterskor och lärare.

En av Bosse Ringholms sista åtgärder som finansminister var att sammankalla till en presskonferens där han med ett digert antal overheadbilder försökte leda i bevis att vi moderater bluffade, att vi i själva verket drog in pengar från kommunsektorn i stället för att göra de satsningar på välfärdens kärna som vi själva påstod. Finansutskottet bejakar nu i sitt betänkande i allt väsentligt att våra siffror är korrekta, att våra beräkningar är korrekta.

Traditionellt har Finansdepartementet varit någon sorts kraftcentrum för strukturreformer. Under Kjell-Olof Feldt fick vi stora marginalskattesänkningar i samband med den stora skattereformen. Under Wibbe gjordes hela bostadsfinansieringssystemet om – det hade stor betydelse. Under Åsbrink skedde en budgetsanering med sänkta ersättningsnivåer till 75 %. Men under Bosse Ringholm har Finansdepartementet legat för fäfat och snarare förvandlats till ett centrum för dyra förhandlingar med Vänstern och Miljöpartiet och för vilseledande beräkningar av motståndarnas förslag.

Jag hoppas förstås att Finansdepartementet under Pär Nuders ledning kommer att återupprätta rågången mellan ämbetsmannadepartementet å ena sidan och en filial till socialdemokratiska partihögkvarteret på Sveavägen å den andra sidan. Lite orolig är jag dock med tanke på Pär Nuders bakgrund som spinddoktor och mediedomptör åt socialdemokratiska regeringen. Detta föranleder mig för övrigt, herr talman, att hälsa Pär Nuder välkommen i ämbetet som chef för Finansdepartementet. Pär Nuder har förvisso en betydande erfarenhet av svensk statsförvaltning.

Han var sakkunnig på Justitiedepartementet redan vid 23 års ålder. Pär Nuder har tillbringat hela sitt vuxna liv bakom ett skrivbord i Regeringskansliet. Det är en styrka, men det är också, herr talman, en viss svaghet. För välbstånd skapas inte i offentlig förvaltning utan av arbete i växande och lönsamma företag.

Jag har ibland i debatter här i kammaren anklagat Socialdemokraterna för att inte riktigt förstå företagandets villkor och drivkrafter. Socialdemokratin har alltid haft traditionellt goda band med de stora svenska företagen, men jag har alltid ifrågasatt om den där genuina känslan finns för vad det är som driver den lille företagaren, den som intecknar villan för att satsa på en idé. Det handlar om vad som driver entreprenören framåt, vad som får människor att riskera väldigt mycket för att satsa på en idé.

Jag säger detta därför att det framstår som oerhört angeläget i dag att förbättra det svenska företagsklimatet i vid mening. Det handlar om skatter, byråkrati, regler, kapitalförsörjning. Vi har i dag en situation där jobb försvinner i landet. Jag vill inte på något sätt förneka eller beklaga en fortgående strukturomvandling i det svenska näringslivet, men det är klart att det är ett bekymmer när de nya kvalificerade jobben inte kommer till inom landet. Det är ett bekymmer att svenska företag investerar tungt i nya jobb men att det är investeringar som sker i andra länder och inte här på hemmaplan.

Jag ser i dag, herr talman, en betydande risk för att arbetslösheten ska bita sig fast på den höga nivå där den i dag befinner sig. Senast i går kom en analys från Föreningssparbanken som andas oro för den europeiska konjunkturen och för förutsättningarna att få till stånd den jobbtillväxt under nästa år som bland annat arbetsmarknadsmyndigheterna och företrädare för regeringen har gett uttryck för att man tror kommer.

Det behövs förändringar för att förhindra en utveckling där arbetslösheten biter sig fast på den här höga nivån. Ändå händer väldigt lite från regeringens och från vänsterkartellens sida.

Med de orden, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationerna nr 1 och nr 5 i finansutskottets betänkande. Det innebär bifall till en politik där det föreslås strukturförändringar i form av sänkta skatter, stramare bidrag och en flexiblere arbetsmarknad, reformer för att få fler att vilja anställa och reformer för att skapa ett bättre företagsklimat. Allt detta är sådant som Sverige så innerligt väl behöver.

Anf. 2 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att hälsa Pär Nuder välkommen, inte till riksdagen men till att delta i de här sammanhangen. Jag hoppas att vi ska ha ett konstruktivt och trevligt utbyte under de två år som är kvar tills det blir skifte på den här posten – om det inte händer något oväntat under mellantiden, så att det går snabbare.

Det finns många utmaningar att ta tag i redan nu, och vi kan i dag, 2004, summera lite grann hur tio år med en socialdemokratisk regering har varit hittills. Vi har fortfarande över en miljon människor som står utanför arbetsmarknaden, även om det inte alltid är samma personer från dag till annan, och vi har färre företagare nu än vad vi hade 1994 efter den kraftigaste lågkonjunkturen i mannaminne.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Under de här tio åren har Socialdemokraterna klarat av den budgetsänering som påbörjades av den borgerliga regeringen, men man har också hunnit med att i hög grad förslösa vad man uppnådde. Man har klarat av att genomföra ett antal viktiga reformer. Några av dem påbörjades under den borgerliga regeringen, och en del har skett i samarbete med borgarna senare, till exempel pensionssystemet som nu är en oerhört viktig beståndsdel i det goda ekonomiska klimat som finns i Sverige. Vi har en självständig riksbank. Man har klarat av låginflationspolitiken, även det i samarbete med de borgerliga partierna. Vi har ett EU-medlemskap – det handlar om ett samarbete med åtminstone flertalet borgerliga partier. Och vi har fått en ny budgetlag och reformerad budgetprocess. Även det skedde med stöd av och i samarbete med de borgerliga.

Jag skulle kunna räkna upp många fler reformer, men det blev i stort sett reformstopp någon gång 1998, 1999, 2000. Sedan dess tycker jag inte att det har skett särskilt många viktiga reformer som för de ekonomiska villkoren framåt. Däremot har man alltså undergrävt budgetprocessens ramverk och ägnar sig nu åt ett ganska oförblommerat fusk.

Jag tycker att det var ganska intressant att se omslaget på det här betänkandet, som vi pratar om i dag och som handlar om ramarna för statsbudgeten och riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Herr talman! Jag vet inte om det är finansutskottets kansli eller riksdagens tryckeriexpedition som har haft roligt när de har gjort illustrationen till statsbudgeten. Det är just en ram. Allting får inte plats innanför den, och då lägger man det raskt utanför i stället. Det här omslaget är en ganska bra bild av den svenska statsbudgeten och regeringens och dess stödpartiers sätt att hantera statens finanser. Det som har hänt är just att man har undergrävt budgetramverket och lagt utgifter utanför utgiftstaket. Därmed har man lyckats åstadkomma en situation där vi lånar 50–60 miljarder kronor varje år.

1999–2000 bröts den goda utvecklingen när det gällde statsfinanserna. Det var inte bara högkonjunkturen som gjorde att det kom pengar som brände i fickorna, utan någonstans verkade man också trött på att bedriva den här mer ekonomiskt ansvarsfulla politiken.

Vi kommer nu att gå in i nästa lågkonjunktur med ett stort underskott. Som det ser ut nu är det på 50–60 miljarder, men ingen ska slå i mig att regeringen har för avsikt att gå till val 2006 utan kostsamma vallöften. Om ni får hållas kommer naturligtvis underskottet att då vara större.

Herr talman! Det är inte bara budgetpolitiken som går i fel riktning. Det gäller även det som är grunden för välståndet. Det är trots allt inte regeringen och regeringens politik som skapar välstånd. Däremot skapar man viktiga förutsättningar.

Ett viktigt förslag som går i helt fel riktning är det om sjuklönen. Det har mycket större konsekvenser för Sverige än den summa pengar som det påverkar sjukförsäkringskostnaderna med att man nu privatiserar. Det är ganska fascinerande att den här regeringen och deras stödpartier som är så mycket emot privatiseringar vill privatisera en del av den här försäkringen och lägga ut försäkringsuppgiften på enskilda småföretag. Det här är dubbeldumt. Det är dåligt för människor som är utsatta på arbetsmarknaden. Det försvårar för de människor som i dag redan står utanför, och det försvårar för företagandet.

Jag träffade i förrgår en företagare, Bodil. Hon har nu sagt upp sin anställda som får sluta den sista december. Den avgörande orsaken till det var just sjuklöneförslaget. Man kan inte ta den risken. Det är inte bara ett dåligt förslag. Det är en signal till företagandet och arbetsmarknaden som går i helt fel riktning.

Ett annat förslag som går i helt fel riktning är friåret. Om det är något som vi inte behöver är det nya ledighetsreformer där man skickar hem viktiga personalgrupper. Det är helt fel signal. Detsamma gäller stopplagen, som ni sitter och arbetar med på Regeringskansliet. Den är till för att sätta stopp för kreativitet och utveckling inom viktiga områden inom sjukvården och se till att människor inte får möjlighet att välja mellan olika arbetsgivare. Den är till för att försvåra för kvinnors valfrihet att både etablera sig som sina egna och att ha flera arbetsgivare att välja på. Det är helt fel signaler i en tid när vi behöver all kreativitet för att förbättra kvinnors arbetsmarknad och för att förbättra sjukvården.

Ni höjer skatten på uppbyggnad av eget riskkapital i företagandet. Äntligen har ni lagt förslag om att ta bort arvs- och gåvoskatten. Men det betalas med höjd skatt när samma kapital byggs upp. Det är klassisk socialdemokratisk politik. Det är fel att kämpa ihop pengarna med hårt arbete, men det är okej att få dem. Det är precis som att det är okej att vinna på Lotto men att det ska beskattas extra hårt om det gäller hårt arbete. Man brukar säga att det handlar om att förvärva, ärva och, tredje steget, fördärva. Vad ni gör nu är att försvåra den första punkten i det här, vilket gör att det kommer att finnas mindre att ärva.

Herr talman! Det här behöver bytas ut mot en liberal reformagenda som går ut på att fler ska jobba, fler företag ska starta och växa i Sverige och statsskulden ska sjunka. Det handlar om de grunder på vilka välförhållanden skapas. Vi måste återupprätta arbetets värde. Då handlar det både om mycket konkreta förslag och om attityder. Jag skulle vilja säga, herr talman, att det inte är som Pär Nuder har sagt i något uttalande att företagandet behöver förändrade attityder i stället för skatteförbättringar. Skatteförbättringarna kommer ju ur en förändrad attityd. Ni har en helt felaktig attityd både till arbetets värde när ni föreslår friår och till företagandets värde när ni föreslår höjda skatter för företagande.

En annan attityd som behöver förändras gäller förtidspensioneringarna, som nu har sprängt halvmiljonstrecket. Det är oerhört viktigt, både att vi har en väl fungerande sjukförsäkring och att det som skyddsnät för dem som trots alla tänkbara insatser inte kan återkomma på arbetsmarknaden helt eller delvis finns en förtidspension. Men ni har ju förvandlat det systemet till ett sätt att kasta människor på sophögen om de inte passar in perfekt som en pusselbit exakt där de är. Det tycker vi är helt oacceptabelt. I vårt budgetförslag och vår ekonomiska politik är en viktig hörnpelare att reformera vården, se till att människor får tillgång till vård, reformera rehabiliteringen och se till att sjukförsäkringen blir en social försäkring återigen.

Vi vill också reformera arbetsmarknadspolitiken. Det är oerhört viktigt. Arbetsmarknadspolitiken måste se till att slipa ned trösklar och underlätta för människor att komma in på arbetsmarknaden. Vi vill ha en jobbgaranti och se till att integrationspolitiken fungerar så att människor kan komma in, inte permanent stängas ute.

I flera års tid har ni utlovat att det skulle bli konkreta förbättringar när det gäller invandrares möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden. För två år sedan kommenterade jag det som: Sverige, var god dröj! Det var som man sade i taxiväxeln innan taxi avreglerades. För ett år sedan kunde jag kommentera era förslag med: Sverige, var god dröj! Ni behåller er plats i kön. I år får vi väl lägga till: Medan ni väntar spelar vi lite musik.

Sverige är sämst på att integrera invandrade män på arbetsmarknaden. De vill inte att ni ska spela lite musik medan de väntar. De vill att vi ska lägga om integrations- och arbetsmarknadspolitiken så att de kan komma in på arbetsmarknaden och försörja sig själva.

Herr talman! Vi vill lägga om både den ekonomiska politiken och budgetpolitiken på sådant sätt att vi begränsar utgifterna och statens åtagande. Jag tror att vi behöver vara fler som säger ifrån att staten inte kan ta ansvar för allting i människors liv. Det har vi inte råd med. Då får vi ett orimligt och olidligt samhälle där människor inte får någon personlig frihet och möjlighet att utforma sitt liv och sin vardag efter eget tyckande. Man måste få ta ansvar för sitt eget liv. Det är skälet till att vi radikalt vill lägga om bostadspolitiken. Det kommer också att spara stora summor och sänka priserna för enskilda människor.

I energipolitiken måste vi sluta med att stänga väl fungerande kraftproduktion på ett sätt som gör att miljöförstöringen kommer att öka och statsfinanserna försämrats. Vi vill ha en annan mediepolitik där människor får bestämma själva vilken typ av apparater de ska ha. Skattebetalarnas pengar ska inte användas till det. På en lång rad områden behöver vi göra sådana här skiften i attityden till vilka åtaganden staten ska göra.

Herr talman! Politiken skapar inte välståndet, men den skapar förutsättningarna. Inom ramen för en politik för jobb och företagande tycker vi i Folkpartiet att det är viktigt att lyfta fram några punkter där vi vill öka anslagen. Det gäller stödet till handikappade. Assistanssystemet och tillgängligheten ska förbättras. Äldrevården behöver tillskott. Den internationella solidariteten behöver manifesteras genom ett höjt bistånd, rättssamhället förstärkas och en jämställdhetsbonus införs i föräldraförsäkringen så att vi kan ta ett steg mot ett mer jämställt samhälle.

Herr talman! Jag står givetvis bakom samtliga våra reservationer men vill för tids vinnande yrka bifall bara till reservation nr 1.
(Applåder)

Anf. 3 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag vill också hälsa Pär Nuder välkommen.

De av oss som var vakna i måndags morse vid 7-tiden kunde höra talas om Hans Hedman. Han är en 53-årig göteborgare som nu har väntat i åtta månader på att få en ballongsprängning för sin svåra kärlekskramp. Han har gått upp från 25 % sjukskrivning till 50 % sjukskrivning. Han har alltså väntat sedan i våras. Han är en av de ca 100 patienter i Västra Götalandsområdet som väntar på att få en ballongsprängning gjord.

Nu har man fattat beslut att under nästa år ställa in samtliga planerade ballongsprängningar vid Sahlgrenska universitetssjukhuset. Det är bara de mest akut sjuka som kommer att få denna hjälp.

Det är naturligtvis oerhört påfrestande för en person som lider av svår kärlekskramp att vänta till 2006 då han ska få hjälp. Till bakgrunden hör också att Pär Nuder och hela den offentliga sektorn taxerar ut över 50 %

av den samlade svenska bruttonationalprodukten i skatt. Ändå räcker det inte till.

Jag utgår från att sjukhusledningen på Sahlgrenska känner till de tillskott som planeras från det här huset nästa år. Ändå har de fattat beslutet att ställa in samtliga planerade ballongsprängningar under det året.

Hans Hedman är inte ensam. Över en miljon heltidsarbetande är frånvarande på grund av att de är sjukskrivna, förtidspensionerade eller arbetslösa.

Det är lika många som 1993, det djupaste lågkonjunkturåret sedan 30-talet. Det är ett misslyckande som är fullständigt monumentalt, Pär Nuder, att det är lika många nu – en miljon människor – som det var när Göran Persson tillträdde som finansminister 1994, trots att konjunkturen har förbättrats så pass mycket.

Här kan man verkligen tala om svarta hål. Det är väl nästan bara de svarta hålen i yttre rymden som kan konkurrera med den enorma kostnad som det här innebär. Detta kostar en halv miljard per dygn; 190 miljarder kronor per år.

Inte nog med att den direkta kostnaden för arbetslöshet och ohälsa är astronomisk. Välfärden hotas ju också i andra ändan av att företag, kapital och produktion flyter ut ur landet i en ständigt ökande ström.

Investeringarna i vårt land ligger trendmässigt under resten av de 15 gamla EU-länderna. Skatteverket räknar med att kanske 500 miljarder kronor av de svenska hushållens sparkapital finns på oredovisade konton i utlandet. Andra bedömare menar att om vi räknar in sådana familjer som Kamprad och Rausing, som redan har flyttat ut ur landet och inte längre är svenskar, handlar det kanske om 1 500 miljarder kronor.

Socialdemokraterna håller krampaktigt fast vid en förmögenhetsskatt som garanterar att vi aldrig någonsin kommer att få tillbaka dessa pengar.

Arbetslösheten har bitit sig fast trots att konjunkturen har förbättrats påtagligt. Framsidan av detta är ju produktivitetstillväxten. Det är något positivt. Men baksidan är som sagt utslagningen. Den är oväntat stark.

Många ekonomer är förvånade över att den svenska produktivitetstillväxten är så stark. Förvånad är bara den som inte har förstått att de svenska investeringarna i stor utsträckning sker i utlandet. Vi var en grupp från finansutskottet i Kina och såg hur den svenska produktionen där hela tiden ökar. Det är klart att det är där de nya jobben tillkommer.

För att vi ska kunna upprätthålla en rimlig levnadsstandard krävs att vi får nya företag och ny verksamhet här i landet. Det sker absolut inte i tillräcklig omfattning i dag.

Flera talare har varit inne på detta tidigare: Under de senaste tio åren har antalet företagare i Sverige minskat med ungefär 20 000 netto. I måndags i förra veckan läste vi om Svenska Industrijänstemannaförbundets, SIF:s, enkät som visar att nu också de små företagen flyttar ut sin produktion.

Detta sker i tysthet. Det handlar inte om stora delegationer. Man bygger inte nya motorvägar och järnvägar när Gnosjöföretagen flyttar ut, men det är en växande omfattning på detta. På så sätt eroderas sakta men säkert skattebasen för välfärden. Inför den demografiska utmaning vi står inför tillsammans med den globala utmaningen står regeringen tyvärr fullständigt handfallen. Man är ganska nöjd.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Det intressanta är att regeringen har en metod att möta sådana här utmaningar. Man tar inte itu med konkreta åtgärder, utan man har målsättningar. Man har målsättningar för allting, och det är målsättningar som närmast ger intryck av att vara gripna ur luften.

Det finns en systematik. Det problem man tittar på ska inte åtgärdas; det ska halveras. Det mesta ska halveras. Man hoppas att man tillhör den halva som ska åtgärdas om man befinner sig i någon sådan här kohort.

Det handlar om arbetslösheten, ohälsan, socialbidragsberoendet, den alltför låga sysselsättningen och så vidare. Det möts inte med åtgärder utan med målsättningar.

Om man tittar på de här målsättningarna kan man konstatera att Socialdemokraterna faktiskt missar samtliga målsättningar. Det är klart att det går så när man gör passivitet och väntan på konjunkturuppgång till handlingsprincip. De ideologiskt rotade bromskrafter som finns motarbetar eller verkar i riktning mot att ingenting görs åt detta, trots tillväxtkongresser och trots att det finns en god vilja. Jag tror att regeringen och Socialdemokraterna har en god vilja, men man har en felaktig ideologisk kompass. Man har samarbetspartier som gör att man inte får genomföra saker som borde vara ändamålsenliga för att åtgärda detta.

Hans Hedmans tragiska exempel tycker jag visar på det totala misslyckandet med den nuvarande politiken. Jag tror inte att det i en öppen ekonomi går att leda skatteligan vad gäller pålagor på arbete, kapital, energi och företagande och samtidigt leda välfärdsligan. Det är oförenliga storheter. Det går inte. Vi kan taxera ut över 50 % av BNP i skatt, ändå räcker det inte till det mest fundamentala.

Så här kan det inte fortsätta. I valet 2006 måste en ny riksdagsmajoritet och en ny regering vända den här utvecklingen. Vi kristdemokrater vill sätta upp ett övergripande mål, nämligen att vi ska ha en genomsnittlig tillväxt på 3 % per år genom att alltför kommer i arbete. Vi vill också införa ett nytt mål, nämligen ett mål för antalet arbetade timmar. Det är nämligen den hårda kärnan om vi ska få en ökad tillväxt. Då kan man inte kringgå det med statistikpolitik av olika slag som ofta fungerar fullständigt kontraproduktivt.

Den ekonomiska politiken måste ju också slå vakt om statsfinansiell stabilitet genom lägre utgifter, lägre skattetryck, sänkt skuldkvot och minskad statsskuld. Därigenom minskar vi den svenska ekonomins sårbarhet. Det krävs också strukturella åtgärder som förbättrar ekonomins funktionssätt. De förslag till förändringar i skattesystemet som vi kristdemokrater föreslår har också viktiga positiva strukturella effekter på just funktionssättet i ekonomin.

Värns-katten måste avvecklas för att högre utbildning ska löna sig bättre. Dubbelbeskattningen på utdelningsinkomster från risksparande vill vi avveckla successivt liksom förmögenhetsskatten.

Tjänstesektorn tycker vi – som i Finland – ska få helt nya möjligheter att växa genom en skattereduktion för hushållens köp av tjänster i det egna hemmet. Där tycks, herr talman, fler och fler socialdemokrater nu hålla med. Vi får se vilka krafter som vinner kampen. I värsta fall får de svenska hushållen – pensionärer och barnfamiljer – vänta till efter valet 2006 för att någonting ska hända på det området.

Det krävs helt andra krafttag än vad regeringen har visat prov på mot den rekordhöga sjukfrånvaron och det ökade antalet förtidspensioneringar.

Vi föreslår en ny och samordnad rehabiliteringsförsäkring som redan från början sätter individens rehabiliteringsbehov i centrum.

När det gäller kontraproduktiva förslag tror jag ändå att priset tas av förslaget att övervältra sjukförsäkringsansvaret på arbetsgivarna. Jag tror att vi med den principen riskerar att få en närmast darwinistisk utslagningsmekanism av svaga aktörer på arbetsmarknaden. Det kommer att ge ökad utslagning. Det kommer naturligtvis att leda till ökad produktivitet. Det är jag helt övertygad om. På något sätt är detta ändå ett exempel på ett oerhört kontraproduktivt förslag.

Jag hoppas, herr talman, att Hans Hedman snarast får sin ballongsprängning, men jag kan tyvärr inte utesluta att han får vänta till efter valet 2006.

Jag yrkar bifall till reservation nr 1, med de riktlinjer för den ekonomiska politiken som vi kristdemokrater tillsammans med Moderaterna, Folkpartiet och Centerpartiet lägger fram, och till reservation nr 7.
(Applåder)

Anf. 4 ROGER TIEFENSEE (c):

Herr talman! Riksdagsledamöter och åhörare! Egentligen är det här en fantastisk debatt, och det är ett fantastiskt beslut som vi ska klara av här i dag, nämligen utgiftsramarna och beräkningen av statsinkomsterna – hela statens budget på 750 miljarder – i en debatt och ett beslut.

Det är en form som borde inbjuda till helhetsperspektiv, långsiktighet och ansvarstagande. Jag hoppas att debatten kommer att präglas något av det.

Samtidigt är jag medveten om att min förhoppning kanske är byggd på ett önsketänkande. Vi ser i utskottsmajoritetens förslag och skrivningar att man fastnar i detaljer och missar de stora utmaningarna – som att bringa ordning i statens finanser, som att ge de 1,3 miljoner människor som en vanlig dag inte går till jobbet chansen att komma in på arbetsmarknaden, ge dem chansen att bidra.

Herr talman! I stället för en fantastisk debatt och ett fantastiskt beslut kanske det blir en omöjlig debatt och ett omöjligt beslut. Det rymmer allt från stort till smått. Det finns inget helhetsperspektiv.

Senare i dag kommer riksdagen, om majoriteten inte spruckit innan dess, att fatta beslut om neddragningar i försvaret – dramatiska förändringar på många regementsorter, förändringar som gör att Sverige får svårt att klara sitt internationella åtagande när det gäller exempelvis fredsbevarande insatser. I samma beslut kommer man att avvisa förslag om skatterabatt på hushållstjänster, något som skulle kunna betyda mycket för stressade barnfamiljer och, för den skull, slitna pensionärer. Det är ett förslag som varit en succé i Finland, men det kommer att avfärdas här i eftermiddag. Man kommer att godkänna regeringens beräkningar och mål om att öka antalet förtidspensionärer med 64 000 personer per år. Man planerar också att låna 191 miljarder fram till 2007.

Herr talman! Som ett alternativ till denna brist på helhetssyn och denna, som jag uppfattar det, detalj- och centralstyrning har Centerpartiet lagt fram en budget som tar tag i samhällsproblemen och som bygger

framtidstro. Den bygger på att vi vill ge människor, kommuner och regioner självbestämmande i stället för centralstyrning och bidrag.

En stor del i vårt budgetalternativ är en inkomstskattereform som dels sänker skatten för låg- och medelinkomsttagare och stimulerar att gå från bidragsförsörjning till arbete, dels samtidigt stärker kommunernas egen skattebas och därmed gör kommuner, landsting och regioner mer självständiga.

Det handlar också om, som jag var inne på tidigare, förslag om skatterabatt för hushållstjänster som skulle kunna göra en i dag grå eller svart marknad vit och innebära väldigt mycket för människor i vardagen.

Vårt budgetalternativ handlar också om ett grönare Sverige. Vi vill stimulera alternativa drivmedel i stället för att straffa dem som är beroende av bilen. Vi vill gynna det som ska in. Vi har räknat på miljöeffekterna av våra förslag, och de visar sig vara tio gånger så stora som miljöeffekterna av regeringens skattehöjningsförslag.

Vårt budgetalternativ innebär också ett friskare Sverige. Det handlar om att underlätta för människor att komma tillbaka till arbetsmarknaden, dessa 1,3 miljoner som står utanför en vanlig dag. Det handlar om en rehabilitering där man ser individen. I dag har försäkringskassan ett uppdrag att inom ett år pröva möjligheten att förtidspensionera en långtids-sjukskriven. Vi vill inte ge upp. Vi vägrar att ge upp en människa som befinner sig i sjukskrivning. Vi vill i stället att man ska få chansen. Det ska ta max tre månader; sedan ska man ha en plan för hur man ska komma tillbaka till arbetslivet. Det är skillnad både i politik och i budget, men framför allt är det skillnad i människosyn.

Vi vill också öka möjligheterna för de människor som inte kan prestera hundra procent på arbetsmarknaden genom att öka antalet människor som kan få chans att jobba via lönebidrag.

Vi vill inte heller, som regeringen föreslår, införa ett evigt sjuklöneansvar för företagen. Precis som andra varit inne på tidigare i debatten kommer det att stämpla ut människor. Det kommer att göra att man selekteras. Har man en sjukdomshistoria kommer man att få svårare att få ett jobb. Vi vill i stället ha ett system som gynnar de små företagen, som i dag faktiskt har en lägre sjukfrånvaro än större arbetsgivare. Ett sådant system skulle bättre spegla verkligheten, men det skulle också stimulera människor att vara kvar på arbetsmarknaden och stimulera företag att våga anställa människor.

Då kommer jag osökt in på den tredje delen, herr talman: ett företagssammare Sverige. Där har vi lagt fram förslag. När regeringen gick in i tillväxtsamtalen hade näringslivets organisationer tre prioriterade områden. Det handlade om arvs- och gåvoskatten. Den levererade regeringen, och det är jag glad för. Det handlade också om förmögenhetsskatten och om 3:12-reglerna, reglerna för beskattning av fåmansbolag. Vi levererar också de två grejer som regeringen väljer att inte leverera. Regeringen levererade arvs- och gåvoskatten men tog hela finansieringen, vilket jag tycker var lite fräckt gjort. Vi levererar det som näringslivet förväntade sig när man gick in i tillväxtsamtalen.

Vi vill också införa en möjlighet för dem som i dag har affärsidéer men som kanske inte har kapital för att starta ett företag. Många gånger är det unga människor, kvinnor och invandrare, som startar företag i mindre utsträckning än vad medelålders vita män gör. Dem vill vi ge

chansen att spara till ett startkapital för sitt företagande. Ungefär som genom ett allemanssparande ska man kunna spara till startkapital. Det tror vi kommer att betyda väldigt mycket för nyföretagandet i Sverige.

Sammantaget, herr talman, innebär detta en budget som dels är starkare rent statsfinansiellt, dels ger människor – de 1,3 miljoner som inte går till jobbet en vanlig dag – möjlighet att få vara med och bidra, möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Herr talman! I majoritetens skrivningar recenserar man och avfärdar vårt budgetalternativ lite nonchalant, tycker jag, kanske rentav på ett självgott sätt. Det är kritik mot att våra besparingar inte ger vad vi beräknat. Jag tycker att det är lite synd, för det handlar många gånger om ett medvetet missförstående och en medveten selektering av vad man väljer att recensera.

På ett ställe i utskottstexten avfärdar man vårt förslag om differentierade ersättningsnivåer i bland annat a-kassan – vi har ett förslag där den som har försörjningsansvar ska få 80 % i ersättningsnivå och den som inte har det ska få 70 %. På ett annat ställe i texten avfärdas ett förslag som vi inte lägger fram men som vi av misstag – ni vet hur man gör när man klipper och klistrar – har med i en utgiftsområdesmotion från förra året om en ersättningsnivå på 78 %. Det räcker inte till de miljarder ni har sagt att det innebär, säger man.

Jag tycker att det är lite synd. Jag erkänner vårt misstag när vi har klippt och klistrat, men jag tycker också att det är lite synd att utskottsmajoriteten inte ser att man medvetet missförstår.

På samma sätt säger man att våra förslag om rehabilitering inte kommer att ge så mycket. Vi sparar inget på rehabilitering. Sanningen är att vi satsar 100 miljoner mer på rehabilitering för 2005 än vad vi sparar.

Jag tycker att det är synd att kloka och hedervärda politiker som Arne Kjörnsberg väljer att medvetet misstolka eller selektera i recensionen av vårt budgetalternativ i stället för att ta debatten i sak.

Utskottets majoritet skriver att vårt budgetalternativ ”har en svagt underbyggd finansiering som tycks bygga på ett inte ringa mått av önsketänkande”. Detta är fel i sak, vilket jag kunnat visa på. Det är också skrivet av en majoritet som själv avser att låna 191 miljarder fram till 2007. Det tycker jag utstrålar ett slags självgodhet. Man ser inte sina egna fel och brister.

I Aftonbladet i torsdags satte LO-ombudsmannen Olle Sahlström fingret på detta. Han kommenterade den senaste tidens avslöjanden om hur facktoppar skaffat sig attraktiva hyreslägenheter och stugor. Han var inte förvånad över detta utan sade att ”rörelsen är marinerad i självgodhet”. När Pär Nuder kommenterar de borgerliga partiernas förslag om mål för statens finanser med att de borgerliga har inget att lära oss socialdemokrater om offentliga finanser är det en kommentar som dryper av precis samma självgodhetens marinad. Det är sagt av en finansminister som tänker låna 191 miljarder fram till 2007.

Jag hoppas att den här debatten ska handla om sakförslagen, att vi inte medvetet ska försöka missförstå varandra och att vi ska försöka ta det helhetsperspektiv och det ansvar som riksdagens budgetordning inbjuder till och som förväntas av oss från medborgarna.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till reservationerna 1 och 8. (Applåder)

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 5 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Herr talman! ”Människan är målet – hennes utveckling och frihet, hennes törst att lära och utbilda sig, hennes vilja att växa och spränga nya gränser, hennes ansvarskänsla för kommande generationer, hennes solidaritet och kärlek till andra människor.”

Så kan socialdemokratiens uppdrag sammanfattas i en enda mening. Detta, herr talman, är ett citat ur det tal som den socialdemokratiska partiordföranden Göran Persson höll samma dag som han valdes till vår ordförande.

På mitt arbetsrum här i riksdagen har jag en liten lapp som jag skrev för många år sedan. Det var förra gången jag var ledamot av finansutskottet. Ja, jag undrar om jag inte skrev det redan när jag var ersättare i finansutskottet. På lappen står det: Glöm aldrig att ekonomisk politik och skattepolitik har inget värde i sig. De är bara verktyg för att åstadkomma det som vi vill göra: frihet, rättvisa, trygghet, jämlikhet, jämställdhet och arbete.

Jag tittar väldigt ofta på det där, även om jag i och för sig inte behöver det eftersom jag har det i huvudet, men det är som en påminnelse till mig.

Inget av detta vinner man ensam. Vi är alla beroende av varandra.

Inget av detta vinner man en gång för gott. Det måste ständigt vinnas på nytt.

Inget av detta vinner man utan kamp. Kampen måste alltid föras.

Inget av detta vinner man med pukor och trumpeter. Det vinner man genom envetet, träget och slitigt vardagsarbete.

Inget av detta vinner man i ett enda steg. Det är ofta två steg framåt och ett tillbaka, om bilden tillåts – två steg framåt och ett tillbaka.

Herr talman! Så ser jag på det uppdrag som mina kamrater och jag har fått av våra väljare. I kraft av vår fattiga förmåga gör vi, Roger Tiefensee, vad vi kan för att genomföra vårt uppdrag. Men ofta är det faktiskt två steg framåt och ett tillbaka – två steg framåt och ett tillbaka.

Bakom den budgetproposition för år 2005 som finansutskottet behandlat i det här betänkandet står den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Dessa partier svarar också för majoriteten bakom det förslag som nu föreläggs kammaren för beslut.

Med mycket uppriktighet och med en väldig värme vill jag tacka företrädarna för våra samarbetspartier i finansutskottet Yvonne Ruwaida, Siv Holma och Lars Bäckström för ett gott samarbete.

Jag menar att det förslag som nu förelagts riksdagen kommer att föra Sverige ett steg framåt och göra Sverige till ett något bättre land att leva och verka i. Då kommer jag osökt att tänka på Karin Pilsäters resone-mang om framsidan på betänkandet.

Utan att jämföra med tavlor, men tavlor kan man se på olika sätt. Jag funderar nämligen också över framsidan. Det är inte, såvitt jag vet, finansutskottets majoritet som hittat på detta. Jag vet inte heller om det är kansliet eller om det är tryckeriet som har gjort det. Men jag tänkte så här, Karin Pilsäter: I den stora ramen finns majoritetens förslag. Utanför finns det en liten fyrkant – det som Roger Tiefensee ska leverera – och det är era reservationer. Jag vet inte vilken bild som är rätt. Man kan, som sagt, se saker och ting på olika sätt. Möjligen får vi överlåta till

några konstkännare att bedöma vad som är det riktiga, eller också kan vi naturligtvis överlåta till Karin Pilsäter att göra det.

Herr talman! Jag sade tidigare att rättvisa och jämställdhet är centrala mål i den ekonomiska politiken, liksom på samhällslivets alla områden.

Mycket är gjort. Men, ärade ledamöter, mycket återstår. Det är förpliktande för oss alla. Ta jämställdhetsområdet. Vi har myndigheter som ska arbeta med det, men det räcker inte. Vi har alla ett ansvar för denna del, i stort och i smått. Det ansvaret måste vi ta. Ingen annan löser det åt oss, så låt oss hjälpas åt!

De flesta tecken tyder nu på att vi framför oss har en gynnsam både internationell och svensk konjunktur. Med hänsyn till utvecklingen i vår omvärld kan vi förvänta oss en tillväxttakt på omkring 3 %, kanske enligt de senaste prognoserna drygt 3 % – vi politiker är specialister på att svänga oss med procenttal hit och dit.

Hur mycket är 3 %? Vad blir det egentligen? Ja, har vi en tillväxt på 3 % – den brukar beräknas på bruttonationalprodukten – blir det bortemot 70 miljarder kronor, på nytt ett jättelikt belopp som i alla fall inte jag kan greppa trots att jag sysslar med det här varenda dag. Som en jämförelse kan nämnas att barnbidrag till landets alla barn och studiebidrag kostar 23 miljarder på ett helår. Försvaret kostar ungefär 40 miljarder, beroende på hur man räknar och vad man tar med i försvarskostnaderna. Därmed har vi lite grann att jämföra med.

Om vi har en tillväxt på 3 % får vi, som sagt, 70 nya miljarder. Då får vi resonera om hur vi ska använda dem. Det ska vi göra på ett demokratiskt sätt.

Det går alltså ganska bra, eller som en av de där tidningarna med rosa papper skrev för någon vecka sedan: ”Sverige går för högtryck. Fabriker utnyttjas maximalt. Lagren fortsätter att minska. Inflationen hålls i schack. Snart väntas investeringarna öka kraftigt.”

Visst, det är bra. Det är väldigt bra. Det går bra för svensk ekonomi och för svenska företag. Men, och detta är ett viktigt men, vi har problem på arbetsmarknaden. Många människor får inte göra det som de helst av allt vill: arbeta, dra försorg om sig själva och sina närmaste, ingå i en arbetsgemenskap, dra sitt strå till stacken, göra sin insats för det gemensamma bästa och på morgonen kunna säga: ”Hej, nu går jag till jobbet” – också det ett citat av vår partiordförande Göran Persson.

Att det inte är så är för oss socialdemokrater ett problem. Vi sticker självklart inte under stol med att det är ett problem. Det finns ju ingenting som är så viktigt för ett land som att människor får bidra, vara med, tillhöra någonting – tillhöra en gemenskap – och dra sitt strå till stacken, som jag nyss sade. Jag ska strax återkomma till detta.

Jag vågar faktiskt lite framtida påstå att det nu är ett starkare Sverige än för tio år sedan. Statsskulden är mindre. De offentliga finanserna är starkare. Sysselsättningen är trots allt högre och arbetslösheten trots allt lägre.

Med detta som bakgrund vill jag säga: Målen för den ekonomiska politiken ligger fast. Om vi ska ha en uthållig hög tillväxt och full sysselsättning krävs det sunda offentliga finanser. Vi ska, precis som hittills, klara utgiftstaket. Målet om 2 % överskott i de offentliga finanserna över en konjunkturcykel gäller.

Prot. 2004/05:36

24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Som jag sade tidigare: Även om den ekonomiska konjunkturen går bra finns det kvarstående problem på arbetsmarknaden. Därför har regeringen i budgetpropositionen en lång rad förslag för att dämpa arbetslösheten. Av tidsskäl kan jag bara i telegramstil redovisa några av dem.

Antalet platser i det arbetsmarknadspolitiska programmet utökas med ytterligare 20 000. Jag ska direkt möta det så att ni slipper ta replik på det. Vi gör nämligen detta därför att vi på det sättet ska få välutbildad arbetskraft. När investeringarna nu ökar och företagen börjar efterfråga arbetskraft ska den finnas på plats.

Det generella sysselsättningsstödet till kommunerna ökas från 4 till 5 ½ miljarder i år. Det förstärks 2005 till 6 miljarder och 2006 till 7 miljarder. Det är på nytt jättelika siffror. Men, herr talman, Ulf Sjösten som var i kammaren nyss och jag som kommer från Borås, vi har det lätt. Borås är nämligen en hundradel av landet. Räkna vi bort en tredjedel som schablonmässigt går till landstingen och sedan tar bort några nollor, kan jag påstå mellan tummen och pekfingret att i år får Borås en hundradel av landet. 100 000 invånare; sedan kan ni räkna på era egna kommuner. Det är ungefär 35 miljoner mer än förra året. År 2005 får Borås kommun 40 miljoner, och 2006 så där 46 miljoner.

Ja, så kan man fortsätta att räkna om detta till, ja vad vet jag, sådana som lägger sten på gatukontoret, vårdbiträden, undersköterskor eller de som tar hand om barnbarnen på dagis. Så ska man se på politiken, och så har vi alla ett ansvar för att växla ned de jättelika talen. I varje fall begriper inte jag dem. Jag måste göra så.

För att öka den inhemska efterfrågan fortsätter vi med kompensation för en del av egenavgifterna till det nya pensionssystemet. När vi har gjort den delen återstår 12 ½ %. Med det vi nu gör kommer vi upp till 87 ½ % kompensation för egenavgifterna.

Tidigare har riksdagen fattat beslut om ökade resurser till landets kommuner för att de ska kunna anställa ytterligare 6 000 personer i förskolan under perioden 2005–2007.

För att skjuta på den uppåtgående konjunkturen inför vi en särskilt tidsbegränsad skattereduktion för reparationer, ombyggnad och tillbyggnad, det som kallas ROT – en typisk politisk förkortning. Vi har alla tidigare erfarenhet av ett sådant avdrag, vars syfte är att tidigarelägga investeringar på området. Det fungerar väl i ett konjunkturläge som det vi nu är i.

Senare i höst, Roger Tiefensee, kommer den så kallade 3:12-utredningen med sitt förslag till förändringar i skattesystemet för småföretagare. Pengarna är reserverade för de åtgärderna.

Senare i höst kommer riksdagen, om vi följer regeringens förslag, att slopa arvs- och gåvoskatten. Det enskilt viktigaste skälet för detta är att underlätta generationsskiften i dessa företag.

I detta sammanhang måste jag för kammarens ledamöter få citera några rader ur den stora lokaltidningen på västsidan av landet. I Göteborgs-Posten i söndags kunde man läsa bland annat följande i den del av tidningen som handlar om ekonomi och politik.

Svensk industri säljer som aldrig förr. Sverige är ett suveränt land för produktion. Så här ser myten ut: Svensk arbetskraft kostar för mycket, våra varor är för dyra, jobben försvinner. Det här är sanningen: Världen

skriker efter *Made in Sweden*. Vi får gå tillbaks till 1960-talet för att hitta lika stor livskraft i industrin.

Det här är inte från en debattartikel som jag eller någon annan socialdemokrat har skrivit utan från nyhetsplats i Västsveriges största dagliga tidning, Göteborgs-Posten, i söndags den 21 november 2004.

Herr talman! Det här talar väl egentligen för sig själv. Till mina värderade meddebattörer: Var inte så pessimistiska. Svartmåla inte. Glöm inte historien om pojken som jämt ropade på vargen. Se det ljusa.

Jag påstår inte att allt är frid och fröjd. Det enda jag säger är att det är ett ganska bra land vi lever i även när det gäller industrin.

Jag vill säga några ord om ett av de borgerliga partiernas sätt att finansiera sina så kallade reformer. Man ska sänka ersättningen till de sjuka, de arbetslösa och förtidspensionärer och så vidare. Man ska inte leva på bidrag. Då har jag två frågor.

En mig närstående person blev arbetslös sömmerska när en syfabrik i Borås lades ned. Hon var med i facket och också i a-kassan. Hon fick då ersättning från a-kassan fram till det att hon fick ett nytt jobb. Det tog sin tid. Levde hon på bidrag? Var inte det ett utfall av den försäkring som hon hade?

En annan person jag känner, en ung flerbarnspappa, fick en mycket svår sjukdom. Jag känner personen väl. Han var sjuk ganska länge. Levde han på bidrag? Han omfattades ju av det allmänna sjukförsäkringssystemet.

Sluta med att säga att folk lever på bidrag när de får från a-kassa, sjukförsäkring eller vad det kan vara. Nej, jag vågar inte säga det en gång. De båda personerna som är mig närstående tycker inte att de levde på bidrag. De tyckte att de fick vad de var berättigade till.

Vi socialdemokrater säger så här: Glöm inte att det är de sjuka, arbetslösa, förtidspensionerade och de som är hemma med sina barn som ska stå för fiolerna för Roger Tiefensees, nej, inte Roger Tiefensee, för Moderaternas förslag. Det är kvintessensen av betänkandet i den delen.

Vi är alldeles övertygade om att generell välfärd, trygghet för alla och rättvisa är bra för alla. Även för dem som har det ekonomiskt ganska bra är det bra med generella system, att utjämna risker, inga nådegåvor och rättigheter. Då vågar människor ta språnget.

Nu, herr talman, ska jag avsluta genom att citera Göran Rosenberg ur en bok ni strax ska få namnet på:

Beroendet av andra människor, inte friheten från dem, är vad som gör oss till människor. Beroendet av och tacksamheten mot andra människor. En del har mer att vara tacksamma för än andra, en del hävdar att de ingen har att tacka för något, men utan beroendet av andra människor skulle tacksamhetsfrågan inte ens uppkomma eftersom vi inte skulle existera.

Det är i sanning tankvärt. Boken heter *Plikten, profiten och konsten att vara människa*. Författare: Göran Rosenberg.

Anf. 6 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag vill också hälsa Arne Kjörnsberg välkommen i sin nya roll som finansutskottets ordförande. Det började trevligt med en vänlig ton.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Arne Kjörnsberg började med att citera Göran Persson. Det var ett fint, vackert, nästan poetiskt citat. Han talade om att ingenting går utan tråget arbete, man måste ta två steg framåt och ett tillbaka. Ja, Arne Kjörnsberg, det förutsätter att man går i rätt riktning. Jag vill ändå påstå att det ni föreslår är tvärtom. Ta detta med att vältra över sjuklöneansvaret på arbetsgivarna. Är det rätt tänkt från början att göra småföretagare till försäkringsbolag, att de ska ta så stor risk? Inser inte också Arne Kjörnsberg att detta kommer att leda till en utsortering av svaga personer på arbetsmarknaden?

Jag är också lite förvånad över att Arne Kjörnsberg så totalt bekräftar min tes, nämligen att regeringen bara väntar på bättre konjunktur. Han säger att framför oss har vi en gynnsam konjunktur, och med den förväntas en tillväxt på 3 %, inte att regeringen gör någonting för att åstadkomma en bättre tillväxt. Det finns ett antal länder – jag brukar nämna Irland och Finland – där regeringarna har gjort kraftfulla insatser och kraftfullt förbättrat tilläggsförutsättningarna. Någon sådan ambition finns inte här. De åtgärder Arne Kjörnsberg redogör för är hur han ska köpa sysselsättning för skattepengar. Det han redogjorde för var detta, inte bättre villkor.

Är inte detta, Arne Kjörnsberg, ett exempel på att den ideologiska kompassen behöver justeras en del för att vi ska få fart på efterfrågan på arbete, för att få fler att vilja starta företag och anställa människor?

Slutligen: Borås får nu 30 miljoner kronor, men uppenbarligen räcker det inte till för att Håkan Hedman ska få sin kranskarlsballongsprängning förrän 2006. Vad vill Arne Kjörnsberg säga till honom? Vi skulle ju se det ljusa och inte svartmåla. Vad är det ljusa för Håkan Hedman?

Anf. 7 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Här har Mats Odell lite otur. Min kollega Kjell Nordström har tagit reda på hur det är med ballongsprängningar på Sahlgrenska, och jag har här fått en lapp av honom.

Till att börja med ligger Sahlgrenska inte i Borås, utan det ligger i Göteborg. Men det är regionen som är ansvarig för detta, och där har man inte fattat beslut om att minska antalet ballongsprängningar. Vad regionen i Västsverige har gjort är att man har beslutat att flytta ballongsprängningarna från Sahlgrenska till andra sjukhus i regionen. Så var det med den ”ballongen”.

Exemplet med Irland är klassiskt, och jag går inte på en sådan enkel grej. Mats Odell jämför tillväxten i Irland med tillväxten i Sverige, och sedan talar han om hur dåligt det är i Sverige. Vi har under de senaste tio åren varit bättre än euroområdet. Vi är bättre än EU 15.

Jag skulle lika gärna kunna jämföra tillväxten i USA och Kina och säga: Det är alldeles förskräckligt. USA har bara en tillväxt som är 40 % av Kinas.

Mats Odell, det beror på vilket år man börjar att räkna ifrån och vilken nivå man utgår ifrån. Sådana jämförelser är egentligen meningslösa. Man måste se det över en längre tidsperiod, och det försökte jag göra genom att räkna på dessa tio år. Då är vi en dryg halvprocent bättre än EU 15 och nästan en procentenhet bättre än euroområdet. Det är väl inte så dåligt – 3 %, 70 miljarder varav barnbidraget kostar 23 miljarder,

Anf. 8 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Låt oss då fortsätta med den här ballongen. Arne Kjörnsberg och Kjell Nordström har otur. Den som framträdde var ingen mindre än områdeschefen för ett sjukvårdsområde som hette Lars Ekström. Lyssna gärna på det inslaget! Det finns på Sveriges Radios hemsida. Lars Ekström säger att det bara är de akut sjuka som får hjälp. Det talas om en kvinna som man sköt upp en operation för fyra gånger. Hon fick sedan hjälp genom att landstinget köpte tjänster vid det privata Callanderska. Det är väl dit som också Håkan Hedman får skickas, antar jag.

Men det intressanta är att i norra delen av Halland får patienterna hjälp med en ballongsprängning omedelbart vid Sahlgrenska universitetssjukhuset. De bor i ett landsting, det borgerligt styrda Halland, som har en sådan betalningskraft.

Det saknas pengar. Och jag är ledsen, Arne Kjörnsberg, men i den officiella statistiken står det att det är en mycket kort kö, men i verkligheten är det inte så. Låt oss reda ut detta senare.

Annars är jag väldigt glad om nu Håkan Hedman har Arne Kjörnsbergs löfte om att få en omedelbar ballongsprängning på regionens bekostnad. Jag noterar det som en stor framgång i dagens debatt, kanske den största hittills.

Okej, Irland är inte något bra exempel. Men Arne Kjörnsberg är mig ändå skyldig på frågan: Vilka åtgärder föreslår ni i detta betänkande som ska förbättra företagsklimatet?

Ni föreslår en utsorteringsmekanism för svaga personer på arbetsmarknaden. Den kommer att höja produktiviteten, det är rätt. Den kommer att hjälpa er att övervältra ansvaret för den växande ohälsan och att klara utgiftstaket, men den kommer inte att bidra till att få ned de enorma kostnader som i dag gör att 50 % av vår bruttonationalprodukt i skatt inte ens räcker till de mest elementära insatser för sjukvården.

Anf. 9 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag lovar att om jag hade varit ledamot av regionfullmäktige i Västra Götalands-regionen skulle jag känna till alla detaljer om ballongsprängningar såväl på Sahlgrenska, som på NÄV, Norra Älvsborgs lasarett, och på SÄS, Södra Älvsborgs sjukhus i Borås. Men jag erkänner att jag inte kan det.

Med hjälp av en av mina kolleger har jag fått reda på att regionstyrelsen inte har fattat beslut om att minska antalet ballongsprängningar. Man har fattat beslut om att flytta ut dem på flera sjukhus i regionen.

Mats Odell och jag känner varandra väl, så det är väl därför som han öser på när han debatterar med mig. Men förlåt mig, är det inte larvigt att dra slutsatsen av vårt meningsutbyte att jag har lovat att Håkan Hedman ska få en ballongsprängning omedelbart? Även om jag vore regionstyrelsens ordförande i Västra Götaland skulle jag inte kunna lova en sådan sak. Det skulle vara ett ingrepp i professionen, alltså i läkarnas uppgifter.

När det gäller reformen på sjuklöneområdet och det ansvar som företagen får ta är detta ett led i att vi alla måste hjälpas åt. Det är därför som vi inför en sådan reform. Dessutom vet Mats Odell – och det kommer

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

också våra kolleger som sysslar med detta att visa – att det finns en mängd mekanismer som gör att det inte alls blir det dråpslag som Mats Odell har utmålats.

En sista uppmaning, Mats Odell: Svartmåla inte! Var lite optimist! Sverige är bra land att leva och verka i. Men vi ska göra det ännu bättre. Låt oss hjälpas åt med det.

Anf. 10 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att hälsa Arne Kjörnsberg välkommen tillbaka till finansutskottet. Jag tror att vi kommer att ha många upplyftande debatter som stimulerar hjärnkontoret.

Men jag blev lite förvånad när du sade att du skulle överlåta till mig att avgöra vad som var det rätta när det gäller utskottsbetänkandet. Det är väl med figurer på betänkandeomslag som det är med konst, att upplevelsen ligger i betraktarens ögon.

Vad som är rätt och fel i politiken är väl normalt sett inte så lätt att avgöra. Det är mera vad som följer av värderingar och – som Mats Odell påpekade – åt vilket håll man är på väg.

Det finns de som ser på både politik och ekonomi som att det finns ett absolut rätt och ett absolut fel och att man kan räkna ut allting. Dem tillhör inte jag. Jag tror att det handlar väldigt mycket om värderingar.

Jag ska gå in på diskussionen om bidrag kontra försäkringar. Arne Kjörnsberg sade att a-kassan var en försäkring som man har betalat till. Där ligger mycket av problematiken med arbetslöshetsförsäkringen och framför allt sjukförsäkringen. De fungerar inte längre som en försäkring. Systemen verkar inte i rätt riktning. Det råder inte försäkringsmässighet, och man betalar inte tydliga avgifter utan otydliga skatter. Det finns inget samband mellan att få människor tillbaka i jobb och kostnadsansvaret.

Därför vill jag fråga om du är beredd att medverka till att det blir en rejäl reform av socialförsäkringarna som gör dem mera försäkringsmässiga igen.

Anf. 11 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Först vill jag tacka för välkomsthälsningen. Den värmdes.

Som Karin Pilsäter naturligtvis vet har regeringen tillsatt en särskild utredningsman, Riksförsäkringsverkets generaldirektör, som ska titta på utformningen av de framtida socialförsäkringssystemen.

Jag tror – lägg märke till att jag använder ett försiktigt ord – att tanken är att detta efter en genomgång av Anna Hedborg ska övergå i en parlamentarisk utredning. Våra båda partier har ju ganska goda erfarenheter av det. Vi genomförde skattereformen för 14 år sedan tillsammans. Jag var faktiskt med i riksdagen även då och kommer ihåg att näste talarres partis representant i utredningen hade 62 reservationer. Nu tycker Moderata samlingspartiet att det var bra, men det tyckte man inte då. Men det är en annan sak.

Jag försökte resonera om detta med värderingar, kanske lite slarvigt eller lite utsvävande i mer poetiska former. Jag överlät till min partiordförande och till Göran Rosenberg att visa på ett mycket bättre sätt än jag kan göra hur vi hänger ihop, hur vi är beroende av varandra.

Och, Karin Pilsäter, jag påstår aldrig, hoppas jag, att jag alltid vet allting till sista kommatecknet, därav min formulering att ibland är det två steg fram och ett tillbaks. Så är livet, så bör politiken vara och så är politiken i långa stycken, tycker jag.

Anf. 12 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Min fråga var inte vad som eventuellt är de innersta avsikterna hos regeringen eller dess statsminister, för det vet man aldrig så noga från dag till annan. Min fråga gällde om Arne Kjörnsberg är beredd att medverka till att det verkligen blir så här i stället för att en enmansutredning ska jobba i två år med att kartlägga och sätta i gång jobbet. Vi har ju goda erfarenheter av arbetet med pensionsreformen. Där krävdes det ett regeringsskifte innan reformarbetet kom i gång. Men då gick det å andra sidan snabbt att få huvuddelen av reformen på plats, och även där har Arne Kjörnsberg medverkat. Min fråga gällde om han är beredd att medverka till att det händer någonting, inte vad som kan röra sig i huvudet på regeringen.

Min andra frågeställning som jag ska försöka dra lite snabbt gäller det här med två steg framåt och ett steg bakåt. Det är väl inte nödvändigt att alltid ta ett steg bakåt om det går att undvika.

När det gäller arbetsmarknaden och sjukfrånvaron kommer ni nu med tre viktiga, stora förslag som jag tycker är två rejäla steg bakåt och ett på stället marsch: I sjuklöneförslaget privatiserar ni en del av sjukförsäkringen, genom förslaget om stopplagen vill ni hindra en privatisering som skulle vara bra, nämligen att utveckla sjukvården, och förslaget om friåret är ju på stället marsch. Jag vill bara påpeka att jag tycker att det är tre helt felaktiga reformer och skulle vilja höra vad du har för kommentarer till hur ni ska kunna kompensera sjukvården och arbetsmarknaden för de här förslagen.

Anf. 13 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Detta med ett steg tillbaks var bara ett sätt att måleriskt tala om att det inte är så där väldigt enkelt, att det inte bara är att köra. Ibland är det faktiskt så. För att inte förväntningarna ska bli alldeles för stora hos mig själv inser jag att det inte är så där enkelt. Det är inte så att man kan göra allting på stubinen, om jag får använda ett så slarvigt uttryck. Det är ibland i politiken liksom i livet i övrigt lite fram och tillbaks. Det var bara det jag försökte säga. Det är ett sätt att försöka vara ödmjuk, Karin Pilsäter.

När det sedan gäller sjuklöneförslaget har jag i en tidigare replik talat om vad jag tycker. Jag vet dessutom att Karin Pilsäters och mina kolleger i det ansvariga utskottet kommer att väl, i alla dess detaljer, redovisa förslaget för kammaren. Jag tror på modellen. Men vi kanske också där så småningom får ta två steg fram och sedan ett halvt steg tillbaks, vad vet jag? Eller så kanske vi får ta två och ett halvt steg framåt – detta som en bild bara.

När det gäller stopplagen har jag en principiell uppfattning. Den är i och för sig ointressant. Det viktiga är vad mitt parti tycker. Men eftersom Karin Pilsäter frågar mig kan jag säga att jag tycker att det är principiellt fel att man ska tjäna pengar på att folk är sjuka. Jag står för den uppfattningen. Uppfattningarna är lite olika, men jag tycker så.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

När det gäller friåret vet Karin Pilsäter naturligtvis att den som får ett friår bara får det under en förutsättning, nämligen att det är någon som är arbetslös som går in i stället. Det kan väl i alla fall vara bra att den som är arbetslös kommer tillbaka till arbetsmarknaden på ett lite mjukare sätt. Men jag är säker på att min värderade samarbetspartner Yvonne Ruwaida kommer att närmare kunna utveckla detta.

Anf. 14 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Det vore väl förmätet av mig att hälsa Arne Kjörnsberg välkommen till finansutskottet, eftersom finansutskottets nuvarande ordförande har en så mycket längre historia än vad jag har i utskottet. Men jag tycker ändå att det är roligt att du följt mig från skatteutskottet till finansutskottet.

I sitt anförande lyfter Arne Kjörnsberg fram detta med rättvisa och jämställdhet. Det tycker jag är intressant. Jag skulle därför vilja föra en diskussion kring ROT-avdrag, som Arne Kjörnsberg också tog upp i sitt anförande. Det handlar om en stimulans för männens arbetsmarknad och motiveras som en konjunkturåtgärd.

I betänkandet avfärdas förslag om skatteavdrag för hushållsnära tjänster, först av skatteutskottet och sedan tar finansutskottet yttrandet från skatteutskottet som sitt eget: "Några särskilda konjunkturpolitiska skäl för en stimulans av hushållssektorn finns enligt utskottets mening inte."

Okej, men om det inte finns några konjunkturpolitiska skäl kan man ju i stället diskutera strukturpolitiska skäl som rättvisa och jämställdhet. Sedan skatteutskottet avgett sitt yttrande har en ledamot av skatteutskottet, Inger Nordlander, fört en diskussion på DN Debatt där hon förespråkar skattestimulans för hushållstjänster och lyfter Finland som ett gott exempel.

Apropå det här med steg fram och tillbaks undrar jag helt framt: När vågar ni ta två steg framåt i den här frågan i stället för att stå och stampa?

Anf. 15 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Roger Tiefensee var tidigare ledamot av skatteutskottet när jag var ordförande där. Sedan antar jag att hans parti flyttade honom till finansutskottet, och sedan flyttade mitt parti mig till finansutskottet. Jag lovar att jag kommer att förfölja Roger Tiefensee. Vilket utskott han än går till kommer jag att be min värderade gruppleddare Britt Bohlin att jag ska få följa med för att förfölja honom, i ordets bästa bemärkelse, Roger. Missuppfatta mig inte nu.

Herr talman! När det gäller ROT-avdragen och hushållsnära tjänster går Roger Tiefensee i fällan direkt. Det är ju så enkelt. Hela hans resonemang bygger på att det är kvinnor som ska städa. Roger Tiefensee, jag lovar att de erfarenheter som jag har är att jag är bäst på att dammsuga, tvätta, stryka. Måla inte ut det där som kvinnogöra bara! Det är lika mycket en uppgift för oss, på tal om jämställdhet. Roger Tiefensee går i fällan, och han vill dessutom gillra fällan för andra med skattebetalarnas pengar. Det är vad han vill göra.

Jag har också där en principiell uppfattning: Jag tycker inte att lågbetalda vårdbiträden, undersköterskor, Handelsmedlemmar hemma i Borås med sina skattepengar ska subventionera, för att uttrycka mig något pole-

rat, herr talman, att någon ska ta hand om smutsen efter mig. Det ska jag göra själv.

Prot. 2004/05:36
24 november

Anf. 16 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Jag tolkar Arne Kjörnsbergs svar som att det är fortsatt på stället marsch i den här frågan. Det är intressant eftersom det pågår en diskussion inom det socialdemokratiska partiet där man, som jag tycker, med rätta lyfter fram framför allt stressade barnfamiljer och pensionärer.

Jag och min fru, Arne Kjörnsberg, tycker båda att det är lika tråkigt att städa. Det är väl olika i olika familjer hur roligt man tycker att hushållsarbetet är.

Skatteutskottet och sedan också finansutskottet har avfärdat det här med hushållstjänster med att det kan bli en dyrbar reform för staten. Det är lite intressant eftersom kostnaden för att komplettera ROT-avdraget så att det inkluderar alla hushållstjänster är ungefär lika stor eller faktiskt lite mindre än kostnaden för det friår som föreslås i budgeten.

Jag har tidigare bott i Eskilstuna. Där finns det ett monument som heter Arbetets ära. Det är en gammal fin, klassisk socialdemokratisk stad med ett monument till arbetets ära. Jag undrar nu om socialdemokraterna tänker sjunga friårets lov i stället.

Anf. 17 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Roger Tiefensee, jag måste återvända till det där med ROT och hushållsnära tjänster. Det är inte jämförbart. Avdraget för reparation, ombyggnad och tillbyggnad är för det första tidsbegränsat. För det andra sätter vi in det för att i ordets bästa bemärkelse skjuta på en uppåtgående konjunktur. För det tredje antar jag att Roger Tiefensee inte ska tidsbegränsa avdraget på hushållsnära tjänster till 15 månader.

För det fjärde: Vårt lands problem i framtiden, på grund av den demografiska utvecklingen, är bland annat, tror jag mig förstå, att vi kommer att ha personalförsörjningsproblem i kommunernas ansvarsområde omsorg och i landstingens eller regionernas ansvarsområde sjukvården. Att då med skattebetalarnas pengar bygga upp en konstgjord marknad som måste subventioneras, som inte lever på sina egna nyttigheter, vore fel både på kort och lång sikt.

Sedan finns det min principiella uppfattning. Jag vet att om man skulle göra detta på det sätt som Roger Tiefensee föreslår blir det relativt högbetalda människor som kommer att kunna utnyttja det. Vi kan inte subventionera det här så att undersköterskan, som tjänar 15 000 i månaden, kan använda sig av det.

Eftersom jag har en halv minuts talartid kvar vill jag också nämna att Roger Tiefensee tycker att det är tråkigt att städa. Det kan man väl tycka. Det kanske det är. Men, Roger Tiefensee, allt är inte roligt här i livet. Det måste göras ändå. Det är en levnadsvisdom som jag gärna vill skicka med.

Anf. 18 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Herr talman! Jag tror inte att någon i den här kammaren har några problem med Arne Kjörnsbergs inledande Göran Persson-citat om ett bättre samhälle med möjligheter för människor att förverkliga sina drömmar. Målen om frihet, rättvisa och trygghet är ingalunda exklusivt

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

socialdemokratiska. Jag tror att de förenar alla i denna kammare. Det är därför vi sysslar med politik. Däremot fördelar vi oss på olika partier för att vi har olika uppfattningar om hur vägen fram till de där höga målen ser ut. Vi har också olika uppfattningar om vilka verktyg som ska användas.

Min kritik mot dagens regeringspolitik är att jag tycker att den innebär för mycket av ett steg framåt och två tillbaka. Det är ingen tvekan om att Sveriges ekonomi står starkare i dag än för tio år sedan. Men det råder heller ingen tvekan om att den framgångsrika budgetsaneringen i mitten av 1990-talet nu har förslösats i den utgiftskartell som ni har bildat med Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Utanförskapet i dag, de där 1,3 miljoner människorna, är lika stort som under den ekonomiska krisens värsta år i början av 1990-talet. Vi har färre industrijobb i dag än vad vi hade genomsnittligt på 1980-talet. Visst står det *Made in Sweden* på varorna, men de är i allt större utsträckning producerade i fjärran östern och i Östeuropa. De svenska bilarna ägs av amerikanare och det svenska knäckebrödet av norrmän.

Mot den här bakgrunden vill jag återkomma till den fråga som Mats Odell från Kristdemokraterna ställde men inte fick svar på. Vad är det som ni de facto i handling vill göra för att förbättra det svenska företagsklimatet, basen för hela vår välfärd?

Anf. 19 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jaha, ytterligare en som går precis rakt in i fällan. Låt mig ta några exempel, herr Odenberg.

Först och främst har vi budgetsaneringen. Förutsättningen för att man ska ha en hög, uthållig tillväxt är att man har ordning och reda på finanserna. Det hade vi inte för tio år sedan. Jag var med. Vi gick ut i 1994 års valrörelse och sade: Rösta på oss! Vi kommer att höja alla skatter som finns. Vi kommer att införa nya skatter. Vi kommer att sänka alla ersättningar, för när vi, Sverige, ska betala ut en krona har vi bara 60 öre. 40 öre får vi gå någonstans och låna. Så sade vi. Och så röstade folk på oss. Så sanerade vi ekonomin. "Vi" låter så förmätet. Svenska folket gjorde detta med Socialdemokraterna i ledning. Nu har vi gjort det. Nu har vi ordning och reda.

Enligt OECD-statistik satsar vårt land mest per capita på forskning och utveckling av alla industriländer i Europa. Det kan säkert bli mer, men det är väl inte så hemskt dåligt? Svartmåla inte, Mikael Odenberg! Det är en del som kan tro på dig. Och det vore ju – om inte katastrof så i varje fall inte bra om alla tror att det är så förskräckligt dåligt i vårt land. Det är faktiskt ganska bra, men det kan bli bättre.

För att inte förföljas, herr talman, av det där med två steg fram och ett tillbaka vill jag ytterligare en gång säga att det var bara mitt sätt att uttrycka att allting i livet och i politiken inte är så enkelt. Man ska brinna av övertygelse. Man ska ta kampen. Men man ska också inse att man ibland, som jag lärde mig en gång när jag gjorde militärtjänst, får göra en omfattning – vänster för min del, höger, antar jag, för Mikael Odenberg – för att nå målet. Det kan symbolisera det där med ett steg tillbaka.

Anf. 20 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Herr talman! Jag håller med Arne Kjörnsberg om att politikens vägar ibland kan vara lite krokiga och att allting inte är så förtvivlat enkelt alla gånger. Men det vore väl ändå klädsamt om Arne Kjörnsberg inte bara oupphörligen yrade om fällor utan försökte besvara någon av de frågor som ställs till honom.

Jag ifrågasätter inte vikten av ordning och reda i statsfinanserna. Det är ju därför jag kritiserar den omständigheten att vi lånar så mycket pengar i dag för att få det hela att gå runt; 100 miljarder kronor på två år. Jag har inte gjort någon hemlighet av att budgetsaneringen i mitten och slutet av 1990-talet var framgångsrik. Tvärtom berömde jag ju Arne Kjörnsberg för det arbetet. Men jag klagade också på att den där budgetsaneringen nu har förslösats i den utgiftskartell som ni har bildat med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det är just omsorgen om de stabila och trygga statsfinanserna som gör att jag uttrycker bekymmer över alla de ofinansierade reformer och skattesänkningar som ni har genomfört under de senaste åren, sedan valet 1998.

Vi föreslår från vår sida en del ytterligare satsningar på välfärdens kärna. Det handlar om rättsväsende, skola och vårdgaranti. Det kommer nog att göra det möjligt för kommuner och landsting att anställa några fler poliser, några fler lärare och några fler sjuksköterskor. Men för att långsiktigt betala för denna välfärd kommer vi inte runt att det behövs fler jobb i det privata näringslivet. Därför kvarstår frågan till Arne Kjörnsberg. Vad gör ni socialdemokrater, och vad vill ni socialdemokrater göra, för att i genuin mening förbättra det svenska företagsklimatet så att de svenska investeringarna sker i Sverige och inte bara i andra länder?

Anf. 21 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag börjar bli lite nervös. Mikael Odenberg håller med mig på den ena punkten efter den andra. Då börjar jag fundera. Är jag fel ute på något sätt? Men jag ska tolka Mikael Odenberg på ett positivt sätt i stället.

Vad gör vi? Vi ökar den inhemska efterfrågan. När jag är ute hos småföretag i Sjuhäradsbygden säger de inte – ”flaska”, höll jag på att säga – ett ord om 3:12-regler. De säger: Vi vill sälja våra grejer, för det tjänar vi pengar på. Vi ökar den inhemska efterfrågan. Jag påminner om kompensationen för delar av egenavgifterna. Jag påminner om det höjda grundavdraget.

De tre vise männen, som de brukar kallas, kommer med sitt förslag vad gäller 3:12-reglerna i slutet av den här månaden, tror jag. De har blivit lite försenade. Det är ganska komplicerad materia, som naturligtvis Mikael Odenberg känner till. Vi har avsatt pengar för det. Arvs- och gåvoskatten slopas. Det enskilt viktigaste skälet för detta, sade jag i mitt huvudanförande, är att underlätta generationsskiften i små företag.

Vi satsar på utbildning och forskning. Vi satsar på att göra Sverige öppet för nya influenser. Vi tycker att det är viktigt. Jag försökte lite skissartat, jag erkänner det, tala om detta med jämställdhet. Där har vi alla ett ansvar, och där ska fler få bidrag. Eftersom detta är min sista replik i denna debatt vill jag säga en sak som jag hoppas att någon vill bära med sig.

Prot. 2004/05:36

24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

En budget är siffror och statistik. Det är stapeldiagram och cirkeldiagram, och det är procent hit och procent dit. Men om man tränger in i dessa siffror, trycker sig in mellan stapeldiagrammen, är det människor av kött och blod. Det är det som denna debatt egentligen handlar om, och det är det som vi, i varje fall jag och mina kolleger, kommer att bära med oss.

Anf. 22 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Det har hittills varit en lite lågmäld debatt. Stundtals kanske till och med omslaget på betänkandet har diskuterats mer än innehålllet. Det är kanske bra att vi har en lågmäld debatt. Vi kanske håller på att närma oss varandra, som Arne Kjörnsberg sade. Det tycks vara lite trångt i mitten. Det kanske är så i svensk politik.

Sveriges kanske mest omtalade kommunist Lars Ohly säger i tidningen Från Riksdag & Departement att han inte tror på statligt ägande av företag som Saab och Volvo. Reinfeldt säger att hans moderater har mer pengar i sitt budgetalternativ än vad Bosse Ringholm har. Vänsterpartiet kritiserar Socialdemokraterna för att de inte gör tillräckligt mycket för småföretagen. Moderaterna kritiserar Folkpartiet för att deras budget gräver stora hål i statsbudgeten. 17 miljarder i underskott säger Moderaterna om Folkpartiet.

Det är inte konstigt att det i en demokrati där två block står mot varandra ser ut att vara trångt i mitten. Det block som vinner mitten vinner ju makten. Och det är inte konstigt om flera partier ser samma problem och hör det som nästan alla människor säger. Vissa förslag blir då ganska lika. Och det är inget problem eftersom konflikten inte är något mål i sig. Tvärtom är det bra om vi i Sverige kan bygga broar mellan politiska block och mellan arbetsgivare och löntagare. Och alla som lyssnar vet att vi i Sverige vill ha en gemensam sektor där alla får bra vård, utbildning och omsorg oavsett storleken på plånboken. Det är bra att även Moderaterna börjar inse det.

Alla som tänker efter förstår att vi måste få fler i arbete och fler arbetade timmar för att finansiera ett välfärdssamhälle. Därför har vi i majoriteten lyssnat både på löntagare och arbetsgivare när vi har tagit fram förslag för fler jobb. Vi i Vänsterpartiet vill underlätta generationsskiften för företagare genom att ta bort arvsskatten för företagen. I kompromissen gick vi med på att ta bort hela arvsskatten. Vi i majoriteten föreslår dessutom en sänkning av förmögenhetsskatten så att vi i praktiken äntligen håller på att slopa sambeskattningen. Det är insatser för jobb. Något annat skäl finns det inte. Det handlar om knivskarp fördelningsspolitik för jämställdhet och för jobb.

För Vänsterpartiet är det viktigt att stärka kvinnornas ställning på arbetsmarknaden. Därför är vi särskilt glada över beslutet att höja taket i föräldraförsäkringen. Vi har lyssnat på löntagarna och fortsätter att kompensera för pensionsavgifterna. Och vi i Vänstern ser till att skattesänkningen inte blir som störst för dem som tjänar mest utan att den blir i princip lika stor i kronor för alla löntagare.

Vänsterpartiet ville ha 10 nya miljarder till kommunerna i den här budgeten. Vi fick 7 nya miljarder. Satsningen gör att kommunerna som grupp nu för första gången på länge kan gå mot ett mindre överskott.

Hade vi i majoriteten satsat lite till hade kommunerna fått bättre möjligheter att jämna ut löneklyftorna mellan kvinnor och män.

Vi i majoriteten har lyssnat på kommunpolitiker, medborgare, löntagare och arbetsgivare. Vi har till och med lyssnat på oppositionen. Men det finns frågor där vi är beredda på strid, frågor där vi måste ta strid eftersom vi vägrar att göra som borgarna, nämligen att laga hål med hål. Vi vägrar att finansiera stödet till kommunerna med pengar som vi tar från arbetslösa och sjuka. Vi vägrar också att finansiera sänkt skatt med låtsaspengar från låtsasbesparingar – inga Mållganlösningar. Vi vägrar tro på att vägen till fler jobb måste gå över ökade klyftor. Därför gör vi satsningar i stället för att slå mot dem som har minst. Därför satsar vi på höjda pensioner och gör en extra satsning på utbildning av personal i äldreomsorgen, höjer barnbidraget för alla och satsar 1 miljard extra på barnfamiljer med svag ekonomi.

Visst ska det löna sig att arbeta. Det tycker väl alla? Men vi i Väns-tern säger nej till sänkta ersättningsnivåer. Vi säger nej till Moderaterna som till och med vill förbjuda fack och arbetsgivare att sluta avtal som ger mer än 80 % av lön i skydd när man är sjuk eller arbetslös. Självklart ska allt misstänkt fusk kontrolleras. Det gäller både skatt och ersättnin-
ar. Det är lika självklart vare sig man kallar det vanlig hederlig arbetar-moral eller kristen värdegrund. Men ingen blir frisk av sänkt ersättning. Och det blir inte fler jobb av mindre trygghet. Det lägger bara sten på börda.

Visst verkar det som om Moderaterna lägger mer pengar än den röd-gröna alliansen till kommunerna? Men jag är inte så säker på att de moderata förslagen verkligen innebär mer pengar till kommunerna. Men jag är övertygad om att det var det som var deras avsikt. Och jag är en vänlig natur – även viljan kan få räknas som positiv. Men den som ska få bli glad måste tänka på det gamla men alltid aktuella ordspråket: Skåda aldrig given häst i munnen. Den moderata given innebär nämligen högst 65 % i ersättning och slopad maxtaxa i förskolan. Den moderata viljan till kommunsatsningar ska alltså betalas av de sjuka och arbetslösa. Och tänk att Moderaterna som i andra sammanhang vill minska alla margina-leffekter helt plötsligt inte ser problemet med marginaeffekterna kring höga taxor i barnomsorgen.

Det som verkade så lika blir helt plötsligt väldigt olika. Det är mindre pengar till förskolan och mer pengar till dem som vill ha au pair där hemma för barnen. Lite mer valfrihet för dem som är lite rika och lite mindre valfrihet för alla andra.

Sverige har klarat att bygga välstånd genom att ge plats för fler på arbetsmarknaden. På 60- och 70-talen var det kvinnorna som vann mark på arbetsmarknaden. Nu måste vi fortsätta och också ge plats åt de nya svenskarna. Det är dags att sluta diskriminera och i stället öppna arbetsmarknaden för alla. När vi lyckas med den mycket begränsade målsätt-ningen att halvera skillnaden på arbetsmarknaden mellan dem som är födda i Sverige och dem som inte är det, då växer inkomsterna. Sverige kan då få 53 miljarder mer att fördela redan inom tio år.

Herr talman! Sverige har helt enkelt inte råd med diskriminering, vare sig av kvinnor eller av invandrare. Hela Sverige måste gå arbetslinjen. Men då måste det också finnas arbete att gå till. Att sänka en och annan eller ens alla skatter är ingen säker väg till fler jobb. Men stora och

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

snabba skattesänkningar är alltid en säker väg till ökade klyftor och underskott. Och den borgerliga alliansen vill gå den osäkra vägen när det gäller jobben. Och det är dumt att chansa när det gäller trygghet.

Herr talman! Det är dags att vi svenska politiker börjar enas om något väldigt enkelt och väsentligt. Inse att Sverige inte bara är en del av Europa utan en del i ett globalt ekonomiskt och kapitalistiskt system, ett system där vi aldrig kan konkurrera med lägre skatt och lägsta lön, utan där vi måste konkurrera med kunskap och kreativitet. Vi politiker bör och kan helt enkelt inte börja konkurrera vare sig med skatter eller social dumpning. Vi måste i stället över alla nationsgränser och unionsgränser börja bygga politiska och fackliga motmakter mot de internationella storföretag som kan och redan ställer löntagare i det ena landet mot löntagare i det andra landet. Det må sedan gälla IKEA, Ericsson eller General Motors. Eller för att travestera Karl Marx: Löntagare i alla länder förena er annars kommer ni att förlora mycket. Men Sverige måste också locka med något. Då ska vi i Sverige locka med snabba, säkra och miljöanpassade transporter, stärka samhällets satsningar på den industrinära forskningen, driva på för miljöanpassade produkter och produktion.

Herr talman! Den satsning som vi i majoriteten nyss tog fram när det gäller fordons- och verkstadsindustrin i Västsverige visar hur vi bör gå vidare. Det var satsningar som gynnar hela industrin, både stora och små företag. Och sådana satsningar måste vi utveckla i fler branscher och över hela landet. Vi måste göra mer för att snabbare få patent i produktion och få forskare och företagare att samverka. Vi måste göra mer för att få fram riskkapital till mindre företag. Vi måste snabba på 3:12-processen. Vi behöver nämligen fler företag som kan stärka den samlade produktionen.

Men vi kan aldrig klara ett uthålligt välfärdssamhälle med bara tjänstejobb och konstruktion. Om vi ska ligga i framkanten på dessa områden, och det ska vi göra, krävs det att vi också klarar produktionen här i landet, och det kan Sverige klara. Men det kräver en produktion där företagen utvecklar produktiviteten och produkterna i samarbete med löntagarna, inte i konflikt med dem.

Herr talman! Det här är ett spår för arbete, för rättvisa och för minskade klyftor, ett spår där vi måste förmå bygga allianser mellan företag, fack och politik på alla nivåer. Det här är en väg som inbjuder till lösningar, investeringar och produktion i stället för konflikter.

Herr talman! Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 23 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman och alla som lyssnar! Vi har i dag en debatt om den budget som riksdagen har antagit och som är ett resultat av samarbetet mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Mycket här i debatten har handlat om arbete – om att det är en sådan hemsk situation i Sverige när det gäller arbete. Det är en situation som kan bli bättre, men vi måste också se på omvärlden och se hur vi klarar oss jämfört med omvärlden. Sysselsättningsnivån måste ju vara det bästa mått man kan ha på arbete. Tittar man på sysselsättningsnivån i EU för åldern 15–64 år, både män och kvinnor, så ser man att vi ligger trea vad gäller sysselsättningsnivån. Tittar vi på bara kvinnor i åldern 15–64 år ser

vi att vi ligger etta. Däremot ligger vi ganska dåligt till vad gäller sysselsättningsnivån för invandrar män. Men totalt sett, när det gäller hur många jobb som finns och hur många som har jobb, så ligger vi väldigt väl till jämfört med de andra EU-länderna.

Sedan tror jag att det finns en stor utmaning i att se till att vi har jobb fördelade över hela världen i framtiden. Det är ingen utmaning som vi kan anta genom att sänka skatterna radikalt, försämra välfärden och tro att vi kan konkurrera ut varandra. Det kommer att bli en marknad på bara företagens villkor, och det kommer att leda till både lönedumpning och att man helt enkelt osolidariskt försöker spela ut länder mot varandra.

Vi måste tänka framåt och tänka: Var finns de nya jobben? Ett område där de nya jobben finns är miljöteknik. Det är också så att hög kunskapsnivå, teknik, att folk vågar företagande och att det finns riskkapital är saker som bidrar. Men jag tycker att den bild som framställs här om att Sverige är så fruktansvärt dåligt när det gäller jobben är en väldigt farlig bild. Däremot är jobben en viktig fråga och en utmaning som vi måste ta till oss i framtiden.

Det som oroar mig är i någon mån Moderaterna igen. Bakom ett luftslott av vackra ord tycker jag att Moderaterna anklagar invandrarna. Jag lyssnade väldigt noga på Moderaterna här i dag, och jag är väldigt oroad över den attityden. Indirekt säger Moderaterna, om jag ska tala klarspråk: Invandrarna är bidragsparasiter.

Man pratar inte om den diskriminering som finns mot invandrare. Jag tror att vi har en väldigt stor utmaning i att minska diskrimineringen i samhället, och där krävs det åtgärder som handlar om att minska diskrimineringen. Det är en diskriminering som finns i hela samhället, även i vår fackföreningsrörelse, på myndighetsnivå och i de olika partierna. Vi behöver ett arbete för att diskrimineringen ska upphöra. Jag bor ute i Akalla. De av mina grannar som inte har jobb vill ha ett jobb. De letar förtvivlat efter ett jobb. Det är inte så att de sitter hemma och vill sitta hemma och vara sysslösa, utan de vill finna en mening genom att få ett jobb.

Om vi skulle minska diskrimineringen – säg att vi skulle halvera den i Sverige – skulle det vara en potential för tillväxt. I Konjunkturinstitutets rapport om lönebildningen i Sverige 2004 visar man att om man skulle halvera diskrimineringen av invandrare fram till år 2013 skulle BNP öka med 76 miljarder kronor. Det skulle göra att man skulle kunna göra reformer eller skattesänkningar med 53 miljarder. Det här är en möjlighet. Minskar vi diskrimineringen så ökar vi tillväxten i samhället. Vi behöver göra väldigt mycket på det området, och jag hoppas verkligen att vi kan finna fler bland alla partierna som jobbar för den frågan.

En fråga som inte togs upp av något borgerligt parti var miljöpolitiken. Jag kan tyvärr känna att när det gäller miljöpolitiken finns det över huvud taget ett väldigt dåligt engagemang. Jag vet inte om det beror på att folk tycker att vi har varit så framgångsrika när det gäller miljöpolitiken och att det händer så mycket att vi kan sätta oss ned och bara tycka att det är bra som det är.

När det gäller miljöpolitiken har jag tittat lite på borgarnas förslag. När vi hade bordläggningsdebatten här var det också så att de borgerliga partierna teg om miljöpolitiken. Politik är ju prioriteringar, och nu när man ser budgetförslagen ser man de prioriteringar som partierna gör.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Miljön fanns inte heller med i de arbetsgrupper som de fyra borgerliga partierna presenterade i Högfors i somras. Den finns inte heller med i de åtta punkter som utgör högerkartellens gemensamma grundsyn.

I dag debatteras budgeten i riksdagen, och då får vi se vad partierna satsar på. Det är en splittrad och svag miljöpolitik som visas fram. Spannet mellan Moderaternas hårda neddragningar och de satsningar som Centerpartiet ändå vill göra är 1,5 miljarder, och det är en avgrund i attityd och pengar som skiljer de borgerliga partierna åt i miljöpolitiken.

Moderaternas 116 sidor för huvudsakligen nationalekonomiska argument, men där ryms inte ett ord om miljöekonomi. Motionen är intressant, dels för att partiet är störst av de borgerliga partierna, dels för att de avviker mest från de andra. Trots att hållbar utveckling är ett övergripande mål för politiken, nationellt, inom EU och globalt, nämns det inte en enda gång i Moderaternas motion. Ordet hållbar används i samband med frågor som prissättning, skuldsättning och tillväxt. Också social politik diskuterar man i hållbarhetstermer, men den ekologiska dimensionen i en hållbar utveckling saknas.

Miljön finns bara med som ett besparingsområde. Man sparar på tre av de fyra områden som Miljömålsrådet pekat ut som särskilt problematiska: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö och levande skogar. Det enda av de fyra målen som Moderaterna missade att spara på, Ingen övergödning, sänker tyvärr Centern med sin kritik av handelsgödselskatten. När det gäller miljön ser det tyvärr väldigt dystert ut i den borgerliga koalitionen.

En av de viktigaste frågorna som vi utgår ifrån när vi tänker på vår politik i framtiden är barnens rätt till trygghet, en god hälsa och en god miljö. Här har vi mycket i Sverige som är unikt och fantastiskt. Vi har en välutbyggd barnomsorg, gratis läkarvård för våra barn och en öppen förskola för alla barn vars föräldrar är hemma. Mycket av det här är bra politik, men vi tycker att man kan göra mer, och nu gör vi viktiga satsningar just på barnen. Studiemedelssystemet har ju till exempel inte varit anpassat för barnfamiljer, men nu inför vi barntillägg. Vi höjer också ersättningen för lägstಾನിവådagarna i föräldraförsäkringen från 60 kr till 180 kr per dag. Vi stärker också barnfamiljerna genom ett höjt barnbidrag och genom att införa ett flerbarnstillägg från andra barnet. Vi förstärker barn- och ungdomspsykiatrin, och vi ger ökade resurser till skyddat boende. Alla pengar som vi ger till kommuner och landsting – det är en väldigt stor satsning – ökar också möjligheterna för barnen att få trygghet.

En av de viktiga frågorna för oss är solidaritet. Det gäller både dem som har det tufft här hemma i Sverige och i omvärlden. 2006 når vi äntligen upp till 1 % i bistånd av vår samlade produktion. Det är något som vi kämpat för och nu lyckats uppnå.

Det kommer också att införas en ny och rättssäker ordning för flyktingar när de kommer hit och söker asyl. Vi kommer alltså att lägga ned den hårt kritiserade Utlänningsnämnden, vilket är väldigt viktigt.

Vi har fortfarande en del att göra när det gäller ohälsan. Det är ett stort och svårt område, men vi ska inte göra insatser genom att sänka ersättningsnivåerna för förtidspensionerade och sjukskrivna. Vi ska inte skuldbelägga dem som är sjuka och förtidspensionerade. Vi har en hel rad förslag på viktiga åtgärder som jag tror kommer att ge resultat.

Men det finns också annat som är viktigt i ohälsöarbetet. Det handlar om vår syn på arbete och hur mycket vi arbetar. Med tanke på det tempo som funnits i arbetslivet under de senaste tio åren är det inte konstigt att vi har så höga sjukskrivningstal som vi har i dag. Därför är det mycket viktigt med satsningar på arbetstidsförkortning och att möjligheten till friår införs i hela landet. Vi stärker också arbetet med arbetsmiljön och de regionala skyddsombuden.

Anf. 24 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt ta någon replik på Yvonne Ruwaida, men jag ska ta en. Det är med anledning av hennes oförsämndhet att anklaga mig och Moderaterna för att framställa invandrare som bidragsparasiter.

I mitt inledningsanförande underströk jag just det som är verkligheten, nämligen att det kommit en mängd människor till vårt land som inte har någon annan ambition än att bygga upp en ny framtid här. De vill försörja sig själva. De vill ha jobb. De har varit driftiga nog att ta sig över halva jordklotet för att komma hit och bygga sig en ny framtid här. Men de möts av ett Sverige som inte ger dem chansen. I stället diskrimineras de genom att vi bygger en arbetsmarknadspolitik, skattesystem, bidragssystem, bostadspolitik och utbildningspolitik så att det enda vi kan erbjuda dem är att säga: Varsågod, här är socialkontoret!

Det är ett otillständigt bemötande, och det är inte heller långsiktigt hållbart. Vi måste få dessa människor i arbete så att de kan bidra till välfärdens finansiering. Då ska Yvonne Ruwaida inte komma och ha mage att försöka vända på orden, göra vitt till svart och påstå att jag skulle anklaga några för att vara bidragsparasiter.

Jag vill komma till rätta med den diskriminering som existerar i Sverige – på arbetsmarknaden – och jag vill komma till rätta med de system vi byggt – skattesystem, bidragssystem, arbetsmarknadspolitik – så att de människor som kommit till vårt land med ambitionen att forma och bygga sig en ny tillvaro här också ska få chansen att göra det.

Någon ytterligare replik tänker jag inte ta på Yvonne Ruwaida.

Anf. 25 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Herr talman! Det är bra att Moderaterna uttalar att de vill komma till rätta med diskrimineringen. Jag skulle väldigt gärna vilja se de förslag som handlar om hur man kan motverka diskriminering. Stöder ni till exempel avkodifiering av löneansökan, vilket skulle göra att man inte ser om den som söker har arabiskt eller svenskt namn? Såsom jag tolkade Moderaternas inledningsanförande tyckte jag att det jag hörde var skrämmande. Däremot var det som nu sades mycket bättre.

När det gäller utbildningsfrågor finns det en del förbättringar man kan göra. Det handlar bland annat om hur vi värderar utländska utbildningar och utländsk arbetslivserfarenhet. Där behöver vi fortfarande bli bättre. Därför ser jag fram emot att kanske få enighet i kammaren i den frågan.

Sedan måste jag säga att jag inte förstår hur ett skattesystem skulle kunna vara diskriminerande mot invandrare. Det skulle jag gärna vilja att Moderaterna förtydligade. Skattesystemet gäller lika för alla och är inget som diskriminerar. Jag vill gärna att Moderaterna förklarar sig på den punkten.

Anf. 26 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Först vill jag tacka Yvonne Ruwaida för hennes erkännande av de satsningar som Centerpartiet gör på miljöområdet i sin budget. Sedan uppmärksammade jag inte om Yvonne Ruwaida var i kammaren när jag höll mitt huvudanförande, men jag hade ett avsnitt som jag kallade grönare Sverige. Där pratade jag om vårt förslag till hur man ska stimulera införsel av alternativa drivmedel och ställde det mot det förslag till straffbeskattning inom ramen för grön skatteväxling som regeringen och Miljöpartiet lägger fram i sitt budgetalternativ. Jag vet inte ifall Yvonne Ruwaida valde att selektera bort den passusen i mitt huvudanförande.

Jag menar att Miljöpartiet och regeringen för plakatpolitik på miljöområdet. Det viktiga i den gröna skatteväxlingen verkar vara att flytta miljarder, inte att åstadkomma miljöstyrande effekter, eftersom de lägger de ökade skatterna på stabila skattebaser. Ökad fordonsskatt – noll miljöstyrande effekt.

Vi vill i stället åstadkomma resultat. Vi föreslår att man möjliggör låginblandning av upp till 5 % RME i diesel. Vi föreslår byggande av ytterligare en etanolfabrik för att kunna ha större inblandning av etanol i bensen. Dessa miljöåtgärder ger tio gånger så stor miljöeffekt som de skattehöjningsförslag ni har lagt fram. Kom därför inte och säg att vi inte har miljöfrågor och förslag på agendan i debatten!

Anf. 27 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Herr talman! Jag kan nog tänka mig att förhandla med Centern och även med Kristdemokraterna och Folkpartiet när det gäller miljöpolitik. Men ni har väldigt olika uppfattningar. Ni är inte ett dugg överens. Svenska folket har ingen aning om vilken miljöpolitik de skulle få.

Med Moderaterna, däremot, dräneras svensk miljöpolitik. Så dåliga är de när det gäller miljöpolitiken. Det gäller alla områden, alltifrån jordbrukspolitik till övriga områden. Jag förstår därför inte hur Centern i den borgerliga alliansen skulle kunna föra en bra miljöpolitik. Det ska bli väldigt intressant att se. Ni har ju heller inte försökt att ha ett arbete mellan era fyra partier i den här frågan. Den är alltså ett stort frågetecken.

När det gäller bensinskatter, som Roger Tiefensee tog upp, vill jag ge en liten bakgrund. Oljeanvändningen har ju ökat i Sverige. Varför har den gjort det? Ja, det är bara att se på bensinprisets utveckling. Priset på bensin har de senaste tolv åren ökat med 32 %, medan förvärvsinkomsten ökat med 50 %. Detta gör det möjligt för människor att till samma procentuella andel av sin inkomst öka oljeförbrukningen ganska mycket. Om man ser det hela från det perspektivet är en förändring nödvändig.

Roger Tiefensee vet, om han tittat på alla de utredningar som gjorts, att ekonomiska styrmedel är bland de mest effektiva. Det vore önskvärt, och vi jobbar efter det, att ha som mål att se vad som kommer att hända fem tio år framåt i tiden så att industrin och konsumenterna har möjlighet att tänka långsiktigt. Det är något som vi jobbar med.

Anf. 28 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Det var en intressant förklaring Yvonne Ruwaida gav till bakgrunden till den gröna skatteväxlingen. Att oljeanvändningen ökat

beror alltså på att vi fått högre reallöner. Då blir jag lite skrämmd över vad Miljöpartiets nästa förslag kommer att innebära.

Orsaken till att oljeanvändningen ökar är inte att folk får mer pengar och kan köpa olja, utan att det inte finns alternativ. Därför vill vi stimulera alternativen, inte straffbeskatta dem som behöver bilen för att ta sig till jobbet eller för att skjutsa barnen till dagis. Det är skillnaden. Vi åstadkommer resultat genom skattesänkningar. Jag tror inte att det blir något problem att förhandla fram skattesänkningar på miljöområdet med Moderaterna, i stället för att straffbeskatta dem som behöver bilen i vardagen. Det är skillnaden. Vi åstadkommer resultat, och ni springer omkring med plakat.

Anf. 29 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Herr talman! Roger Tiefensee glömmar bort – eller väljer att glömma bort – att vi har gjort en väldigt stor satsning på alternativen.

Vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet inlett en politik för att främja både ny teknik och nya bränslen för personbilar. Vi har sett till att koldioxidneutrala bränslen, det vill säga förnybara bränslen, skattebefrias. Vi har förlängt reglerna för skatten på miljöbra förmånsbilar, det vill säga vi ska stödja och stimulera företagen att köpa förmånsbilar. Staten kommer nästa år att börja upphandla bränslesnåla bilar och miljöbilar. Förnybara bränslen kommer att finnas på mackarna i Sverige.

Det här är en politik som kombineras med en grön skatteväxling. Vi gör både saker som handlar om att stimulera en utveckling och saker som handlar om att använda ekonomiska styrmedel.

Tyvärr är det så, Roger Tiefensee, att om vi i vår miljöpolitik bara skulle satsa på att ge subventioner på både transportsidan och energisidan för att stimulera till en bättre miljö skulle det bli väldigt dyrt, för det kostar väldigt mycket. Däremot är satsningar som handlar om att använda ekonomiska styrmedel mycket mer effektiva. Vi tror att det behövs en kombination. Man behöver se till att alternativen kommer fram, och det gör vi. Man behöver göra det som är dåligt för miljön dyrare, på ett sätt som har en långsiktighet.

Det som vore väldigt bra, där vi än så länge inte har lyckats, var att vi kunde se att vi har en långsiktighet på fem–tio år när det gäller den gröna skatteväxlingen. Det hoppas vi kunna komma fram till i framtiden, för vi tror att det vore bra.

Anf. 30 Finansminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Förra veckan samlades Europas finansministrar till sitt månatliga möte i Ekofinrådet. Det var ett – som det har berättats för mig, eftersom det var mitt första möte med mina europeiska kolleger – ganska typiskt Ekofinsammanträde. Vi diskuterade reformeringen av stabilitetspakten och hur Lissabonprocessen ska få ytterligare fart.

Men det var också en tematisk diskussion, som var lite udda. Man hade bestämt att föra en diskussion om skillnaden mellan den europeiska ekonomiska utvecklingen och den amerikanska ekonomiska utvecklingen. Två av kollegerna var vidtalade att inleda diskussionen, dels den socialistiske finansministern från Spanien, Pedro Solbes, dels den danske konservative finansministern.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Jag måste säga att det inte var min gode vän Pedro Solbes, den förre EU-kommissionären, som väckte det största intresset hos mig, utan det var den danske konservative finansministern. Han delade ut ett antal papper som visade på det som är problemet, nämligen att Europa har bekymmer i förhållande till USA.

Det intressanta med hans redogörelse var att han sade att det finns ljus i det europeiska mörkret, och det är den skandinaviska välfärdsmodellen som utmärker sig positivt. Sida efter sida slog den danske konservative finansministern fast – i grafer, diagram och tabeller – det som vi vet, nämligen att de skandinaviska länderna går bättre. Det land som utmärker sig alldeles särskilt är Sverige.

Detta kunde man också läsa i tidskriften *The Economist* häromdagen: Några mindre länder, som Sverige och Finland, har kombinerat hög tillväxt och låg arbetslöshet med den generösa välfärdsstat som ses som ett uttryck för ett ideal i Europa. Så långt tidskriften *The Economist*.

Det var precis det som Mikael Odenberg sade i sitt replikskifte med Arne Kjörnsberg. Jag ska läsa in det till riksdagens protokoll ännu en gång. Det är ingen tvekan om att svensk ekonomi står starkare i dag än för tio år sedan.

Vi har haft högre tillväxt, 2,9 % i genomsnitt, under det senaste decenniet. Vi har haft en inflation på i genomsnitt 1,6 %. Vi har haft en produktivitetsutveckling i industrin på närmare 6 %.

Jag tror att ni i den borgerliga alliansen inte bara behöver prata ihop er om vilken gemensam politik ni ämnar föra, utan ni bör nog också, Mats Odell och Karin Pilsäter, prata ihop er om verklighetsbeskrivningen, hur ni ska förhålla er till Mikael Odenbergs beskrivning av svensk ekonomi i dag i förhållande till för tio år sedan. Den står betydligt starkare i dag.

Detta gör att Sverige har kunnat gå igenom den internationella lågkonjunkturen starkare än många andra, för att inte säga de flesta andra, europeiska länder. Det unika vi har varit med om är att vi har gått igenom en lågkonjunktur utan att dra på oss stora underskott, i och med att vi var så framgångsrika under de goda åren. Vi samlade i ladorna, vilket gjorde att vi kunde ta i anspråk ett överskott när konjunkturen vände. I den meningen har vi varit bättre på att överbrygga lågkonjunkturen än andra länder.

Vi har i dag ett överskott i våra offentliga finanser. Endast Sverige, Finland och Danmark av EU:s 25 länder befinner sig i den styrkepositionen. Vi kan gå igenom den ena parametern efter den andra, det ena nyckeltalet efter det andra, för att jämföra Sveriges ekonomiska status med våra europeiska grannländer och övriga Europa, och då visar det sig att vi står starkare.

Egentligen är inte de internationella jämförelserna de allra mest relevanta, utan vi ska jämföra med våra egna ambitioner. Vi har högre ambitioner än man har i de flesta andra europeiska länder.

Vi har högre ambitioner vad gäller att pressa tillbaka den öppna arbetslösheten. Vi har högre ambitioner vad gäller att öka sysselsättningen. Även om vi har den högsta sysselsättningen i EU i dag, på 76–77 %, är vi inte nöjda. Vi vet att man har ställt upp målet i den europeiska unionen i dess helhet att man ska nå 70 %. Men vi nöjer oss inte med det, utan vi har satt upp målet 80 %. Vi har högre ambitioner.

Det som kännetecknar det förslag till statsbudget som riksdagen nu debatterar och snart ska behandla är att vi har, genom den ekonomiska styrkeposition som Sverige befinner sig i, kunnat föra en politik och lägga fram förslag som tidigarelägger konjunkturuppgången i allmänhet även till att hamna på arbetsmarknaden.

Arne Kjörnsberg har förtjänstfullt utvecklat budgetförslaget i dess detaljer. Det handlar om stora satsningar på kommunerna. Det handlar om att stärka löntagarnas köpkraft genom kompensation för de egenavgifter som höjdes när vi var tvungna att sanera de offentliga finanserna. Det handlar om att stärka småföretagen genom att avskaffa arvs- och gåvoscatten och genom att förbättra de så kallade 3:12-reglerna.

Allt detta gör vi därför att vi inte anser att den öppna arbetslösheten är en restpost i kalkylen som får bli vad den blir.

Regeringen och min företrädare kritiserades våldeliga när budgeten lades fram. Den var för expansiv, sade man. Det här skulle leda till att Riksbanken omedelbart skulle höja räntan. Det var ingen hejd på beskrivningarna av hur oansvarig den här politiken var.

Sanningen är den att de som kritiserade regeringen för vår politik håller sig till ett annat synsätt, nämligen att de accepterar att den öppna arbetslösheten är just denna restpost i kalkylen, att den får bli vad den blir. Det synsättet har inte regeringen.

I den budget som nu ligger på riksdagens bord kan vi dessutom satsa på framtiden i olika avseenden. Vi kan investera i det som långsiktigt bygger tillväxt. Och vad är det som långsiktigt bygger tillväxt? Ja, det är dels satsningar på infrastruktur, forskning och utbildning, dels satsningar på våra trygghetssystem som gör det möjligt för människor att möta de väldigt stora förändringar som kommer att komma i framtiden.

Ta familjepolitiken, detta fullständigt unika politikområde, där Sverige kanske på mer än något annat område skiljer sig från andra länder. Vi har insett att om man utformar trygghetssystemen på ett sådant sätt att de på en och samma gång skapar trygghet och bygger tillväxt har man möjlighet att ha ett högt skatteuttag.

Det här har dessutom den internationella tidningen Financial Times nyligen konstaterat: Om någonting så tenderar ekonomier med starka välfärdsstater att vara duktiga på att möta globaliseringen och ha lite regleringar, därför att de lyckas kombinera flexibla arbetsmarknader med ekonomisk trygghet, i stället för att försöka skydda löntagarna genom att kasta grus i företagsmaskinerierna. Skatterna kan vara oroväckande höga i sådana länder. Men så länge människor får någonting för det som de betalar, så länge skatterna utformas omsorgsfullt så att de uppmannar arbete och sparande och inte tvärtom och så länge systemet säkras mot bördan av alltför äldre i befolkningen så borde de inte vara alltför betungande.

Så skriver Financial Times – inte en socialdemokratisk program-pamflett.

Vi måste bygga en ekonomisk politik som ger möjligheter och förutsättningar att ta sig an de stora utmaningar som väntar runt hörnet. Låt mig peka på tre utmaningar av den karaktären.

Den första handlar naturligtvis om globaliseringen. I dag kallar vi det för globaliseringen; i går kallade vi det för internationaliseringen. Detta är ingenting nytt. Sverige har gått igenom stora strukturomvandlingar tidigare: varvskrisen, tekokrisen och de många regementen som har lagts

ned runtom i Sverige till följd av att de säkerhetspolitiska förutsättningarna har förändrats. Sverige har varit bra på att hantera strukturomvandlingar – kanske bättre än något annat land i världen. Så måste det vara för ett litet, exportberoende land. 44 % av den samlade BNP:n i Sverige hämtas hem via exporten. Vi måste vara bättre än andra på att möta förändringar och impulser som kommer utifrån. Och hur gör man det? Jo, det gör man genom att bygga trygghetssystem som gör det möjligt för människor att gå från gamla förutsättningar till nya villkor.

Det handlar om a-kassa och vidareutbildning – tidigare talade vi om komvux. Allt detta gör det möjligt för människor att ställa om och att känna trygghet i förändringen. Det är det här som är så allvarligt med den borgerliga alliansens förslag om att sänka ersättningsnivåerna i de sociala försäkringarna till 65 %. Den politiken är inte bara orättfärdig för dem som är sjuka, arbetsskadade, pensionerade och föräldralediga. Det är också en direkt tillväxtfientlig politik, för den kommer att öka otryggheten när vi i själva verket behöver känna än mer trygghet för att kunna möta de stora förändringar som väntar.

Den andra stora utmaningen som väntar har att göra med demografin. Vi blir allt fler äldre i Sverige. Försörjningskvoten tenderar att bli ett stort problem om vi inte ökar sysselsättningen. Här finns betydande reserver utanför arbetsmarknaden. Ta det invandrade Sverige! Om sysselsättningsgraden hade varit lika hög bland de invandrade svenskarna som den är bland oss infödda svenskar så hade 120 000 fler människor varit i arbete. Tumregeln är att om 40 000 fler människor hamnar i sysselsättning i privat sektor så växer BNP med 1 %. När BNP växer med 1 % i runda tal tillförs den offentliga sektorn genom ökade inkomster och minskade utgifter någonstans kring 17–20 miljarder kronor. Vi kan bygga våra trygghetssystem ännu bättre och få en välfärd som är ännu mer generös om vi ökar sysselsättningen.

Vi har en dubbel utmaning framför oss när det gäller demografin. Å ena sidan har vi en åldrande befolkning. Fler kommer att gå i pension. De stora fyrtilistkullarna kommer snart att pensioneras. De kommer att ställa ökade krav på offentliga tjänster i olika avseenden.

Samtidigt – och det är den andra utmaningen – ska vi rekrytera en helt ny generation till vården och omsorgen. I framtiden kommer vi inte att kunna förlita oss på den lojalitet som de kvinnor som gick ut på arbetsmarknaden på 70-talet har visat. De har utfört ett arbete som många gånger inte alls har varit så uppmärksammat och så erkänt som det borde vara. Det är i ljuset av det som man ska se regeringens satsning på kompetensutveckling i vården och omsorgen. Det är ett första steg i att växla om den generation som i dag finns i vården och omsorgen till en ny generation som måste komma in.

Den tredje utmaningen handlar om någonting som – förvånande nog – ingen har talat om i debatten, möjligen med undantag av Yvonne Ruwaida. Den riktigt stora utmaningen för Sverige, ett litet land på norra halvklotet som är väldigt beroende av världen i övrigt, handlar naturligtvis om de stora globala klyftorna som bara växer.

Att Sverige nu når upp till enprocentsmålet i biståndet är en stor seger, men det är inte den långsiktiga lösningen på att överbrygga de globala klyftorna. Här måste vi förmå den europeiska unionen att bli ännu mer frihandelsvänlig och att riva sina murar mot omvärlden så att den

fattiga världen har möjlighet att komma till våra stora rika marknader så att de får avsättning för sina produkter.

Jag förstår att Karin Pilsäter inte talade om biståndet i sitt inlägg. Hon ska ju regera tillsammans med Moderaterna, som vill reducera biståndet kraftigt. Jag förstår inte hur den ekvationen går ihop, men det är förklarligt att Folkpartiet har abdikerat på det område där man traditionellt var en så stark röst – en röst som talade om behovet av att minska de globala klyftorna.

Sedan budgetpropositionen lades på riksdagens bord och ni debatterade den med min företrädare har en hel del hänt i ekonomin, som det finns skäl att redovisa avslutningsvis. De reviderade nationalräkenskapserna visar att tillväxten det första halvåret var 3,7 % i Sverige. Kapacitetsutnyttjandet i industrin är 91 %. Vi har inte haft ett så högt kapacitetsutnyttjande sedan 80-talet. Snart kommer säkert investeringarna att komma även i industrin.

Inflationen är fortsatt låg – 0,8 %. Glädjande nog håller nu antalet arbetade timmar stegvis och successivt på att öka, vilket indikerar det som i princip alla bedömare är överens om: Sysselsättningen kommer att ta fart under de kommande två åren när konjunkturuppgången och den internationella exportledda tillväxten flyttas över till den inhemska ekonomin.

Något som är viktigt för oss alla och inte minst för mig personligen som finansminister är att de offentliga finanserna är starka. Jag är helt övertygad om att vi snart kommer att se exempel på att de kommer att vara ännu starkare när konjunkturen tar fart.

Till alla sist vill jag tacka dem som tidigare under dagen har välkomnat mig i rollen som finansminister. Jag ser fram emot många debatter med kollegerna i finansutskottet. Demokratin har två sidor – samarbete och strid. Vi behöver både–och. Vi behöver samarbeta, men vi behöver också utbyta våra tankar och bryta åsikter mot varandra på ett lämpligt sätt. Det ser jag fram emot.

(Applåder)

Anf. 31 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Det var en påtagligt nöjd finansminister som var uppe i talarstolen. Han drog ett antal nyckeltal och han citerade The Economist och Financial Times. Det är väl tidningar som kanske inte läses i väntrummen av dem som väntar på kranskärlsoperationer och sådant, men det är ändå intressant litteratur för en finansminister.

Sedan kommer han till det här med att han inte är riktigt nöjd jämfört med de egna ambitionerna. Och det är klart – sysselsättningsmålet nås inte, arbetslöshetsmålet nås inte, ohälsomålet nås knappast med nuvarande politik. Socialbidragsmålet nås inte heller. Överskottsmålet för offentlig sektor nås uppenbarligen inte över en konjunkturcykel. Regeringen budgeterar med att låna 191,1 miljarder kronor till sina utgifter 2004–2007.

Jag vill ställa en fråga Pär Nuder. Arne Kjörnsberg svarade inte på den. Vad är det för strategi, vid sidan av att vänta på effekterna av en internationell konjunkturuppgång och vid sidan av att köpa sysselsättning för lånade pengar, som regeringen väntar sig ska ge den sysselsättningsökning som är nödvändig för att vi ska klara de utmaningar som Pär

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Nuder nämnde? Han talade om globaliseringen, den demografiska utveckling och de globala klyftorna.

Jag vill också ställa en fråga som jag har tagit upp tidigare till Pär Nuder. Den gäller de åtgärder som ni föreslår konkret. Vilken teoretisk grund vilar tanken på att vi ska lägga över ett försäkringsansvar på småföretagen vad gäller en så stor andel av sjukfrånvaron? Vilken teoretisk överbyggnad har man haft när man har tänkt den tanken? Är inte detta ett klassiskt exempel på att en liten företagare inte bör ta en sådan risk? Han kommer att undvika att ta den risken genom att inte anställa människor. Han kommer att sortera ut dem som han misstänker leder till stora kostnader.

Anf. 32 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Mats Odell kan vara lugn. Sysselsättningen kommer att öka. Redan nu ser vi tecken på att sysselsättningen börjar öka, inte minst i den region som vi befinner oss i nu. Sysselsättningen är på väg upp. Jag tror att Mats Odell ska lugna sig lite med att döma ut den politik som regeringen har föreslagit och som riksdagen ännu inte har beslutat om. Den har än mindre börjat verka i den verklighet som finns utanför detta hus. Från den 1 januari stärks löntagarnas köpkraft genom kompensationsen för höjningen av egenavgiften. Småföretagarnas villkor förbättras genom de förändrade 3:12-reglerna och de avskaffade arvs- och gåvoskatterna. Kommunerna tillförs ökade resurser. Det är också sysselsättning, Mats Odell. Sysselsättning är arbete i vården och omsorgen. Där finns väldigt stora sysselsättningsbehov. Allt detta kommer att bidra till att sysselsättningen ökar.

Mats Odell känner mycket väl till de bakomliggande resonemangen till de förslag som riksdagen har att behandla när det gäller sjukförsäkringarna. Det handlar om att stärka sjukskrivningsprocesserna. Det handlar om att se till att företagen tar ett större ansvar för att åstadkomma bättre arbetsmiljöer. Allt detta sammantaget bidrar till den sysselsättningsökning som Mats Odell efterfrågar.

Anf. 33 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag utesluter inte att Pär Nuder har rätt i att det här bidrar till att öka sysselsättningen. Vi vill satsa ca 5 miljarder mer än vad regeringen gör på just den kommunala sektorn för att förbättra kvaliteten inom vård, omsorg och skola. Det är inte den debatten som vi behöver föra, utan det gäller den bakomliggande teorin. Där vill jag ställa en konkret fråga. Vi har talat om att det i dag finns kanske upp till 500 miljarder, och andra säger 1 500 miljarder, av svenskt kapital på oredovisade konton i utlandet. Om detta kapital kunde tas hem skulle det kunna bli riskkapital som skulle leda till nyinvesteringar. Vi har alltså tappat 20 000 företagare i det här landet under de tio år som Socialdemokraterna har haft regeringsmakten. Investeringarna sker i utlandet. Hur får vi hem dessa investeringar, Pär Nuder? Vi kan ju inte fortsätta att låna pengar till sysselsättning i kommuner och landsting. Vi måste ju få fler företag och fler företagare som investerar och anställer här.

Jag tycker att min fråga fortfarande är obesvarad. Vilken teoretisk grund är det som gör att man tror att en liten företagare som har en eller

två anställda ska vilja anställa ytterligare en person om man får en så stor del av försäkringsansvaret om denna person blir sjuk?

Jag tycker inte att Pär Nuder har svarat på detta. Det finns inget rimligt svar på detta. Det är feltänkt från början. Jag tycker att regeringen måste tänka över detta och komma med ett bättre förslag.

Anf. 34 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Jag har förstått att Mats Odell ogillar regeringens politik. Det är ingenting nytt. Men låt oss vänta och se innan vi dömer ut den politik som ännu inte har trätt i kraft. Vi får se om den fungerar eller inte. Vi kommer att mötas här om ett år. Låt oss då fundera på vad Mats Odell sade i den här debatten om att småföretagen inte skulle nyanställa. Jag är ganska övertygad om att jag kommer att stå mig rätt bra i den debatten när vi har facit i hand och vet hur den här politiken verkligen har fungerat i praktiken.

Jag sade att sysselsättningen ökar nu. Jag tar inte åt mig äran för allt det som sker på arbetsmarknaden, men jag är ganska övertygad om att regeringens politik bidrar till det som är så angeläget, nämligen att öka sysselsättningen.

Anf. 35 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Herr talman! För tio år sedan befann sig Sverige i slutskedet av en utomordentligt djupgående ekonomisk kris. Det är inte särskilt märkvärdigt att jag tio år senare konstaterar att svensk ekonomi står starkare i dag.

Däremot är inte allt bara ljust, utan det finns också problem. Det är bekymmersamt att kulorna rullar i den utgiftskoalition som Socialdemokraterna har ingått med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det är ett bekymmer att vi i dag måste låna så mycket pengar för att få statens finanser att gå ihop. Det är väldigt bekymmersamt att lika många människor befinner sig i utanförskap och bidragsberoende i dag som under krisens värsta år i början av 1990-talet. Jag vill understryka att trots berömmet från Danmark kommer det inte att gå att bevara eller betala en nordisk eller nordeuropeisk välfärdsmodell med mindre än att vi får fler i arbete. Jag saknar de förslagen i regeringens budgetförslag.

Låt mig sedan övergå till att beröra en helt annan fråga, nämligen det förstamajtal som Pär Nuder höll för fyra och ett halvt år sedan och som han nog är välbekant med. Där kritiserade han Lars Ohly och sade: Därför säger vi socialdemokrater i dag, på 2000-talets första första maj: Vill ni fortsätta att samarbete med socialdemokratien efter nästa års val – alltså 2002 års val – måste ni en gång för alla mönstra ut kommunismen och kommunisterna. Ni måste städa upp i garderoben, vädra ut och göra rent hus. Vi socialdemokrater vill inte och tänker inte samarbeta med några kommunister i det nya seklet.

Nu har jag funnit det svårt att skrämma små barn med Lars Bäckström, och sagde Bäckström kallar sig inte heller kommunist, men han representerar trots allt Ohlys parti. Jag skulle vilja fråga: Vad är det Vänsterpartiet måste göra för att Bäckström ska inbjudas till några fortsatta budgetförhandlingar? Eller var det bara tomma ord utan något innehåll som levererades från talarstolen på första maj för fyra år sedan?

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 36 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Det är möjligt att jag är naiv, men jag trodde nog att min första debatt som finansminister med åtminstone Moderata samlingspartiets finansministerkandidat, han kanske inte talar för hela borgerligheten, skulle handla om någonting annat än ett förstamajtal som jag höll för fyra år sedan. Men låt mig ta upp den kastade handsken.

Jag tycker, precis som jag har sagt i den här kammaren vid ett flertal tillfällen, att det är omdömeslöst att kalla sig för kommunist. Det står jag för. Det kommer jag att tycka så länge jag finns i politiken och långt därefter också. Men nu är det så att vi har ingått ett samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det innehåller 121 punkter. Jag kan lova Mikael Odenberg och alla andra att det inte finns en enda punkt i det programmet som innebär kommunismens införande i Sverige. Tvärtom är det ett program som bygger demokrati, jämlikhet och rättvisa. Vi bygger ut barnomsorgen, förbättrar föräldraförsäkringen, ger mer pengar till infrastrukturen och forskningen – allt det som vi har talat om i den här debatten. Om det är någon som försöker att skrämma någon med någon är det Mikael Odenberg. Men kom inte dragandes med att vi försöker genomföra kommunismen i det här sammanhanget.

Låt mig sedan gå över till det som den här debatten egentligen borde handla om, Mikael Odenberg, nämligen den ekonomiska politiken. Jag hoppas att vi i fortsättningen kan diskutera den ekonomiska politikens inriktning. Du sade någonting som är så avslöjande: bidragsberoende. Du pekade ut alla dem som på ett eller annat sätt finns i de sociala försäkringarna. Det är här människosynen gör sig gällande. Vi betalar en premie varje månad. Vi kallar den för skatt. Vi avstår löneutrymme för att vi ska vara försäkrade om någonting oförutsett inträffar, om vi blir sjuka, får en arbetsskada, blir arbetslösa eller om det riktigt roliga inträffar att vi blir föräldrar. Den tryggheten vill ni nagga i kanten. Ni kallar alla dem som är föräldralediga, arbetslösa, arbetsskadade och sjuka för bidragstagare. Det säger ganska mycket om var ni egentligen står. Att ni sedan håller på och försöker ludda till er politik är en annan sak.

Anf. 37 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Herr talman! Jag anklagar inte alls finansministern för att komma dragande med kommunismen. Anledningen till att jag tog upp det här citatet är att försöka klarlägga om det betyder något när finansministern säger saker eller om det bara är ord, om politikens väsen är att leverera saker som låter bra men som sedan inte har något innehåll. Uttolkningen av det har nämligen en viss bäring på hur vi ska uppfatta det som finansministern säger i sin egenskap av just finansminister.

Jag vill väldigt gärna understryka att när vi talar om bidrag är det inte för att stigmatisera människor. Det beror snarare på att socialförsäkrings-systemsinkomsttagare eller transfereringsmottagare är något tyngre att säga. Det viktiga är förstås distinktionen mellan dem som lever av eget arbete och dem som lever av andra inkomster.

Det är en grannlaga uppgift att avväga trygghetssystemen så, att de ger människor rätt drivkrafter och rätt incitament men samtidigt fyller sin grundläggande funktion att fånga upp människor som råkar illa ut till följd av olycksfall, sjukdom eller arbetslöshet. Vi tar naturligtvis allvarligt på den avvägningen.

Regeringen har sagt att den ska återkomma med förslag till riksdagen om att långtidssjukskrivna automatiskt ska bli förtidspensionerade efter ett år. Då får man 64 %. Jag har lite svårt att se att det kan vara progressivt medan det är förfärligt att tänka sig en sjukkasseersättning efter sex månader på 65 %, vilket vi föreslår.

När vi föreslår förändringar i arbetslöshetsförsäkringen med 75 % ersättningsnivå de första 100 dagarna och 65 % därefter leder det till en maxersättning per dag på 671 kr de första 100 dagarna och 582 kr de efterföljande 200 dagarna. Det är nästan på kronan samma maxbelopp som gällde i arbetslöshetsförsäkringen år 2001. Överdriv inte, Pär Nuder.

Anf. 38 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Jag tror att det här är en akilleshäls i hela den operation som Moderata samlingspartiet försöker sig på just nu, nämligen att framställa sig som någonting annat än det egentligen är.

Jag har noterat att ni redan – jag tror att det var 44 dagar efter det att ni lade fram er ekonomisk-politiska motion – börjar retirera från ert eget förslag när det gäller de sänkta ersättningsnivåerna. Det ena undantaget efter det andra ska tydligen adderas till varandra. Vi ska föra en diskussion om hur den listan egentligen ser ut. Nu har inte Mikael Odenberg någon replikrätt kvar, men den diskussionen ska vi föra i annat sammanhang.

Det intressanta med detta är först den taktisk-strategiska reträtten. Det andra är den ekonomisk-politiska konsekvensen. När ni föreslår undantag från dem som ska få 65 % i ersättning underminerar ni hela er ekonomiska politik. Det här är finansieringskällan till de stora skattesänkningar som ni alltså står fast vid. Ni ska framstå – vilket är en annan ambition ni har nu – som statsfinansiellt ansvariga. Jag förstår att man har den ambitionen när man har så dålig historisk *record* som ni borgerliga partier har när det gäller att värna de offentliga finanserna.

Den här ekvationen kommer inte att gå ihop ju längre och ju mer ni retirerar i ambitionen att framstå som några andra än de ni egentligen är. Det är vad debatten kommer att handla om under den kommande tiden.

Anf. 39 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Herr talman! Jag får önska finansministern välkommen till finansutskottets budgetdebatt. Jag vill också tacka för samarbetet.

Jag kommer däremot att ta upp en fråga där vi inte är så nöjda, eller rättare sagt väldigt missnöjda. Det gäller den uppgörelse som Socialdemokraterna gjorde tillsammans med Vänsterpartiet och Kristdemokraterna om det som kallas den nya konkurslagen. Det var ett beslut som vi då var emot och som vi fortfarande är emot. Vi var väldigt oroliga för konsekvenserna för företagandet i Sverige och då speciellt småföretagandet.

Den här frågan har som vi ser det väldigt stor betydelse för företagandet. Det försvårar för små företag att överleva. Det finns också svårigheter för små företag att växa och expandera, vilket vi tycker är önskvärt. Effekterna är speciellt stora i de delar av landet där fastighetsvärdena är lägre. Vi hör att bankerna vill stämma 3 000 eller kanske fler företag för att försätta dem i konkurs. Vi hör också andra oroväckande signaler från hela landet.

Det vi fick igenom i budgetbetänkandet var att man under nästa år ska återkomma från regeringens sida med en utvärdering och förslag om förändring. Man ska speciellt titta på procentsatsen för förmånsrätten som nu blir 55 % av värdet på egendomen. Man ska överväga om den ska höjas. Det är väldigt angeläget att man gör det eller återkommer med förslag hur man kan öka riskkapitalet. Jag vill ha en kommentar i denna fråga av finansministern.

Anf. 40 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Jag har egentligen inte någon annan kommentar, Yvonne Ruwaida, än att frågan nu är föremål för riksdagens behandling. Vi har, precis som Yvonne Ruwaida sade, ett mycket fruktbart samarbete i olika avseenden. Men vi har också punkter där vi skiljer oss åt. Det här är alldeles uppenbart en sådan. Nu är frågan föremål för utskottsbehandling. Jag har inga andra kommentarer än att vi får se vad riksdagen kommer fram till i frågan.

Anf. 41 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Herr talman! Vi har i budgetbetänkandet kommit fram till att utvärderingen ska ske och att man ska återkomma till nästa år och att man ska se över frågan. Vi tycker att det är väldigt viktigt. Vi kommer att ligga på i den här frågan. Om man inte löser den via en förändring av konkurslagen måste den lösas via en förbättrad tillgång till riskkapital.

Det är en viktig fråga. Vi har varit väldigt olyckliga över den uppgörelse som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna gjorde. Det var då inte en budgetfråga. Men den hänvisas nu till budgeten när Kristdemokraterna har hoppat av uppgörelsen. Frågan behöver följas upp. Vi kommer att återkomma. Förhoppningsvis kan vi bli överens om en förändring som är nödvändig.

Anf. 42 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Jag hälsade inte Pär Nuder välkommen till debatten förut eftersom också jag är ny här. Men jag ser fram emot den här och kommande debatter.

Regeringens strategi är uppenbart att öka den inhemska efterfrågan och, som Pär Nuder uttryckte det, att tidigarelägga konjunkturuppgången. Det är tillväxten som ska driva sysselsättningen. Bedömningen nu i budgetpropositionen och i det material som riksdagen debatterar och beslutar om i dag är att arbetslösheten kommer att börja sjunka om ungefär ett år. Att jobben ska komma om ett år har vi nu hört i många år.

Det är bra med ökade resurser till kommunerna, och det är bra med slopad arvs- och gåvoskatt. Men det räcker inte. Det behövs strukturella åtgärder för att minska arbetslösheten. Vid finansutskottets senaste utfrågning av riksbankschefen Lars Heikensten efterlyste också han strukturella åtgärder för att komma till rätta med arbetslösheten.

Han tittade tillbaka på den penningpolitiska regim vi har haft under den senaste tioårsperioden. Han pekade på att vi har misslyckats med just den strukturella arbetslösheten. Min fråga till finansministern är: Varför avfärdar ni våra förslag om att underlätta för till exempel småföretagare? Varför tar finansministern, som i frågestunden i torsdags, så lätt på utflyttningen av arbetstillfällen i småföretag?

Anf. 43 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Jag tar inte lätt på utflyttningen av arbetstillfällen från Sverige. Jag gör bara ett konstaterande och försöker nyansera diskussionen lite grann.

Sverige är, som jag sade i mitt anförande, en väldigt exportberoende nation. Sverige är ett litet land som hela tiden måste ligga i frontlinjen internationellt. Då går det inte att säga nej till struktumvandlingar per automatik. Vi måste i stället vara rustade för struktumvandlingar.

Det vore illa ställt om företag bara flyttade från Sverige och vi inte fick några investeringar till Sverige. Jag skulle vara bekymrad om det inte var ett ömsesidigt utbyte över gränserna. Vi ska vara glada över att det växer nya, stora och starka marknader inte minst i Asien där svenska företag kan få avsättning för sina produkter. Våldiga förädlingsvärden hämtas hem till Sverige.

Det är riktigt att det arbetar färre i industrin i dag än tidigare. Det är också riktigt att det arbetar väsentligt mycket färre i jordbrukssektorn än i det gamla jordbrukssamhället.

Så här förändras samhällena över tiden, och vi ska vara med i den utvecklingen och rusta oss på ett sådant sätt att vi kan möta förändringen i trygghet.

Anf. 44 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Jag är glad att finansministern nu säger att han inte tar lätt på struktumvandlingen. Man kan inte säga nej till den; det är jag helt överens med finansministern om. Men det handlar också om att möta den genom att fylla på underifrån, att fler nya företag bildas.

Det har blivit populärt i sådana här debatter att titta tillbaks på den senaste tioårsperioden. Under den senaste tioårsperioden har antalet företagare i Sverige minskat med 20 000. Sysselsättningsgraden är inte högre. Det var just det som Lars Heikensten pekade på.

Pär Nuder sade i sitt anförande att arbetslösheten inte får bli någon restpost i kalkylen. Nej, det är riktigt, men den totala arbetslösheten måste också in i kalkylen. Som jag uppfattar det finns inte den i regeringens kalkyl över huvud taget. I stället jobbar man med att förtidspensionera ut människor ur arbetskraften. Jag tycker att det är en lite cynisk hantering att titta på statistiken i stället för att titta på människorna. Min fråga är då: Vad tänker finansministern och regeringen göra för att minska arbetslösheten och inte bara frisera siffrorna?

Anf. 45 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Roger Tiefensee använde uttrycket ”cynisk”. För mig är det yttersta formen av cynism att acceptera öppen arbetslöshet som en restpost i kalkylen och inte försöka göra någonting åt den i väntan på att sysselsättningen stiger. Det är precis det som regeringens politik syftar till. Det som från borgerligt håll brukar beskrivas som AMS-jobb, det vill säga att människor får utbildning i lågkonjunktur för att kunna möta en arbetsmarknad som växer i högkonjunktur, har genom årens lopp föraktfullt dömts ut. Det talas om att vi försöker frisera siffrorna, om AMS-jobb och så vidare. Säg det till den arbetslöse! Fråga en arbetslös: Vad väljer du, att gå öppet arbetslös eller att vara i utbildning så att du blir rustad inför den dag då sysselsättningen växer? Jag är helt övertygad om

att den arbetslöse kommer att välja den senare vägen, och det är precis det som regeringens politik bygger på.

Anf. 46 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation nr 6, vilket jag glömde tidigare.

Under devisen "självgodhet är också en form av godhet" har vi nu hört jungfrutalet i den ekonomiska debatten. Lite grann som när det gällde hans företrädare förefaller detta tal ha varit skrivet i förväg och inte anpassat efter vad som faktiskt sades här. Det var nämligen just jag som tog upp biståndet och den globala solidariteten i mitt anförande, även om jag inte uppehöll mig så länge denna gång vid detta som jag brukar göra. Vi föreslår i vårt budgetalternativ en återgång till enprocentmålet och att man tar ett rejält kliv redan nästa år och inte väntar till 2006 med att höja det. Då blir det ett väldigt stort steg, och då minskar trovärdigheten i fråga om hur man ska klara det.

En annan sak som verkligen minskar trovärdigheten i regeringens och stödpartiernas biståndspolitik är det faktum att det man säger i ena andetaget, att man någon gång i framtiden ska höja biståndet, möter man i praktiken med en rejäl biståndssänkning via begränsningsbelopp i år. Det är bara ni som har ett sådant *track record* att ni har uppnått skammens gräns i biståndet. Så vi ska nog föra in den globala solidariteten och biståndsdebatten i sitt rätta sammanhang.

Sedan sade Pär Nuder att man ska satsa på trygghetssystem som gör det möjligt att gå vidare och ställa om. Det är helt riktigt, men ett jätteproblem i sammanhanget är att ni bedriver en politik som innebär att sjukförsäkringen och förtidspensioneringen i stället fungerar som en utslagningsmaskin. Här tycker jag att ni helt och hållet måste tänka om. Ni möter ju utmaningarna med förtidspensioneringar och vårdköer i stället för rehabilitering.

Anf. 47 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Karin Pilsäter! Vilka ligger närmast Folkpartiet i biståndspolitiken – Moderaterna eller Socialdemokraterna? Vilka ligger närmast era egna värderingar när det gäller kampen mot de globala klyftorna? Är det vi socialdemokrater, eller är det Moderaterna?

Jag har förstått att ni, inte nu, inte sedan utan senare, ska presentera det gemensamma program som ni fyra borgerliga partier ska gå till val på. Jag vill ställa frågan till Karin Pilsäter: När kommer väljarna, inte minst alla de unga människor som är väldigt engagerade i de globala solidaritetsfrågorna, att få besked? Är det Moderaternas biståndspolitik som ni kommer att gå till val på i alliansen, eller är det Folkpartiets? Svara dessutom på frågan: Vilka ligger närmast Folkpartiet i de här frågorna? Är det Moderaterna, eller är det Socialdemokraterna?

Anf. 48 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Det som räknas är handling. Då kan man konstatera att det är i en borgerlig regering i samarbete med Moderaterna som biståndet har nått 1 %, medan det är en socialdemokratisk regering i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet som har dragit ned det till skammens gräns. Det är väl svar på den frågan, att det är handling som räknas.

Jag skulle vilja återgå till diskussionen om att möta framtidens utmaningar. Globaliseringen möter ni med rea på svenska företag. Det tycker inte jag är någon riktigt bra grej. Den demografiska utmaningen möter ni med friår och språktest för invandrare för att de ska få lov att komma in på arbetsmarknaden. De globala klyftorna, som sagt, möter ni med biståndsbegränsningar och ökad växthuseffekt genom en irrationell och vansinnig energipolitik. Och omställningen, trygghetssystemen som ska göra det möjligt att gå vidare och att ställa om, möter ni med vårdköer, brist på kontroll och en delprivatisering av just sjukförsäkringen.

Jag ställde tidigare frågan till Arne Kjörnsberg om han är beredd att medverka till att ni, i stället för att komma med ytterligare långbänkar och privatiseringar av sjukförsäkringen, sätter fart så att vi tillsammans över blockgränserna kan genomföra det som statsministern hux flux faktiskt lovade här för drygt ett år sedan, nämligen att vi ska sätta i gång ett arbete med en stor socialförsäkringsreform. Vi tycker att det är oerhört viktigt att det arbetet kommer i gång nu och inte om flera år, för det är redan så mycket tid som har förlorats.

Min fråga är om finansministern nu är beredd att från den här positionen medverka till att det här arbetet verkligen tar fart och blir gjort.

Anf. 49 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Jag trodde att det var med alliansen ni skulle samarbeta om socialförsäkringarna. Ska ni inte gå till val tillsammans med moderater, kristdemokrater och centerpartister även på det här området? Hur ska ni ha det egentligen? Är det med Socialdemokraterna som ni ska göra upp om framtidens socialförsäkringssystem? Eller är det med Moderaterna, som kraftigt vill se en annan typ av socialförsäkringar? De vill ju i grunden ta ned de ersättningsnivåer som vi har till ersättningsnivåer som gör att jobben inte kommer att öka utan att antalet socialbidragstagare kommer att öka. Det är någonting nytt om ni håller på att bryta er ur alliansen och vill göra upp med oss socialdemokrater.

Sedan gäller det biståndet. Vi får uppenbarligen inte besked i dag och förmodligen inte heller i morgon – jag vet inte när vi ska få det – om det blir Moderaternas biståndspolitik som kommer att gälla i alliansen för maktskifte eller om det blir Folkpartiets.

Karin Pilsäter kallar mig för självgod. Jag börjar inse att det kommer att handla en del om min person snarare än om sakfrågorna, men låt mig då läsa i Svenska Dagbladet från i dag. Det är inte jag som har skrivit detta, utan det är någon som heter Leif Petersen. Vi kommer från samma valkrets, så detta kan vara intressant för Karin Pilsäter. Hon hann kanske inte läsa det här i morse. Så här står det:

”Konjunkturuppgången börjar märkas i Stockholm. Sysselsättningen ökar, lönesumman stiger, företagskonkurserna sjunker, befolkningen växer och turisterna blir fler.

Stockholms Näringslivskontor ger en ljus bild av konjunkturen i sin senaste rapport. Läget på arbetsmarknaden har stabiliserats. Under årets andra kvartal vände sysselsättningen uppåt. Den utvecklingen har fortsatt under tredje kvartalet då antalet sysselsatta ökade med 5 100 personer i Stockholms län, varav 1 000 personer i Stockholms stad.”

Det är nog som Mikael Odenberg sade, nämligen att Sverige står sig betydligt starkare i dag än vad det gjorde för tio år sedan.

Anf. 50 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är gott att kunna ta en replik på den nye finansministern och hälsa honom välkommen.

Jag hade egentligen hoppats på att få debattera med våra borgerliga motståndare, men de tog ingen replik på mig. Däremot talade de om mig och mitt parti med finansministern, så jag får väl fortsätta att tala om mig och mitt parti med finansministern i den här indirekta debatten.

Jag hörde Mats Odell säga att det är problem för finansministern eftersom Vänsterpartiet står i vägen för tillväxten. Vi får väl resonera vi två. Upplever finansministern att jag och mitt parti står i vägen i några tillväxtfrågor, och i så fall vilka?

Ska vi inte också vara vänliga mot de borgerliga och säga att vi har lyssnat på dem? Jag tycker faktiskt att de sade några kloka saker.

Bör vi inte tillsammans göra mer på några områden, till exempel snabba på processen om 3:12-reglerna? Bör vi inte se över och se till att skaffa fram ett starkare riskkapital, en försörjning för de mindre företagen? Det var vad Yvonne Ruwaida sade. Det tycker jag var klokt. Bör vi inte göra det?

Bör vi inte snabba på den industrinära forskningen och satsa mer där för tillväxtens skull?

Är det något problem med Vänsterpartiet i tillväxtfrågorna? Det är det väl inte?

Anf. 51 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Jag tror att Lars Bäckström börjar budgetförhandla med mig redan nu, fast vi ska göra det först framåt mars april.

Jag ska lyssna på alla de förslag som Lars Bäckström har. Tillsammans ska vi komma fram till en bra politik som bygger tillväxt långsiktigt för Sverige.

Var Vänsterpartiet finns i tillväxtfrågor kan man se från två utgångspunkter. Man kan diskutera en teoretisk ansats och en praktisk ansats. Jag kan bara konstatera att den politik vi gemensamt har bedrivit, där vi har fått ge och ta och där vi har fått kompromissa oss fram, har varit hyfsat framgångsrik för Sverige. Det kan utläsas av de siffror som vi har talat så mycket om i den här debatten, nämligen att vi har en högre tillväxt.

Har Lars Bäckström fler förslag på hur tillväxten kan öka i Sverige, utan att det äventyrar de offentliga finanserna – där kommer jag att vara lika hård som min företrädare – ska jag gärna lyssna på dem. Låt oss avvakta beslut i den här kammaren om den budget som presenterades för några veckor sedan, och låt de förslagen verka i ekonomin ett tag innan vi ger oss ut på nya gemensamma seglatser med nya fräcka förslag.

Anf. 52 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag tycker också att den politik vi fört har varit bra, men jag tycker att vi borde ha gjort mer för tillväxten. Det tycker jag. Det hoppas jag att den här konstellationen ska kunna göra.

Jag måste också säga att jag kommer att vara hårdare i fråga om de offentliga finanserna än finansministerns företrädare var. Jag är benhård i fråga om de offentliga finanserna. Nu är vi två som värnar dem. Utmärkt.

Låt oss ta ett konkret exempel. Om vi ser att vi har offentligt utrymme, givet vårt sparmål, på 5 miljarder. Då gäller det att prioritera. Då

säger jag att jag vill lägga de 5 miljarderna på att ge resurser till kommunerna så att de också kan höja lönerna i den kvinnodominerade sektorn. Det är viktigt. Det är den prioritering jag skulle ha gjort.

Jag skulle inte prioritera ytterligare sänkt förmögenhetsskatt eller ytterligare sänkt inkomstskatt. Vilken prioritering skulle finansministern ha gjort? Det är en konkret fråga.

En annan sak måste jag säga till finansministern. Det var väldigt bra att finansministern hade det globala perspektivet, det europeiska perspektivet. Det uppskattar jag. Det hade jag också i mitt inledningsanförande.

Det är viktigt att vi driver på det, att vi inte bara river murar utan också ser till att vi har rimliga konkurrensvillkor. Måste vi inte göra mer för att kritisera de länder som bedriver skattedumpning inom unionen och i en öppen internationell marknadsekonomi? Vi måste ju ha rimliga villkor. Det kan inte vara så att vi finansierar en gemensam sektor med bidrag till unionen när andra länder bedriver skattedumpning.

Vi har sett vad det leder till på alkoholskatteområdet. Måste vi inte göra mer för att få en öppen ekonomi och rättvisa konkurrensvillkor?

Anf. 53 Finansminister PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Jag ser fram emot ett nära samarbete med Lars Bäckström och Vänsterpartiet, liksom jag ser fram emot ett nära samarbete med den tredje samarbetspartnern, Miljöpartiet. Vi har ett gemensamt program med 121 punkter.

Jag tycker emellertid att vi ska vara så generösa i vår allmänna attityd att vi även ska lyssna på oppositionen. Om oppositionen har förslag som är bra för Sverige ska vi ta till oss dem.

Det är i den andan jag vill verka som finansminister.

Anf. 54 ULF SJÖSTEN (m):

Herr talman! Det svenska skattetrycket är högst i världen. Moderaternas långsiktiga vision är att sänka skattetrycket rejält. Denna sänkning måste ske på ett ansvarsfullt sätt och gå hand i hand med starka offentliga finanser som säkerställer ett uthålligt lägre skattetryck.

Ett centralt problem – det har också framkommit i debatten tidigare under dagen – är att dagens regler gör att den enskildes vinst av att arbeta är liten.

Vi moderater gör nu en betydande omläggning av vår politik i syfte att påverka de marginaleffekter som skatte- och bidragssystemen ger upphov till.

Herr talman! Vi vill införa ett arbetsavdrag vid den kommunala beskattningen för arbetsinkomster. Arbetsavdraget bidrar till att minska marginalskatten och de samlade marginaleffekterna betydligt. Förslaget gör att det kommer att löna sig bättre att arbeta, och behållningen av en extra arbetsinsats stiger påtagligt.

Förvärvsfrekvensen för äldre faller snabbt ju närmare pensionsåldern man kommer. För att göra det lönsamt att arbeta efter den ordinarie pensionsåldern, oavsett om man tar ut pension eller ej, föreslår vi att den statliga skatten på arbetsinkomster slopas från och med 65 års ålder.

För att stimulera företagen att anställa och behålla äldre arbetskraft föreslår vi också att arbetsgivaravgiften sänks för äldre än 61 år.

Herr talman! Den obetalda arbetstiden är omfattande, särskilt för kvinnor. Det höga skattetrycket gör att endast ett fåtal välbeställda har råd att anlita hjälp för att sköta vardagsnära sysslor.

För att underlätta vardagen och förbättra förutsättningarna för en ökad kvinnlig förvärvsfrekvens vill vi moderater sänka skatten på hushållsnära tjänster. Vi vill införa 50 % skattereduktion på utgifter för arbetskostnader upp till 50 000 kr.

Herr talman! Regeringen har infört ett ROT-avdrag. Det är otillräckligt och gynnar främst branscher där män är verksamma. Vårt förslag kommer att underlätta vardagen för fler och göra att den svarta sektorn minskar. Det kommer också att göra att sysselsättningen ökar.

Av den senaste tidens debatt förstår vi att alltför socialdemokrater delar vår uppfattning i den här frågan. Det är ju alldeles speciellt glädjande. Det kanske borgar för att vi kan få ett resultat i just denna fråga inom ganska kort tid.

Herr talman! Många människor är beroende av bil för att kunna ta sig till och från arbetet. Regeringens och samarbetspartiernas förslag till höjd skatt på drivmedel och höjd fordonsskatt drabbar glesbygden och flitiga människor som av olika skäl inte bor nära sin arbetsplats.

Vi moderater motsätter oss dessa höjningsförslag och vill i stället höja reseavdraget till 20 kr per mil, och gränobeloppet för avdrag för resekostnader från 7 000 till 8 500 kr. På så sätt gynnas rörlighet och möjligheten att verka i glesbygd.

Herr talman! Fastighetsskatten är djupt orättvis och uppmuntrar till ökad skuldsättning. Vi vill på sikt avskaffa fastighetsskatten, och som ett första steg föreslår Moderaterna att skatteuttaget begränsas. Därefter vill vi stegvis sänka skattesatsen.

Arvs- och gåvoskatten försvinner äntligen, och förbättrar villkoren inte minst för företag och företagare. Vi anser dock att dessa skatter borde ha avskaffats med verkan från den 20 september i år.

Förmögenhetsskatten, herr talman, driver kapital ur landet varje år. Olika beräkningar pekar på att det kan röra sig om mellan 500 och 1 000 miljarder som i dag är placerade utanför Sveriges gränser av svenskar. Dessa resurser skulle ha kunnat investeras i Sverige och skapa sysselsättning här hemma i stället för utomlands. Regeringens justering av de så kallade fribeloppen är ur detta perspektiv verkningslös. Vi föreslår att förmögenhetsskatten slopas helt.

Herr talman! Småföretagare är en skattemässigt missgynnad grupp. Vi vill reformera beskattningen av fåmansbolag och avsätter ett betydande belopp just för denna reformering.

Den svenska alkoholpolitiken har havererat. En klok strategi hade varit att under en övergångsperiod anpassa både skatter och införselkvoter till det som vi alla visste skulle komma. Så skedde inte, med resultat att införseln från utlandet har ökat kraftigt och den svenska skattebasen urholkats.

Alkoholskatterna har nyligen utretts, men regeringen och samarbetspartierna har inte kunnat enas om hur utredningens slutsatser ska tolkas. Frågan bereds tydligen vidare.

I den här frågan är det dags för konkreta förslag nu, herr talman.

De moderata förslagen innebär betydande skattesänkningar främst för låg- och medelinkomsttagare. Skattesänkningarna finansieras till en stor

del genom skärpta regler och sänkta ersättningar i arbetslöshets- och socialförsäkringarna.

Sammantaget, herr talman, innebär Moderaternas skattepolitik en politik för rättvisa, makt över den egna vardagen och ökad sysselsättning. Sänkta marginaleffekter och bättre förutsättningar för företagande och företag kommer att stärka den långsiktiga produktionsförmågan i Sverige. Därmed skapas förutsättningar att klara välfärden med mindre uppoffringar än i annat fall. Vår politik kommer att ge fler jobb, högre välfärd och trygghet inför framtiden.

Med detta, herr talman, avslutar jag mitt anförande och instämmer i de bifallsyrkanden som tidigare har gjorts av Mikael Odenberg.

Anf. 55 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att hälsa landets nye skatteminister Pär Nuder välkommen till denna första stora skatte- och finansdebatt. Jag noterar att han tyvärr varit tvungen att avlägsna sig. Han kanske fick nog av gårdagens debatt med mig och Ulf Sjösten, som handlade om förmögenhetsskatten.

Annars förstår jag efter att ha lyssnat på Pär Nuder vilken litteratur han har på nattduksbordet. Det måste vara Carl Jonas Love Almqvists bok *Lycksalighetens ö* han studerar varje kväll.

I gengäld vill jag hälsa skatteutskottets nya ordförande Susanne Eberstein välkommen till utskottet. I riksdagen finns det ju 16 utskott. 15 av dessa brukar en smula schabloniserat sägas vara utgiftsutskott; skatteutskottet står för intäkterna. Det är ett ansvarsfullt värv. Det gäller att utforma skattepolitiken på ett sådant sätt att den inte motverkar sina goda syften.

Herr talman! Jag har nu en dålig och en god nyhet att förtälja.

Den dåliga nyheten är – till förfång för alla nyhetsjournalister, måste jag säga – att Folkpartiets skattepolitik inte innehåller några viktiga nyheter i år. Det har den inte gjort på många år, för övrigt. Vi står fast vid att den bärande huvudprincipen i hela skattepolitiken måste vara skatt efter bärkraft. Detta måste genomsyra hela skattepolitiken. Det betyder att det måste löna sig att arbeta, att sparande måste uppmuntras, att vi ska beskatta konsumtion i första hand och att bruk av tobak, alkohol och ändlig energi också ska beskattas. Vi måste också sträva efter att få många fler i arbete, och vi måste undvika att låna av framtida generationer.

Det var den dåliga nyheten: inga nyheter.

Den goda nyheten är den motsatta. Folkpartiet är ett tråkigt parti på den här punkten. Vi står fast vid samma skattepolitik som tidigare, grundad på liberal ideologi.

Det kanske är tråkigt att år efter år stå fast vid den politik som vi formulerade i 1990 års skattereform. Hälften kvar, tyckte vi då. I dag har denna reform förfuskats av den ena avtalsslutande parten, Socialdemokraterna, för att tillfredsställa Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Det är klart att även vi har modifierat på en del mindre punkter, men vi har inte gått ifrån den viktiga principen skatt efter bärkraft. Vi vill till exempel i år ha ett ökat förvärvsavdrag för att det verkligen ska markeras att det lönar sig att arbeta. RUT-avdragen har tidigare berörts i den andra

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

debatten, och vi står kvar vid att dessa behövs som en nödgärd därför att det är så ohyggligt höga skatter på arbete.

Men det finns också en sak som vi väldigt mycket är emot, och det är att skattebetalare i Ystad och Haparanda ska betala en massa pengar till försöket med trängselskatt i Stockholm. Det är i praktiken innebörden av att det går ½ miljard kronor från denna kammare till Stockholms stad. Varför ska skattebetalare i Borås, Karlstad, Kristianstad, Ystad, Haparanda, Växjö och vad det nu kan vara bidra med en massa statliga skattepengar för att Stockholms stad ska genomföra ett försök med trängselskatt? Om Stockholms stad vill göra detta får man väl i så fall finansiera det. Folkpartiet är helt emot den utgiften.

Förfuskandet av 1990 års skattereform har dessvärre betytt att skatteplaneringsadvokater har fått en väldigt god arbetsmarknad. Ännu värre är att skattefuskande har blivit ännu mer lönsamt.

Nu har jag emellertid ytterligare en dålig nyhet, och den är helt riktad till regeringskoalitionen: Folkpartiet kommer inte att medverka till att höja skattetrycket ytterligare. Detta behöver tvärtom sänkas för att vi ska lyckas klara välfärden.

Under 2005 som vi nu diskuterar vill regeringen, som efter vad vi hört har så väldigt fin ordning på statsfinanserna, låna 60 miljarder kronor. Det är, herr talman, 165 miljoner kronor om dagen. Och dem lånar vi inte av några banker, om någon tror det. Dem lånar vi bara av några andra, nämligen framtida generationer. Av dem, av våra barn, lånar vi 165 miljoner kronor varje dag.

Det tycker vi är fel. Vi kan inte hjälpa till att fixa detta åt Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Om man ska få bort de här 60 miljarderna måste man börja i en annan ända än att höja skatterna. Då måste man börja på utgiftssidan. Där har vi en massa förslag som vi inte kan genomföra i opposition men som innebär att man måste gå igenom alla system för att få systemförändringar så att man får ned utgifterna. Därefter kan man ta bort underskotten i statsfinanserna.

Lars Bäckström, som också har lämnat kammaren, talar om att Folkpartiet skulle vilja öka underskottet med ytterligare 17 miljarder kronor. Om herr Bäckström varit läskunnig eller åtminstone velat läsa hade han kunnat se att detta är en beräkning som finansutskottets kansli gjort för år 2007. Det framgick av artikeln i Dagens Nyheter, även om det inte stod i rubriken.

Jag måste också betona att detta inte handlar om några beräkningskillnader; det handlar om åsiktsskillnader. Det är viktigt. Vi vill inte stänga kärnkraftverket Barsebäck 1 och inte Barsebäck 2 heller, men om man säger att detta ska göras är det klart att det kostar pengar. Vi vill inte göra det. Därför är den här uppgiften i Dagens Nyheter, som också någon annan har tagit upp, fullständigt felaktig. Det handlar om åsiktsskillnader. Det är inte beräkningsfel som Folkpartiet har gjort för år 2007. Det får ni faktiskt korrigera.

Herr Bäckström är faktiskt skyldig kammaren att tala om vad han grundar sin felaktiga information på.

Folkpartiets mål på skatteområdet är egentligen tre: Vi ska ha låga skattesatser. Vi ska ha breda skattebaser. Vi ska ha optimala skatteintäkter; det ska löna sig att arbeta etcetera.

Tillsammans måste vi värna de välståndsbildande krafterna. Det finns ingen annan väg än det för att klara välfärden.

Till slut, herr talman, ska jag under mina återstående talarminuter gå in på en annan sak, något som skatteutskottets nya ordförande inte kan lastas för eftersom hon inte hade tillträtt vid den aktuella tidpunkten.

Vi hade för en tid sedan en föredragning av Skatteverkets generaldirektör Mats Sjöstrand. Han påvisade ett väldigt underskott i Skatteverkets budget i förhållande till de uppgifter som regeringen lagt på dem. Det har att göra med den effektivitet vi har i skatteindrivningen.

De uppgifter vi fick i skatteutskottet visar att underskottet i Skatteverkets budget under ett år hade ökat med 50–100 miljoner kronor.

Jag menar att för att få legitimitet i hela Skatte-Sverige måste man arbeta *mycket* effektivare mot skattefusket. Det måste, inser också jag, i huvudsak göras genom ändringar i skattesystemet. Men i kontrollapparaten och så vidare är det också nödvändigt att se till att Skatteverket får de resurser som de anser sig behöva för att utföra de uppgifter som regeringen i sitt regleringsbrev ålagt dem. Två år i rad har man inte gjort detta. Skatteverket gör en bra insats – alla dess medarbetare gör det.

Allra sist: Folkpartiet föreslår en ökning av Skatteverkets budget med 200 miljoner kronor. Vi tror att det, väldigt lågt räknat, skulle innebära en utväxling med en tiopotens – alltså minst 2 miljarder kronor mer. Jämfört med Ekobrottsmyndighetens beräkning att 56,2 miljarder kronor förra året undanhölls från beskattning är 2 miljarder en något försiktigt tilltagen summa.

Anf. 56 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Skatter är nödvändiga för att finansiera gemensamma angelägenheter. Därmed är de nödvändiga för det gemensammas bästa.

Skatter ska också vid behov användas för att främja samhällsekonomisk balans, tillväxt och ekologisk hållbarhet och garantera alla invånare trygghet och värdighet.

Skatter är också allvarliga ingrepp i enskilda medborgares ekonomi och måste därför ha lagligt stöd och vara etiskt legitima.

Skatter har således ett självklart statligt perspektiv. I detta perspektiv är det angeläget att medborgare uppfyller sin skyldighet att genom skattebetalningar fullgöra sina plikter gentemot det gemensamma samhällsprojektet. Det är ett brott mot solidariteten och skattemoralen och i förekommande fall mot skattelagstiftningen när medborgare undandrar sig sin skattskyldighet.

Men skatter har också ett medborgarperspektiv. I detta perspektiv är det angeläget att staten uppfyller sin skyldighet gentemot medborgarna: att förvalta skattemedlen väl och att utfärda och upprätthålla en etiskt legitim skattelagstiftning.

Detta innebär att skattelagstiftningen ska vara i enlighet med grundläggande etiska värden och vedertagna skatterättsliga principer. Den totala skattenivån, enskilda skattenivåer och enskilda skatters konstruktioner bör således fortlöpande granskas avseende sin etiska legitimitet.

När denna legitimitet inte finns för enskilda delar i skattesystemet eller för det totala skattetrycket reagerar medborgarna med skatteplanering, skatteundandragande, skatteflykt och också skattebrott.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

De här två perspektiven är som kommunicerande kärl. Brister legitimiteten undergrävs skattemoral och solidaritet.

När vi i dag hälsar vår nya ordförande i skatteutskottet välkommen till den första debatten här vill jag fråga Susanne Eberstein vad hon anser om de skatterättsliga principerna och om legitimiteten – naturligtvis laglig, rättslig, legitimitet och den etiska legitimiteten – vad gäller vårt skattesystem, skattetrycket och enskilda skatter.

Herr talman! Sverige har – som vi har hört här i dag, men det behöver upprepas – världens högsta skattetryck. Skatten ger sken av att vara progressiv. Men i verkligheten betalar fattig som rik i regel över 60 % i skatt.

Ofta är det dessutom så att människor med lägre inkomst betalar en större del av sin inkomst i skatt än de med högre inkomst eftersom de kan planera på ett annat sätt. Många med högre inkomst har större möjligheter att skjuta upp eller till och med att planera bort delar av sin skatt. En stor del av skatten är dessutom maskerad då det här inte syns i lönekuvertet.

Dagens skattesystem kan således – hävdar jag, men det kan naturligtvis diskuteras – beskrivas som att det hindrar människor från att förverkliga livsprojekt och visioner.

Skattetrycket är så hämmande att Sverige nu med statsmakternas goda minne fått se, som vi tidigare har hört, en del i andra länder helt naturliga näringar bli olagliga. Hushållstjänster är ett exempel. De finns ju nästan inte i ”vit” bemärkelse. Byggbranschen och kontantbranscher – såsom frisör-, taxi- och restaurangbranscherna – har sina väl kända problem. Hederliga småföretagare får då konkurrera med en omfattande ”svart” verksamhet. För alla dessa småföretagare är skattesystemet i sin nuvarande utformning orättfärdigt och illegitimt.

Vi hörde tidigare i en replikväxling att arbetet till exempel med 3:12-reglerna bör påskyndas. Gunnar Myrdals ord om svenska folket som fifflare – naturligtvis oförsämrat, men det ligger också en sanning i det – gör sig åter påmint.

Budgetpropositionen rymmer, enligt min mening, en hel del skadlig skattekohandel mellan Socialdemokraterna och stödpartierna. Det svenska skattesystemet är, och riskerar att ännu mer bli, ett lapptäcke utan strategi, vision och medborgerlig förankring. Jag är inte ens säker på att ni i de tre partierna fullt ut delar min beskrivning av de två perspektiven. Å ena sidan har vi det statliga perspektivet som är självklart. Å andra sidan finns det också ett medborgerligt perspektiv, att man faktiskt kan ställa krav på lagstiftningen på det här området.

Den socialdemokratiska majoriteten i riksdagen och regeringen ansvarar för skattesystemet. Detta system och en rad ändringsförslag i skattelagstiftningen nu finner jag inte vara i enlighet med de skatterättsliga principer som statsmakterna ändå borde följa. Till och med LO:s chefsekonom har dömt ut regeringens skatteförslag i årets budgetproposition som en ”urholkning av rättvisan”.

Min undran, herr talman, är om och hur vår nya ordförande i skatteutskottet ställer sig till de här frågorna. Jag ska ta ett exempel.

Regeringen föreslår nu att arvs- och gåvoskatterna slopas. Men hur motiveras detta i den budgetproposition som vi i dag debatterar?

Ja, det första angivna skälet är att arvs- och gåvoskatterna är för kostsamma att administrera relativt intäkterna. Det andra argumentet i budgetpropositionen är att det är lätt att planera bort de här skatterna. ”Mot bakgrund av detta och med syfte att underlätta generationsskiften i företag” kommer så förslaget om att avskaffa AGL. Ingenstans står det något om alla dem som under många år drabbats orättfärdigt vid till exempel den ena makens död eller vid generationsväxling i företag, då företaget gått i konkurs eller sålts på grund av arvsskatten. Inget nämns om avsaknaden av moralisk legitimitet och de tragedier som länge följt denna beskattning. Ingenstans står det om de fall, likt Sally Kistner-fallet, där den beräknade arvsskatten lett dödsbon i konkurs.

Sedan kommer vi till den okänsliga avvecklingsperioden. Nu försätts medborgare återigen i trauman – medborgare som befinner sig i livets slutskede. Jag kan inte begripa att man kan bortse från den typen av konsekvenser.

Ni gör det igen. Det var samma visa under förra hösten när arvsskatten mellan makar och sambor skulle tas bort. Det är en bra reform, och jag kan inte se annat än att det borde vara självklart att genomföra avvecklingen från den dag den proklamerats i kammaren. Det skedde den 20 september. Det finns dessutom, med stöd i regeringsformen, prejudikat för detta. Men då brukar det gå åt andra hållet, herr talman. Då ska skattepengar tas in och skatteplanering förhindras.

Nu blir det i många fall en makaber ekonomisk kamp mot döden fram till ärsskiftet. Jag kan inte begripa hur ett bra regeringsbeslut kan hantearas så fel, hur det kan bli så cyniskt, även om jag inte tror att regeringen eller majoriteten avser att det ska bli så – hårt, cyniskt och kallt.

Är det bara det statsfinansiella läget och fiskala skäl som räknas? Är det de skälen som förblindar majoriteten, Nuder, den nye finansministern, och hans kolleger? Det är en bra reform, även om nu Socialdemokraterna, herr talman, mer eller mindre tvingats till reformen, men den kan inte genomföras på ett känsligt sätt. Jag kan ärligt talat inte förstå detta.

Anf. 57 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Centerpartiets budgetförslag lägger grunden för en förnyelse av statsskicket. Vi vill motverka dagens starka centralstyre och skapa ett kommunalt självstyre som inte fungerar på nåder. I stället vill vi genom en klar och tydlig maktfördelning med staten ge kommunerna rätten att själva besluta över sina angelägenheter, samtidigt som de har erforderliga resurser i sin hand.

Här tydliggörs samtidigt vilka som ska besluta om vad, helt i enlighet med federalismens principer. Det innebär att de individuella fri- och rättigheterna stärks. Vi eftersträvar ett skattesystem där individers och familjers självbestämmande sätts i centrum. Fattigdomsfällan ska tillhöra det förgångna. Centerpartiets inkomstskatteförslag ger därför mer pengar till dem med de låga inkomsterna. Företagen ska stimuleras så att tillväxten och därmed sysselsättningen ökar. Här är såväl skatter som regelverk viktiga faktorer för att vi ska kunna lyckas, men kanske framför allt attityden gentemot våra företagare. Här måste en ny syn på företagandet skapas så att vi kanske främst får de små och medelstora företagen att stanna kvar i Sverige med sina verksamheter.

Förändringen av arvs- och gåvoskatten är ett steg i den riktningen. Men från Centerpartiet vill vi gå vidare.

Vi föreslår en successiv sänkning av förmögenhetsskatten med ett slopande av skatten under 2006. Förändringen av 3:12-reglerna är en annan fråga som snabbt måste lösas då den är direkt tillväxthämmande.

De svenska jordbrukarna har i många år lyssnat till regeringens löften om sänkt dieselskatt. Det var en viktig del i den så omtalade ryggsäcken inom de gröna näringarna. Jag konstaterar efter budgetförslaget att ryggsäcken fortfarande kommer att vara fylld.

I samband med EU-inträdet för nio år sedan chockhöjde regeringen dieselskatten för bönderna. Man ansåg att bönderna skulle vara vinnarna på EU-inträdet. I höstens budget lovade regeringen att löftet skulle infrias. Det som skedde var en sänkning med 2 kr, samtidigt som man höjde skatten med 30 öre – samtidigt som skatten på handelsgödsel återinförs. Det är en skatt som är helt unik för Sverige och i EU-sammanhang. Den skatten motsvarar ca 300 miljoner kronor.

Sänkningen blev alltså inte vad näringen förväntade sig och hade blivit utlovad.

Svenskt jordbruk ska vara konkurrensutsatt, men det kräver också att det ges lika möjligheter som övriga länders jordbruk. Så är det inte i dag. Från Centerpartiet ser vi det som naturligt att vi har samma skattenivå på diesel till jord- och skogsbruket som övriga EU, nämligen 1 kr. Man kan då notera att vårt grannland Finland har en skattenivå på 64 öre.

Vi talar oss varma för konkurrensneutralitet i andra sammanhang. Är det inte dags att även ha det på det här området?

Herr talman! Fastighetsskatten är en annan mycket omdiskuterad fråga. Fastighetsskatten och förmögenhetsskatten går i dag hand i hand. Det vill vi ändra på. Värdet av det egna hemmet ska därför inte tas upp till förmögenhetsbeskattning. Vi vill också sänka uttagsprocenten successivt i fastighetsskatten samtidigt som vi inför ett takvärde på markvärdet. Allt detta är för att mildra effekterna för hårt drabbade människor.

Från Centerpartiets sida ser vi det inte som realistiskt att helt ta bort fastighetsskatten i ett kortsiktigt perspektiv. Men vi kommer målmedvetet att steg för steg undanröja de negativa effekterna som finns i dag. Grundprincipen är att så länge man bor i en fastighet ska skatten vara rimlig samtidigt som kostnaden tas ut när man en gång säljer sin fastighet.

Under den tid jag bor i mitt hem ges jag rätten att göra avdrag för arbetskostnader för reparationer, ombyggnader och tillbyggnader, de så kallade ROT-avdragen. Om jag vill ha mer tid för min familj och därmed köpa hushållsnära tjänster blir det stopp för skatteavdrag. Vi vet att många människor har svårt att få tiden att räcka till i dag. Ett alltmer krävande arbetsliv ska kombineras med hämtning på förskolan eller efter fotbollsträningen.

Från Centerpartiet är vi bekymrade över den alltmer ökande tudelningen, där man antingen tvingas ge 180 % i form av heltidsarbete, familjeliv och andra sysslor, eller också tillhör man, i likhet med en dryg miljon svenskar, den grupp som inte går till jobbet en normal arbetsdag på grund av sjukskrivning, arbetslöshet eller liknande. Här måste ett nytänkande till och ett stort mått av sunt förnuft.

En rimlig åtgärd är att ge en skattesubvention om 50 % på arbetskostnaden för dessa tjänster. Det är underligt att det är gångbart i en socialdemokratisk regering i Finland men inte här. Det kan inte vara en ideologisk fråga. Frågan är egentligen vad orsaken är att man i ett socialdemokratiskt Sverige hämmar utvecklingen. Jag anser att regeringspartiet här saknar en helhetssyn.

Herr talman! Regeringens strafflista gentemot Sveriges landsbygd är lång. Höjning av fordonsskatt för personbilar, såväl diesel- som bensindrivna. Höjning av fordonsskatt för lätta lastbilar. Höjning av bensinskatt. Höjning av dieselskatt. Slaget är hårt, och detta sker bakom förvändningen om en grön skatteväxling. Från Centerpartiet ser vi detta som en direkt fiskal åtgärd riktad mot bygder som redan i dag är hårt drabbade. Vi avvisar därför regeringens förslag på det här området.

I stället föreslår vi en grön inriktning där alternativa drivmedel stimuleras. Förutom befrielse från koldioxidskatt och energiskatt på förnybart bränsle bör vi ge en extra rabatt på energiskatten för det fossila bränsle som blandas med det förnybara. Det innebär skatterabatt för etanolbränslen vad gäller inblandningen av bensin.

Vi vill också stimulera försäljningen av miljöbilar genom en direkt subvention om 10 000 kr per bil för att på det sättet påskynda utvecklingen i positiv riktning. Samtidigt vill vi reducera förmånsvärdet på tjänstebilar som drivs med förnybara bränslen i samma syfte.

Det här är åtgärder som ger en direkt miljömässig effekt samtidigt som de påskyndar den inhemska produktionen av etanol. De är inte heller inriktade på direkt fiskala åtgärder som regeringens förslag är.

Avslutningsvis några ord om tullen. Vi från Centerpartiet ökar anslaget till tullen samtidigt som vi vill förflytta verksamheten från skatteutskottets ansvarsområde.

Tullen har tidigare haft en fiskal inriktning, men har i dag en inriktning som innebär bevakning av införselregler. Det är en verksamhet som till stor del består i bekämpning av smuggling av narkotika, sprit och andra varor. Som vi ser det hör den här verksamheten intimt samman med den polisiära verksamheten och bör alltså finnas under justitieutskottets ansvarsområde.

Som hanteringen i riksdagen är hamnar detta förslag mellan stolarna eftersom Centerpartiets förslag inte kan prövas i justitieutskottet. Jag vill alltså framhålla att målsättningen är att verksamheten flyttas från skatteutskottet till justitieutskottet, och vi avser att återkomma i den frågan i samband med vårpropositionen.

Herr talman! Vid sidan av min beskrivning av Centerpartiets förslag finns en mängd andra förslag såsom ställningstagandet till trängselavgifter, punktskatter och framför allt åtgärdsprogram som stärker såväl det lokala som det regionala självstyret, men som framför allt innebär en förstärkning av individens rätt att själv kunna bestämma över sitt liv.

Jag hänvisar till Centerpartiets motioner i respektive ärende för den som vill fördjupa sig i en samhällsbyggnad byggd på federalismens principer, och jag instämmer i det yrkande som Roger Tiefensee tidigare har framställt.

Anf. 58 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Med skatterna finansierar vi den gemensamma välfärden. Skatterna ska vara utformade så att de stimulerar till arbete, investeringar, utveckling och till minskade sociala och ekonomiska orättvisor. Vi socialdemokrater kan aldrig acceptera att de redan välbeställda får stora skattesänkningar på bekostnad av kvaliteten i vård, skola och omsorg.

Hur skatterna ska vara utformade, vilka som ska betala, hur höga respektive låga de ska vara är frågor som ständigt finns med i den allmänna debatten. Många har synpunkter. Av dem som hörs vill de allra flesta ha lägre skatter.

Samtidigt hör vi också krav på mer resurser till vården, mer pengar till polisen, större satsningar på infrastrukturen, mer stöd till glesbygden – för att ta några exempel. Avvägningarna blir många och viktiga.

Detta kräver en fortsatt ansvarsfull ekonomisk politik. Vi ska betala för det som vi gemensamt konsumerar.

Utmaningarna inför framtiden är stora. Arbetslösheten är fortfarande för hög och sysselsättningen för låg. Klyftorna måste minska, jämställdheten öka och välfärden förbättras. En god grund för rättvisa och trygghet är lagd. Men arbetet för rättvisa och trygghet ska ständigt fortsätta.

De åtgärder som regeringen föreslog i våras kompletteras nu med ytterligare insatser. De nya förslagen omfattar åtgärder för att minska arbetslösheten, förbättra välfärden, stärka kommunernas ekonomi, säkra miljöstyrningen, öka företagets konkurrenskraft samt höja hushållens köpkraft och avkastning på arbete.

Inkomstskatterna sänks. Ytterligare ett steg tas när det gäller kompensation av egenavgifterna till pensionssystemet. Grundavdragen höjs som ett led i den gröna skatteväxlingen.

Förmögenhetsskatten förändras. Förändringar föreslås i arvs- och gåvoskatten som underlättar för företag och företagare.

Goda framtidsvillkor för våra barn och barnbarn kräver ansvar för miljön. Den gröna skatteväxlingen fortsätter därför. Höjda skatter på miljöbelastande verksamhet växlas mot sänkta skatter på arbete. Det betyder att omställningen av Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle fortsätter.

Herr talman! Skattefusk snedvrider konkurrensen i ekonomin, skadar legitimiteten i skattesystemet och är i förlängningen ett hot mot välfärden. Det ekonomiska behovet av att alla gör rätt för sig har ökat i och med att en växande del av befolkningen ska försörjas av en minskande andel yrkesaktiva. Regeringen har nyligen lagt fram en handlingsplan med ett omfattande åtgärds paket för de närmaste åren mot den ekonomiska brottsligheten.

Som ett led i bekämpningen av skattefusk pågår det till exempel ett arbete med ett system för schablonbeskattning av småföretagare, krav på typgodkända kassaregister inom kontantbranscherna, byggentreprenadavdrag i bygg- och anläggningsbranscherna, förbättrat administrativt samarbete på skatteområdet och ändrade regler för F-skatt.

Efter omorganisation är Skatteverket sedan den 1 januari 2004 en rikstäckande myndighet. Det betyder att befintliga resurser kan användas på ett mer effektivt och rationellt sätt. I samband med 2004 års ekono-

miska vårproposition tillfördes Skatteverket 20 miljoner extra för en utökad F-skattekontroll.

Herr talman! Som jag nämnde tidigare är skatterna ett ofta debatterat ämne. En av de senaste skattefrågorna i den allmänna debatten gäller skatteavdrag för hushållsnära tjänster. Och det är ingen hejd på vad mycket gott som skulle åstadkommas om vi skattesubventionerar dessa tjänster: Jämställdheten mellan kvinnor och män skulle öka, en stor svart arbetsmarknad skulle bli vit, arbetslösheten skulle minska, barnfamiljers situation skulle underlättas och så vidare.

Nackdelen är att detta kostar pengar och att det måste ställas mot andra önskade reformer. Jag tänker direkt på tandvård för äldre, äldreomsorg, mer pengar till sjukvården och så vidare. Jag tycker att det är viktigt att man funderar noga över vad som är mest angeläget.

För att det inte ska bli några missförstånd vill jag tydligt tala om att jag inte har några invändningar mot att män och kvinnor betalar för att få hjälp med städning, tvättning och strykning. Det tycker jag är helt okej, men jag tycker inte att vi alla ska vara med och betala det över skatten.

Ofta jämförs skattesubventionerad städning med ROT-avdrag. Då använder man jämställdhetsargument och frågar varför mäns arbeten är värda mycket mer. Jag utgår ifrån att de som argumenterar så ändå vet att ROT-avdrag är en tillfällig konjunkturåtgärd för att flytta investeringar i tiden. Jag har hittills inte hört någon förespråka ett tillfälligt avdrag för hushållsnära tjänster. Dessutom är byggnadsarbeten investeringar medan städning ska göras gång på gång.

Man säger också att skattesubvention skulle minska svartarbetet i städbranschen. Ja, det skulle det kanske göra, men med det argumentet borde man också skattesubventionera hotell- och restaurangbranschen och frisörer. Menar man att staten ska skattesubventionera alla branscher där svartarbete förekommer?

Herr talman! Jag vill till sist tala lite om det välfärdssamhälle som vi finansierar med skatter.

Vi socialdemokrater är stolta över den generella välfärdspolitiken i Sverige, och vi vill fortsätta att utveckla den. Vi tycker att det är viktigt att alla får del av välfärden och att alla är med och betalar. På så sätt fördelar man resurser mellan människor och över livet.

Med en generell välfärdspolitik minskas klyftor mellan människor. Alla har rätt till bra sjukvård, bra skola, bra omsorg och tillgång till ett rikt föreningsliv oavsett hur mycket pengar man har i den egna plånboken.

Ett jämlikt välfärdssamhälle är ett mjukare samhälle att leva i. Det är ett samhälle för alla, inte bara för några.

Herr talman! I vårt samhälle ska alla vara med och betala skatt, men alla får också något tillbaka.

Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 59 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Jag vill inleda med att hälsa Susanne Eberstein välkommen till skatteutskottet som dess ordförande. Hjärtligt välkommen!

Herr talman! Socialdemokratiska företrädare har många gånger understrukt vikten av att tidigt ha tillgång till riskkapital för att få fler nya

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

företag. Kapitalet finns där, men det finns inte i Sverige och framför allt arbetar det inte i Sverige. Förmögenhetsskatten driver det ur landet.

Svenskt Näringsliv har gjort ett exempel om vad som händer om strömmen av kapital från Sverige vänder. Man har utgått ifrån att blott en tiondel av de beräknade flyktade 500 miljarderna återvänder till Sverige. Med en beräknad avkastning på 7 % och med 30 % skatt på den avkastningen innebär det 1 miljard kronor till statskassan. Nyinvesteringar till följd av detta inflöde av kapital beräknas ge 25 000–30 000 nya jobb, vilket i sin tur skulle ge skatteintäkter på 5 miljarder.

Svenskt Näringsliv har givetvis ett speciellt intresse av frågan som är legitimt, men uppgifterna i sig synes inte orimliga på något sätt. Vissa bedömare säger också att det kan vara häpnadsväckande 1 000 miljarder som har runnit ur landet, och då får man givetvis skala upp det här exemplet.

Om man utgår från dessa och många, många liknande uppgifter, herr talman, är min fråga till skatteutskottets ordförande: Varför finns det inga förslag med i det här budgetförslaget om att ta bort den skadliga tillväxtfientliga förmögenhetsskatten?

Anf. 60 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Först vill jag tacka för välkommandet.

Vi kan konstatera att höga skatter inte på något sätt motsäger en hög tillväxt. Det är faktiskt fastslaget av forskare att man på det här sättet verkligen kan kombinera de sakerna, så jag är inte så säker på att förmögenhetsskatten och de beräkningar som Svenskt Näringsliv gör är så självklara och så oomtvistade. Men det pågår ett arbete med att förändra förmögenhetsskatten, och jag tycker nog att vi ska låta det arbetet fortsätta.

Jag måste säga att ibland funderar jag över Svenskt Näringsliv. Först sade man att lönerna i börsbolagen var för låga, sedan ville man ha sänkt förmögenhetsskatt, och sedan ville man ta bort arvs- och gåvoskatterna. Vi känner ju igen det här hela vägen. Nu vill man dessutom ha betalt för att städa hemma. Så jag är inte så himla imponerad, måste jag säga, av Svenskt Näringslivs tillväxtpolitik.

Anf. 61 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Förmögenhetsskatten fungerar som en taggtråd i samhällsekonomi och hindrar företag från att växa. Den slår direkt mot den ekonomiska tillväxten, och det menar jag är ganska klart visat i dag. Detta får i förlängningen följden att vi alla blir relativt sett fattigare.

Inom EU överger alltfler länder förmögenhetsskatten. Bland OECD:s 30 medlemmar finns skatten kvar i åtta länder. Under 90-talet avskaffades skatten i Danmark, Tyskland, Nederländerna och Österrike.

Förmögenhetsskatten tas ut oavsett om förmögenheten genererar löpande inkomster eller ej, vilket strider mot en grundläggande princip för svensk beskattning, nämligen att man inte ska beskatta något förrän skattebasen gett pengar att betala skatten med.

Regeringen har uppenbarligen insett att den likviditetsdränering som skatten medför skapar problem för betydande grupper och har därför fortsatt lappandet och lagandet i ett obsolet system.

Vad jag tänker på, herr talman, är att socialdemokrater ofta talar om fördelningspolitik när det gäller förmögenhetsskatten. Men om det nu är så att den socialdemokratiska strategin är att nästan inte göra något när det gäller förmögenhetsskatten och att det gör oss allesammans fattigare i varierande grad, på vilket sätt är detta fördelningspolitiskt positivt för Sverige?

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 62 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Jag delar inte det synsättet. Det är ju självklart att höger och Moderaterna har den inställningen. Det ingår ju i er politik att de som har det bra ska få det ännu bättre. USA och Bush är ett ganska skrämmande exempel på hur man sänker skatterna för de högavlönade, tar bort alla fastighetsskatter, tar bort så mycket skatter som möjligt och sedan låter vanligt folk ha det ganska vedervärdigt.

Jag är inte alls förvånad över och delar inte inställningen att förmögenhetsskatten skulle vara så in i nordens skadliga och farliga.

Anf. 63 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att notera en tredje motivering för ROT-avdraget i skatteutskottets ordförandes anförande.

Först hörde jag den tidigare finansministerns motivering. Då var det att stimulera arbetsmarknaden. Sedan hörde jag statsministern vid en frågestund, och då var det för att stimulera energiinvesteringar. Nu var det ett tredje motiv för ROT-avdraget, nämligen att flytta investeringar i tiden. Hur många motiveringar finns det för detta? Kan ni inte bestämma er för vad som är huvudmotivet åtminstone?

Sedan tycker jag fortfarande att det är väldigt konstigt hur man ser på hur RUT- och ROT-avdrag. Att sätta in treglasfönster till exempel ska skattesubventioneras. Att däremot putsa fönstren sedan de blivit insatta är fult, så det ska inte skattesubventineras. Men jag medger att allt det här är nödåtgärder därför att skattekilarna, ett begrepp som vi använder, är så enormt stora i det här landet att folk inte har råd att köpa de här tjänsterna.

Nu är det så, skatteutskottets ordförande, att det blir inga skatteinkomster från svarta sektorer till äldreomsorg eller tandvård om man inte får de här sektorerna vita. Det är det som är problemet. Om man fortsätter med det här skattefusket, som det handlar om, då blir det inte en krona till det som både du och jag tycker är angeläget, nämligen till äldreomsorg och till mera tandvård. Det är inte det som vi är oroliga om, men vi måste ju få in pengarna. Vi måste värna de välbildande krafterna.

Anf. 64 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Jag kan bara säga att för bra beslut finns många skäl. Det kanske är därför som vi har det.

Sedan tycker jag att debatten om de hushållsnära tjänsterna har antagit nästan skamliga nivåer. De ska rädda Sverige, och de ska rädda allting.

Jag tog mig för att ringa till Hemfrid, ett bolag i Stockholm som tillhandahåller städtjänster och som gör det på ett vitt sätt. Det kostar 296 kr i timmen inklusive moms att få städning. Om jag har en 87 kvadratmeter

stor lägenhet kan man väl säga att det skulle ta mellan tre och fyra timmar att städa den. Det blir ungefär 900 kr. Jag kanske behöver städning var fjortonde dag, och så är vi två, kanske riksdagsledamöter. Jag tycker faktiskt att vi har råd att betala det. Jag undrar om inte det här har tagit nästan löjliga proportioner.

Anf. 65 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Att jag skulle ha sagt något som att detta skulle rädda välfärden är faktiskt en grov överdrift. Det stämmer inte. Jag står inte för det. Jag vill inte bli tillskriven åsikter som jag inte har. Det vägrar jag bestämt.

Jag skulle vilja ställa en mycket konkret fråga: Hur många kronor får man till tandvård och äldreomsorg från svart arbete inom tjänstesektorn? Jag vet svaret på frågan.

Sedan tycker jag fortfarande att det är väldigt intressant att vi får alltfler motiveringar för ROT-avdraget.

Nu ska jag gå över till en annan fråga. Olof Palme, som vi kanske båda kände, sade i en bok att politik är att vilja. Nu har Socialdemokraterna velat ta bort arvs- och gåvoskatten i år. Det kostar 2 620 miljoner kronor, kan man läsa i finansutskottets betänkande. 873 miljoner kronor var alldeles för mycket pengar för reklamskatten. Det kan jag acceptera. Med förmögenhetsskatten är det emellertid precis som det var med arvs- och gåvoskatten förra året. Då var den höjden av rättvisa. Den var god fördelningspolitik, stod det förra året.

Nu tar man bort arvs- och gåvoskatten. Politik är att vilja. Men vad var det som var så dålig fördelningspolitik förra året, som vi hävdade, som nu har blivit jättebra fördelningspolitik bara för att den har kommit från regeringen? Någon ordning måste det vara också på argumentationen i ideologiska frågor. Vad var det som var så förkastligt förra året när vi tyckte att arvs- och gåvoskatterna var skadliga skatter och som ni nu tycker är så jättebra? Att ta bort dem är att vilja, inser jag också. Men jag skulle vilja ha ett ideologiskt svar på: Vad är skillnaden mellan 2003 och 2004 på den här punkten?

Anf. 66 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Jag talade om debatten i allmänhet och målade verkligen inte på ledamoten några åsikter som han uppenbarligen inte har. Jag talade om debatten i allmänhet i samhället om det här med hushållsnära tjänster.

Vi pratar inte om svarta pengar till tjänstesektorn, utan det som det skulle vara är ju att man gav en subvention till det här som kostar ett antal kronor, och jag tycker inte att det utrymmet finns. I det bästa av alla samhällen skulle man ju hoppas att vi inte behövde betala några skatter utan att vi bara hade inkomster. Men dit har vi ju inte kommit. Förr eller senare kanske vi skapar det utrymmet att människor kan få det städat hemma på skattebetalarnas bekostnad, men med tanke på den kostnad som det skulle medföra i dag tycker jag att pengarna ska användas på annat sätt.

All politik styrs av ideologi, men självklart måste också ideologin ha praktiskt innehåll. Man har nu framfört från näringslivsorganisationerna att arvs- och gåvoskatten har försvårat generationsskiftet inom företagen.

Många 40-talister går i pension. Många vill flytta över sina företag till sina barn. Därför tycker man att det här är en bra ordning, rätt eller fel. Jag hoppas att det nu har en stor betydelse så att vi får ett väldigt dynamiskt småföretagarliv med hjälp av detta.

Anf. 67 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Med tanke på Susanne Ebersteins bakgrund som lagstiftare, vilket vi alla är i församlingen, och också som utbildad jurist och framför allt med tanke på att hon är ny ordförande i skatteutskottet, tror jag att det skulle vara av stort värde för kammaren och för oss som är här att få reda på hennes inställning till de skatterättsliga principer som ändå finns av hävd. De har säkert också funnits med i utbildning, yrkespraxis etcetera.

Jag vill också fråga om Susanne Eberstein godtar min beskrivning av två perspektiv, det statliga perspektivet och medborgarperspektivet. Jag menar alltså att det när man talar om skatters legitimitet och skattemoral inte bara handlar om statens krav på medborgaren att betala in, sköta sig och göra sin plikt utan också om krav på staten att det ska vara etiskt legitima skatter, att konstruktionerna ska vara etiskt förankrade.

Så det är två frågeställningar. Å ena sidan är det de här två perspektiven, å andra sidan frågan hur Susanne Eberstein ställer sig till de skatterättsliga principerna. Det kan vara alltifrån skatteförmågeprincipen, legalitetsprincipen och så vidare, de som finns.

Anf. 68 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Fru talman! Ja, vi lever ju i ett representativt demokratiskt system. I ett sådant samhälle har den lagstiftande församlingen alltid legitimitet när den stiftar lagar. Jag nöjer mig med att svara på det sättet, för det tycker jag är väldigt självklart.

Sedan är det ju väldigt viktigt när det gäller skattemoral att vi är noggranna med att ha transparenta system. Vi ska se till att inte vissa kan fuska ifrån sig sina skyldigheter och att andra får betala.

Jag brukar själv säga när folk skryter över att de har till exempel svart städhjälp: "Jaha, du tycker att jag ska betala det då?" När de fuskar på annat sätt och inte betalar sina skatter säger jag: "Jaha, du tycker att det är vi andra då som ska betala ditt skattefusk?" Det tycker jag är ett bra sätt att just sprida det här med att en god skattemoral gör att vi får in pengar. Vi kan ge ut pengar. Vi kan omfördela mellan fattig och rik. Vi kan omfördela mellan gammal och ung. Jag tycker att det är ett väldigt bra system, och jag tycker att det är väldigt viktigt att vi alla gemensamt försöker sprida det synsättet, alltså att skatt inte har något egenvärde utan att skattepengarna kan användas till goda insatser av olika slag för att vi ska leva i det här välfärdssamhället.

Anf. 69 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! I början kanske det föreföll lite oklart, i alla fall för min del, när Susanne Eberstein talade om att alla lagar i sig är legitima. Det är klart att lagar är legitima ur juridisk synvinkel. De stiftas av den representativa församlingen. Men kan också lagar vara etiskt bristfälliga i den meningen att de slår mot medborgarna på ett sådant sätt att deras liv kanske försvåras? Jag var ju själv i mitt huvudanförande inne på fallet

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

med Sally Kistner. Där kunde skattelagar göra så att dödsbon efter människor som har varit förmögna till och med har gått i konkurs.

När arvs- och gåvoskatten, som var mitt exempel, har slagit på ett sådant sätt att det till och med har blivit en pomperipossaeffekt kan man ju säga, som jag uppfattade att Susanne Eberstein gjorde, att lagarna är legitima. Javisst, men är de moraliskt legitima? Är det moraliskt riktigt? När lagarna har omsatts i praktiken har de inte följt skatterättsliga principer. Skatteförmågeprincipen innebär ju till exempel att skattesubjekt ska ha förmåga att betala skatterna.

Vad jag var ute efter var först ett klart svar på om skatteprinciperna, de skatterättsliga principerna, är giltiga. Och om då skattelagstiftningen inte följer de skatterättsliga principerna, vad gör vi då? Jag ska inte säga svaret, men jag står ju för att skattelagstiftning i en mening faktiskt kan vara moraliskt illegitim när den slår mot människor, mot enskilda medborgare, så.

Anf. 70 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Fru talman! Det här känns väldigt knöligt, men det är väl alldeles självklart att vi måste ändra lagarna över tiden. Samhället förändras ju. Annars skulle vi väl kunna sluta ha en riksdag. Vi stiftade lagarna här för 500 år sedan, och så har vi samma lagar. Det är självklart att lagar måste anpassa sig efter det samhälle vi lever i.

Sedan kan jag trösta Per Landgren angående familjen Kistner, som numera lustigt nog hör till de rikaste familjerna i Sverige. Jag kommer också ihåg den där historien, och det var ju faktiskt på 70-talet. Så det tycker jag inte var något jättebra exempel att dra upp 2004.

Anf. 71 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Även jag vill hälsa den nya ordföranden i skatteutskottet välkommen till sitt uppdrag.

Jag vill ha en ny infallsvinkel på det här med hushållsnära tjänster. Jag vill ta ett exempel. Två ungdomar bor i Täby eller Vallentuna och jobbar på SöS i Stockholm. Att ta sig fram och tillbaka till jobbet tar drygt en timme. Jag ska jobba min arbetsdag. Jag kommer hem. Jag ska hämta barn på dagis. Innan jag får iväg ska jag också lämna dem på dagis.

Har du någon förståelse för de här föräldrarna och deras vilja att ha mer tid med barnen och få möjlighet att uppfostra dem? Det är ju den typen av verksamhet som blir lidande i samhället. I dag får man jobba 180 % om man ska klara av det här. Den delen av målgruppen ser jag som den viktiga i det här sammanhanget för att motverka att vi får så många trasiga barn i samhället. Det är en klar uppgift och målsättning för oss i den här lokalen att försöka hjälpa till så att vi inte får trasiga barn.

Anf. 72 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag nästan tappar andan. När jag tidigare var ordförande i en socialnämnd hade jag aldrig en känsla av att det var just städhjälpen som saknades i de trasiga familjerna.

Sedan tycker jag ju i övrigt att det väl är jätteskönt för alla barnfamiljer att ha städning. Jag unnar dem det som sjutton. Man kan städa tillsammans med barnen. Det är en jättegod idé. Låt dem bli delaktiga. Man

kan också ta av sina gemensamma löner, två stycken. Vi kan säga att de inte lever på 87 kvadratmeter utan lite större. Då kan de ta 1 500 kronor var fjortonde dag till detta och få vit städhjälp. Jag tycker inte att det skulle vara så himla märkvärdigt med två löner och barn. Men det finns som sagt också anledning att tänka sig att man kan städa med barnen. Så svårt är det inte.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 73 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ska gå vidare till en annan fråga. Susanne sade i sitt inlägg: Mer stöd för glesbygden. Har du förståelse för dem som bor i glesbygden och att de inte uppfattar att det är något större stöd när de får höjd fordonsskatt, höjd bensinskatt och så vidare? Dessutom får de här i kammaren höra att anledningen till att man har tagit detta beslut är att lönerna har ökat betydligt mer än oljepriset. Vad är det för motiv som man lägger till grund för att i stort sett gå ut och dra undan mattan för dem som bor i glesbygden?

Dessutom vill jag knyta an till mitt anförande där jag med bestämdhet hävdar att konkurrensneutraliteten för den svenska gröna näringen inte finns, samtidigt som vi på område efter område kräver att det ska vara konkurrensneutralitet. Varför ska en näring beskattas extra hårt och inte få ha den konkurrensneutralitet som man har inom övriga EU?

Anf. 74 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Fru talman! Det kan ju låta som att jag bor och är född i Stockholms innerstad. Men så är det inte. Jag representerar faktiskt glesbygden i Norrland. Jag vill berätta för Jörgen Johansson att jag kommer från Västernorrland.

Jag tycker inte att det har varit så svårt att förklara detta när jag har varit ute, nämligen att vi kompenserar människor för dessa höjda bensin- och dieselskatter. Vi förklarar att samhället måste ställas om. Och det är lite förvånande att det är just det gröna Centerpartiet som är så upprört över detta. Det är viktigt att vi tänker på att oljan kommer att ta slut. Vi måste ställa om vårt samhälle. Vi måste fundera över om vi ska åka till närmaste kiosk i bil eller inte. Det är faktiskt mycket onödigt bilåkande i dag också. Men framför allt är det fråga om en skatteväxling där vi flyttar kostnaderna från en del till en annan. Vi höjer bensinskatterna, men vi sänker samtidigt skatten för inkomsttagarna. Jag tycker att det är ett riktigt beslut. Jag vill ha ett grönt folkhem, och det tror jag att Jörgen Johansson också vill ha.

Anf. 75 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Samarbetspartierna Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna står bakom den här budgeten.

Susanne Eberstein har i sitt anförande gått igenom de olika delarna i våra skatteförslag. Därför tänkte jag lämna det därhän och i stället göra ett antal kommentarer.

För Vänsterpartiets del har det varit viktigt att stå bakom de olika delarna som ska gynna arbete och välfärd. Vi kommer naturligtvis gemensamt att fortsätta arbeta med dessa frågor. Det handlar om fler människor i arbete, och vi vill gynna en generell välfärd.

När jag tittar på de borgerliga motionerna tycker jag att man kan utläsa att de borgerliga partierna vill ha ett systemskifte. De vill i olika grad sänka inkomstskatterna. Men samtidigt vill de – kanske inte alla borgerliga partier men många av dem – göra olika sänkningar av bidragsnivåerna. Man vill också göra kraftiga nedskärningar till exempel inom arbetsmarknadspolitiken, vilket direkt skulle slå mot sysselsättningen.

Folkpartiet verkar vilja finansiera med så kallade dynamiska effekter. Folkpartiets representant var väldigt förgrymmad på Vänsterpartiets representant i finansutskottet som just nu inte är i kammaren. Men icke desto mindre verkar det inte vara bara Vänsterpartiet och Socialdemokraterna som lyfter fram den här frågan. Vad jag kan läsa av tidningsuppgifter är det uppenbarligen så att ni även inom alliansen träter om eventuella hål i Folkpartiets budget. Det finns även moderata företrädare i finansutskottet som har påtalat detta och som har känt sig bekymrade över sakens tillstånd och att det är på detta sätt. Det verkar mer eller mindre likna någon typ av såpa som vi väl får följa med intresse.

När det gäller Kristdemokraterna vet jag inte om de både vill ha kakan och äta den. Men uppenbarligen står Kristdemokraterna också bakom en skattesänkingspolitik. Och de menar att detta ska ge ökad välfärd och ökad sysselsättning. De är också för ganska stora engångsförsäljningar för att kunna finansiera sina förslag.

Man kan då fråga sig vad alliansen vill. Man kan samtidigt fråga sig vad alliansen är överens om. Uppenbarligen är man inom alliansen överens om ett så kallat RUT-avdrag. Det har vi diskuterat ett antal gånger i den här kammaren. Det var inte så länge sedan vi hade den debatten och jag stod här i talarstolen och talade om de utvärderingar som faktiskt har gjorts i Europa i de länder som har olika typer av avdrag för hushållsnära tjänster eller har olika typer av skattesubventioner. Det visar sig att sysselsättningen i vissa fall hade ökat. I vissa fall hade svartjobben till och med ökat och inte minskat. I många fall visade det sig att det var familjer i de högre inkomstlägena som hade utnyttjat denna förmån.

Nu vet jag att det pågår ett ganska utbrett försök i Finland som har fått stor uppmärksamhet. Jag säger precis som jag har sagt tidigare: Låt oss återkomma till den diskussionen när vi har fått en utvärdering av de försök som just nu pågår i Finland. Låt oss återkomma, ta debatten då och dra lärdomar av detta. Men hela tiden måste vi ändå komma ihåg att vi måste ha en diskussion som handlar om vad vi ska använda våra knappa resurser till. Det måste hela tiden vara utgångspunkten.

I en gemensam reservation från alliansens partier skriver ni: Det totala skattetrycket måste sänkas ned mot det som råder i motsvarande länder. Det krävs sänkta skatter både för individer och för företag.

Jag antar att man ska läsa detta som att man menar länder motsvarande Sverige.

Men om man tittar på statistik från Eurostat, till exempel arbetslöshetssiffror från 2003, och gör jämförelser inom EU:s dåvarande 15 länder så ligger arbetslösheten på ett snitt på 8,1 % medan den 2003 låg på 5,6 % i Sverige. Tittar man på sysselsättningsgraden för samma år ligger Sverige på runt 73 % medan man inom de 15 EU-länderna ligger på ca 64 %. Jämför man sysselsättningsgraden mellan män och kvinnor är kvinnors sysselsättningsgrad i vad jag förstår att ni menar med jämför-

bara länder oerhört låg. Den ligger många gånger under 60 % och i vissa fall under 50 %. Då måste man ändå fråga: Vilken riktning vill ni i alliansen att Sverige ska ha med er skattepolitik? Är dessa siffror det optimala när ni talar om jämförbara länder?

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 76 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet är en ideologisk gåta även inom skattepolitiken. Å ena sidan uttalar man sig väldigt bra och som man också skulle kunna göra som folkpartist. Man säger: Vi för en generell välfärdspolitik. Men om man ska kunna föra en generell välfärdspolitik måste man ha resurser till detta också.

Min fråga är nu liksom tidigare: Hur många kronor till vård, omsorg och tandvård ger den svarta arbetskraften inom den svarta hushållssektorn? Jag fick inget svar på den frågan. Men jag undrar om jag kan få ett svar på den frågan.

Man vill ändå bli beskriven på ett korrekt sätt. Folkpartiet är för strategiska skattesänkningar. Det är helt olika på olika håll. Det är inte på det sättet att fastighetsskatten är den mest skadliga skatten för tillväxt – absolut inte. Jag vill göra något åt den och få bort den av helt andra skäl, nämligen att den strider mot principen skatt efter bärkraft. Detta borde faktiskt Vänsterpartiet ställa upp på, om det ska vara generell välfärd. Nu verkar det vara så att vissa personer minsann ska straffas för detta, för de omfattas ju inte av det.

Så kommer vi då in på detta med dynamiska effekter. Det är riktigt att vi är för dynamiska effekter. På den här punkten, där det förekommer så mycket felaktiga uppgifter, och där man inte kan nöja sig med att läsa tidningsuppgifter, så är det så här: Om man inte stänger Barsebäck eller till och med återstartar Barsebäck 1 får det vad man kan kalla en dynamisk effekt med ungefär 8 miljarder kronor om året.

Detta är inget räknefel – detta är en åsiktsskillnad. Ni vill importera dansk kolkraftsel, och vi vill ha kvar åtminstone nuvarande Barsebäck 2. Det är en åsiktsskillnad – det är inget räknefel.

Anf. 77 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det måste vara en väldigt känslig fråga för Gunnar Andrén när jag pratar om dynamiska effekter – han blir så himla arg! Det var så förut när Gunnar Andrén stod i talarstolen också. Jag kände att här klämmer det uppenbarligen riktigt ordentligt!

Jag tycker att dynamiska effekter är kanonbra. Dynamiska effekter ska vi ha! Vi ska göra en lång rad satsningar för att mindre företag ska växa och anställa människor – det är en dynamisk effekt – för att vi ska få in mer skattepengar till vård, skola, omsorg och vad du vill. Det är en jättebra dynamisk effekt! Men vi kan ju inte ha ett system där vi sitter och räknar hem detta i våra motioner eller andra antaganden. Det är ju det som den här debatten handlar om: hur man räknar i sina budgetmotioner.

En gång, när det nya skattesystemet sjösattes, räknade man ju in så kallade dynamiska effekter, och vad fick det för effekt när man gjorde det? Det blev ju inte bra. Det blev ju stora gap i statens budget.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 78 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Nu är vi tillbaka till detta. Vad som är dynamiska effekter i den delen är ju en annan sak. Jag står bakom att det var korrekt. Där fick vi en väldig arbetslöshetskris samtidigt. Om man nyanserar detta och om man har läst något, till exempel Jens Henrikssons med flera utvärdering av detta, ser man att det var mycket mera komplicerat än så. Det var en väldig tur att vi genomförde skattereformen, och jag står helt bakom den. Problemet är att ni har varit med och förfuskat den – det är en annan sak.

Låt mig ta upp frågan om AMS. Det är en viktig fråga hur man ser på arbetsmarknadspolitiken. Är det bara mera pengar till AMS som behövs? Jag tror ärligt och uppriktigt sagt inte det. Jag tror att det skulle behövas – jag ska inte kalla det dynamiska effekter – mycket mera aktivitet inom hela sektorn så att fler människor fick andra möjligheter att söka arbete via AMS och så vidare. Man måste få göra reformer. Om man kallar det AMS eller något annat spelar ingen roll, men syftet är detsamma. Man kan inte tro att man alltid löser problemen genom att ge pengar, en halv eller en hel miljard mera, till AMS. Uppriktigt sagt: Antalet jobb som AMS förmedlar per anslagen krona är jag inte säker på skulle imponera så otroligt mycket på mig eller andra vid en utvärdering – kanske inte ens på Marie Engström. Det finns en del att göra på arbetsmarknadspolitikens område. Det tycker jag att vi nog skulle kunna vara ense om.

Anf. 79 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det finns säkert mycket att göra på många områden. Det finns säkert mycket organisatoriska förbättringar som kan göras inom AMS likaväl som inom andra myndigheter. Den åsikten kan jag dela med Gunnar Andrén. Men AMS uppgift är bland annat att vara ett bra smörjmedel i arbetsmarknadspolitiken. Till och med era kompisar i alliansen, Moderaterna, har ju numera ställt upp på att det kanske är en god tes. Där kanske vi har hittat ytterligare ett ämne i den pågående såpan er emellan.

Jag måste säga att det första jag kommer att tänka på när Gunnar Andrén tar upp det här är att när AMS för några år sedan var tvungna att av olika skäl göra vissa besparingar i Värmlands län, som jag kommer ifrån, var den förste att vara ute och gapa och skrika och genast skriva en interpellation och debattera frågan här i riksdagen Gunnar Andréns partikollega Runar Patriksson från Värmland. Så jag tror att egentligen, när det kommer till kritan, tycker ni också att detta är ganska väl använda pengar – i vissa lägen i landet under vissa speciella omständigheter.

Anf. 80 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Jag ska begränsa mig till en fråga här, och det gäller valet av datum för avskaffandet av arvs- och gåvoskatten.

Vi satt ju båda med, i alla fall en tid, i Egendomsskattekommittén, och vi känner ju igen detta. Vi har ju haft ungefär samma scenario förut. Arvsskatten är unik eftersom den så att säga har att göra med döden. Människor dör, och sedan blir det arvsskatt.

I Egendomsskattekommittén fattade vi beslutet att föreslå regeringen att avskaffa arvsskatten mellan makar och sambor tidigt i utredningens arbete. Nu var inte det så att säga kommitténs ursprungliga förslag, utan till min glädje gick kommittén på mitt förslag i det fallet. Hur som helst

vet jag att i höstas, när vi fick ärendet till riksdagens bord, var inte Vänsterpartiet och Marie Engström speciellt förtjusta i valet av datum då heller. Man får liksom den makabra konsekvensen att från det att det har sagts i kammaren av finansministern kanske det går en tid på två tre månader då människor vet om detta. De kan befinna sig i livets slutskede och riskerar att dö, i det här fallet före årsskiftet, och då inte få del av den här positiva reformen.

Min fråga är: Vad säger Marie Engström och Vänsterpartiet om valet av datum nu när arvs- och gåvoskatten tas bort helt och hållet?

Anf. 81 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag och Per Landgren hade ju den här debatten förra året när vi tog bort arvsskatten mellan makar, och i den debatten beklagade jag att vi hade satt det datum vi hade satt vid det tillfället. I logikens namn har jag samma svar till Per Landgren i den här frågan.

Anf. 82 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Om jag förstår Marie Engström rätt beklagar hon även i år valet av datum. Nu har vi en repris på datumsättning som får cyniska och faktiskt makabra konsekvenser. Jag vill inte göra det här mer smärtamt än nödvändigt, men min fråga är då: Varför kunde ni inte lära er något av den tråkiga erfarenhet som vi hade i höstas?

Anf. 83 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag vill inte ta ordet makaber i min mun, men logiken bjuder ju att jag har samma uppfattning i sakfrågan i år som jag hade förra året.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

7 § Offentlig upphandling

Prot. 2004/05:36
24 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Offentlig upphandling

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2004/05:FiU9
Offentlig upphandling.

Anf. 84 CARIN LUNDBERG (s):

Fru talman! I det här betänkandet behandlar vi 131 motionsyrkanden som rör offentlig upphandling, motioner som har väckts under allmänna motionstiden 2002 och 2003, och vi har 35 motionsyrkanden som har väckts under allmänna motionstiden 2004.

De här motionerna rör bland annat frågor om affärsmässighet, direktupphandling, marknadsskadeavgift, miljömässiga hänsyn vid upphandling, antidiskrimineringsklausuler och icke-kommersiella hänsyn vid upphandling.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning till att frågorna redan är under behandling i EU och i regeringen. Betänkandet innehåller nio reservationer.

Anf. 85 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Fru talman! Det här är ett stort ärende, och det är av stor betydelse för medborgarna och för den verksamhet som bedrivs inom ramen för offentlig sektor; det gäller i huvudsak det kommunala Sverige. Att det i betänkandet dessutom behandlas 131 motionsyrkanden visar på den betydelse som ledamöterna lägger i de frågor som regleras inom ramen för lagen om offentlig upphandling. Ärendet är också stort eftersom lagen om offentlig upphandling reglerar upphandlingsvolymen på 400 miljarder kronor och möjliga besparingar uppgående till 20 miljarder – det är i alla fall den bedömning som gjorts.

Tyvärr brister kommunerna när det gäller att efterleva lagen. Det beror på okunskap, oskicklighet, slarv och ibland tyvärr på medvetna övertramp. Tillämpningen är en del i problematiken när det gäller lagen om offentlig upphandling. Det finns också en hel del att önska när det gäller att ta fram anbudsunderlag, att tolka inkomna avtal och att skriva avtalstexterna. Rätt hanterad är lagen om offentlig upphandling en tillgång, men den behöver skärpas och förtydligas på flera områden.

Vi föreslår en serie åtgärder som ska göra lagen om offentlig upphandling till det verktyg det kan vara för att utveckla samhället. Vi föreslår till exempel att all verksamhet där förutsättningar finns ska upphandlas i konkurrens och att affärsmässigheten ska ges ett ökat utrymme i lagen. Vi anser också att sociala och miljömässiga krav på företags verksamhet bör regleras i en särskild lagstiftning. Ett annat förslag som vi redovisar är att det införs marknadsskadeavgift som den felande kommunen ska betala när den bryter mot lagen om offentlig upphandling. Vi har även lagt fram förslag om lagstadgad utmaningsrätt, talerätt för branschorganisationer, ökade skadeståndsmöjligheter och ändringar när det gäller preskriptionstider.

Med våra förslag ökar möjligheterna att effektivisera den offentliga verksamheten. Ett ytterligare led i detta arbete är att vi uppmanar all offentlig verksamhet, och framför allt det kommunala Sverige, att använda entreprenader, upphandlingar, pengasystem och andra alternativa driftsformer – allt i syfte att bli effektivare, allt i syfte att kunna erbjuda medborgarna fler alternativ och större möjligheter att jämföra varor och framför allt tjänster, men också i syfte att företagen ska kunna vara med på en marknad som i dag i mångt och mycket ligger i träda.

Man hör ofta talas om kommuner som säger sig satsa på företagande. De säger att de önskar att nya företag ska etablera sig i kommunen. Samtidigt äger kommunen möjligheterna att skapa ett bättre företagsklimat. Det kan ske bland annat genom att i större utsträckning lägga ut saker och ting på entreprenad, genom att i större utsträckning upphandla och genom att ge företag möjligheter att verka i konkurrens inom områden som i dag traditionellt drivs av kommunerna.

Här finns mycket att göra. Det erkänns i olika debatter av socialdemokratiska företrädare, av fackliga organisationer och av olika branschorganisationer. Det erkänns också av regeringsalternativet i Sverige i dag, som består av de samverkande borgerliga partierna; rätt tillvaratagen kan lagen om offentlig upphandling vara det verktyg som vi behöver.

Att det i detta betänkande behandlas motioner från de tre senaste årens allmänna motionsperiod är en följd av att riksdagen väntat på en proposition från regeringen om lagen om offentlig upphandling. Vi vän-

tar fortfarande. Tyvärr bereds många viktiga ärenden ännu i departementet. Min uppmaning till de socialdemokratiska representanterna i den här debatten är därför att de utnyttjar sina kontakter med departementet och ser till att regeringen å det snaraste levererar det som det offentliga Sverige behöver.

Fru talman! Jag yrkar härmed bifall till reservation 1. Vi står självklart bakom även övriga reservationer, men för tids vinnande följer vi den tradition som är utarbetad i riksdagen.

Anf. 86 KARIN PILSÅTER (fp):

Fru talman och kära kolleger i riksdagen! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2.

Frågan om offentlig upphandling kan verka väldigt osexig. Det är sällan en fråga som drar de riktigt stora publikskarorna. Den brukar sällan tas upp på torgmötena och den har heller ingen framträdande plats på valaffischerna. Ändå är det en mycket viktig fråga eftersom det handlar om att medborgarna ska få valuta för sina skattepengar och att den offentliga verksamheten ska fungera på ett så bra sätt som möjligt. Därför borde detta egentligen vara en mycket större politisk fråga.

Nu har vi från flera motionstider i rad samlat ihop en stor mängd olika förslag, och jag tycker att det är lite symtomatiskt att just dessa frågor går framåt så oerhört trögt.

Jag tänkte i det här inlägget endast fokusera på en sida av saken, nämligen de små företagens villkor. Det vore oerhört bra om vi kunde slå två flugor i en smäll genom att med hjälp av reformer förbättra villkoren för de små företagen och samtidigt se till att den offentliga verksamheten kan få en förnyelse så att vi får bättre valuta för våra skattepengar.

Därför är de olika förslag som vi för fram väldigt viktiga. Ett av förslagen handlar till exempel om att organisationer skulle kunna få talerätt när det finns invändningar mot hur upphandlingsbeslut gått till. Om företaget finns i Stockholm och går i clinch med kommunen kanske det har en framtid i alla fall eftersom här finns många andra tänkbara kunder, men vi vet att många företagare i mindre kommuner drar sig för att ta strid med kommunen eftersom det kan vara fråga om företags överlevnad. Även om man inte blir korrekt behandlad vågar man alltså inte protestera. Därför tycker vi att det är viktigt att i stället införa talerätt för organisationer.

En annan viktig fråga som jag skulle vilja slå ett slag för är att se till att de olika upphandlingarna inte är alltför omfattande. De kanske genomförs av flera kommuner tillsammans, vilket innebär att bara några få storföretag kan vara med och lägga anbud. Då får man inte den förnyelse av verksamheter som man skulle önska, och man får heller inte så många företag som kan vara med och lägga anbud. Det ger inte bra villkor för småföretagen.

I stället tycker vi att man ska dela upp anbuderna i mindre enheter, vilket gör det möjligt att vara med och enbart bjuda på en mindre del av det hela. Om sedan ett stort företag bjuder på alltsammans ska det givetvis ha möjlighet att ta det, men man ska inte avgränsa sig utan även låta småföretag vara med.

Ett aktuellt exempel på detta är landstinget i Norrbotten, som numera skickar all tvätt från hela Norrbotten till ett stort tvätteri i Finland. Om

det är det mest effektiva och prisvärda ska man självklart inte säga att det är dåligt att tvätteriet ligger i ett annat land. Men man måste ställa sig frågan om det verkligen är rationellt att skeppa varenda handduk och vartenda lakan från hela Norrbotten till ett och samma ställe med tanke på att avstånden trots allt är rätt stora där.

Det här är ett exempel på att snålheten kan bedra visheten när man lägger upp de här frågorna.

Fru talman! Jag kan instämma i mycket av det som Tomas Högstrom sade, och jag förmodar att jag kommer att kunna instämma i det som mina borgerliga kolleger säger efter mig. Därför nöjer jag mig med, som sagt var, att yrka bifall till reservation nr 2.

Anf. 87 LARS LINDÉN (kd):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 8.

Offentlig upphandling av varor, till skillnad mot en del upphandling av tjänster, har ideologiskt sett gått bra att hantera för Socialdemokraterna. Vi har ännu inte sett några plakat i förstamajtågen med texten: ”Stoppa vinsterna för kommunens leverantörer.” Men den nye skolministern Baylan verkar kreativ på detta område, så vi kanske snart får uppleva detta också.

På tjänstesidan, inom till exempel vården och skolan, skapar upphandlingen eller frisläppandet av privata alternativ stora våndor för Socialdemokraterna – tråkigt nog, får man säga, för detta kostar samhället miljardbelopp varje vecka.

När en friskola lyckas få kostnaderna att bli lägre än intäkterna och redovisar en vinst blir det fart på s-ideologerna. Senast i går, i DN, kunde vi se den nye skolministern Ibrahim Baylan ”fara i taket” då fyra friskolegymnasier med sammanlagt 900 elever visar sig gå med vinst. Detta ska nu stoppas, säger han. Inga pengar som är tänkta att gå till elevernas undervisning ska hamna i friskolans fickor, enligt Baylan.

Men jämför med de kommunala skolorna! När de någon gång går med plus, i förhållande till sin budget, går pengarna knappast automatiskt till extra satsningar på skolan, utan snarare dras pengarna ofta tillbaka för att hjälpa kommunen att få bättre balans i kommunens totala budget.

Blir det någon skillnad för eleverna i dessa två fall? Ja, det blir ofta skillnader. En privatskola är normalt intresserad av att satsa en stor del av vinsten på att ständigt nyinvestera i skolan och låta personalen få mer fortbildning och så vidare. Detta hindras ofta den kommunala skolchefen att göra, om andra förvaltningar i kommunen har större behov av pengarna. Den privata skolans elever får oftast mer av skattepengarna till sin undervisning än den kommunala skolans elever. Baylan borde nog först undersöka verkligheten innan han pratar – han har ju varit kommunpolitiker.

När ska vi få uppleva att en socialdemokrat reagerar sunt och konstruktivt när han får vetskap om en vinst i en friskola eller liknande verksamhet? När får vi uppleva en sund reaktion, som i stället utmynnar i en fundering på hur denna friskola lyckas locka så många elever och lyckas så bra ekonomiskt? Borde man inte fundera på om de privatas sätt att arbeta är efterföljansvärt i många fall?

De privata skolorna har inga större inkomster än de kommunala skolorna, men skillnaden är att friskolan lägger upp verksamheten så att man

lyckas hålla kostnaderna i schack utan att det går ut över kvaliteten på undervisningen. Om de tummar på kvaliteten kommer de snabbt att straffas genom att eleverna flyr skolan eller att lärarna slutar – eller att Skolverket sätter stopp. Att de som satsat kapital och tagit ekonomiska risker för att starta friskolan skulle kunna få en normal utdelning på sin penningplacering är väl inte mer än rimligt.

När ska alla socialdemokrater förstå att deras uppgift som politiker, tillsammans med andra kontrollmyndigheter, är att se till att de privata verksamheterna håller beslutad kvalitet, inget annat? Om skolan klarar detta borde allt vara bra. Att de sedan också lyckas gå med vinst är ytterligare en kvalitetsstämpel i sig, som visar att man har kontroll på verksamhetens kostnader och inkomster.

Motsatsen till vinstgivande verksamhet är förlustbringande verksamhet. De flesta socialdemokrater känner sig tydligen mer hemma och vana med den senare formen av verksamhet. Är det kanske därför man blir så frustrerad och känner sig hotad när samma verksamheter i privat regi kan gå med vinst utan att de tummar på kvaliteten?

Om vi i stället ser på upphandlingen av vård framträder samma kontraproduktiva reaktioner från s. När det privata sjukhuset eller vårdcentralen lyckas hålla kostnaderna i schack, skapa balans i ekonomin och få rimliga vinstmarginaler, till skillnad från de flesta landstingsdrivna vårdinrättningar, rycker man ut med plakat och slagord och säger: ”Stoppa vinstintressena i vården.”

Vi kan jämföra två sorters sjukhus, privatsjukhuset som finansierar sin drift med skattepengar och landstingssjukhuset som har nästan samma finansiering.

Det privata har lämnat anbud på en lägre ersättning än det landstingsdrivna – annars hade man inte fått entreprenaden.

Landstingets personal är mer sjukskriven än det privatas personal.

Personalen på privata sjukhus trivs överlag bättre och har högre lön, enligt Kommunalfacket.

Man producerar mer vård på de flesta privata jämfört med offentligt drivna.

Patienterna är mer nöjda, generellt sett, på privata anläggningar.

Kvaliteten är ofta bättre på det mesta inom den privata sektorn, och man lyckas dessutom trots mindre ersättning per patient få ett överskott, en vinst.

Socialdemokraterna vill tydligen gå till val på att slå vakt om de förlustbringande verksamheterna och stoppa de verksamheter som på alla vis fungerar bättre. Det är inte underligt att till och med facket börjar få nog av denna dogmatismens väg – ett vägval där man går mer och mer vilse.

Fler och fler förstår nu hur fel regeringen hamnat när man tvingas låna ungefär 7 miljoner i timmen, dygnet runt, alla dagar, detta år 2004, för att täcka alla förlustbringande verksamheter i konungariket Sverige.

Regeringspartiet har blivit så förblindat av makten att man inte längre ser och begriper att man snarare ska upphandla än mer verksamhet som kan omvandlas från förlustbringande till vinstgivande verksamhet – den regeringen ska snarast ersättas.

Fru talman! Vårdföretaget Capio, som framgångsrikt driver S:t Görans sjukhus, ska nu snart stoppas av Socialdemokraterna från att driva

detta sjukhus vidare. Samtidigt har socialdemokraterna i England nyligen gett Capio uppdraget att bygga och sedan driva ett flertal sjukhus i England.

Tyvärr verkar regeringspartiet ha drabbats av en ideologisk hårdsmälta på detta område som kostar oss skattebetalare miljarder varje vecka. Både Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter tar i dag på sina ledarsidor upp kritik för s sätt att hantera kostnadsexplosionen inom vården.

Väljarna får chansen, om två år, att göra en upphandling av en ny regering. Det kommer att löna sig att byta. Var så säker!

Anf. 88 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Lagen om offentlig upphandling har blivit något av en blåslampa i våra kommuner och landsting. Jag vill med detta säga att lagen behövs.

Lagen har ett syfte, och lagen bör utvecklas till ett verkningsfullt instrument för att vi ska få ut det mesta möjliga av varje satsad skattekrona. Det innebär att lagen också ska uppfylla kravet om sunt förnuft. Så är det inte alltid.

Som jag ser det är det självklart att alla som berörs av offentlig upphandling ska ha en upphandlingspolicy. Så är det inte alltid.

De förtroendevalda som berörs av lagstiftningen måste också ha insikt i lagens tillämpning för att tillämpningen ska bli fullgod. Så är det inte alltid.

Från Centerpartiet anser vi alltså att det finns brister som måste åtgärdas.

En upphandling ska präglas av affärsmässighet. Det gäller alla inblandade parter. I begreppet affärsmässighet ska givetvis den grundläggande synen finnas att kommunen inte ska utföra arbetsuppgifter som marknaden klarar bättre.

Samtidigt väljer alltför många kommuner i dag andra associationsformer än förvaltning i kommunens skötsel. Det innebär att det som för några år sedan bedrevs i förvaltningsform i dag bedrivs i bolagsform. Det sker ofta i samarbete med andra kommuner, då kommunernas ekonomiska situation tvingat fram samarbete kommuner emellan – ett samarbete som jag anser att vi bör stimulera.

Det bör också vara så att de tjänster ett sådant bolag ger sina ägare inte ska behöva upphandlas enligt lagen om offentlig upphandling. Det blir lite väl byråkratiskt om man ska använda lagstiftningen mot sig själv och därmed betala onödiga förfrågningsunderlag utan att uppnå det syfte som lagstiftningen tveklöst har.

En parlamentarisk kommitté såg över det här för några år sedan och ansåg att någon ändring inte behövs. Man ansåg att i begreppet affärsmässighet skulle man kunna ta viss samhällspolitisk hänsyn.

För en fråga som är så viktig som den här och som regleras via lag bör det finnas en tydlig tillämpning så att alla parter kan förutse vad som egentligen gäller. Luddighet ger inte den stabilitet som ett upphandlingssystem måste ha.

Förtydligandet kan bland annat ske genom förenklingar. En förenkling är att undanta hel- och samägda bolag från tillämpningen för offentlig upphandling. En annan är att EG:s upphandlingsdirektiv enbart gäller

för upphandlingar över tröskelvärdet. Sedan är det upp till varje nation att besluta om regelverket för mindre omfattande upphandlingar. Mot den bakgrunden anser vi från Centerpartiet att det bör införas ett förenklat regelverk för upphandlingar under tröskelvärdet om 200 000 euro.

För att ta samhällspolitiska hänsyn utan att för den skull gynna någon speciell leverantör bör möjligheten finnas att utforma regelverket så att lokala leverantörer kan delta i anbudsgivningen samt så att lokala krav kan tillgodoses. Detta ska givetvis ske under uppsikt. Exempel på åtgärder är uppdelning av förfrågningsunderlag för att stärka konkurrensen genom att ge fler aktörer möjlighet att delta i anbudsgivningen. Man kan också införa krav på produktionsmetoder för exempelvis djur- och miljöomsorg. Det går även att införa utmaningsrätt för anställda i offentlig sektor i syfte att ta över driften av den egna verksamheten. Det är alltså en aktiv form för att skapa fler små och medelstora företag och därmed ytterligare stimulera den framtida konkurrensen.

Fru talman! Offentlig upphandling ska ske effektivt. Den ska utformas så att den stimulerar marknaden till tillväxt och den ska bidra till effektivitet så att varje satsad skattekrona ger största möjliga utfall till största möjliga kvalitet. För att vi ska nå det målet fordras att vi såväl gasar som bromsar. Från Centerpartiet har vi visat på några av vägarna för att nå det målet. Mot den bakgrunden yrkar jag bifall till reservation nr 5.

Anf. 89 KJELL NORDSTRÖM (s):

Fru talman! I finansutskottets betänkande nr 9 behandlas totalt 166 motioner som väckts under den allmänna motionstiden 2002, 2003 samt 2004.

Jag vill inledningsvis peka på betydelsen av att vi har en väl fungerande offentlig upphandling. Det är bra för både skattebetalarna och näringslivet. Det totala värdet av de inköp som kommuner, landsting och stat genomför årligen torde uppgå till närmare 400 miljarder. Kan då det offentliga pressa priserna med några ynka procent förstår alla att det får rejält utslag i den offentliga ekonomin.

En rätt utförd offentlig upphandling ger också näringslivet stora möjligheter att öka sina volymer och därmed också ytterligare pressa priserna. Man kan säga att en väl fungerande offentlig upphandling kommer att vara ett bra vinna–vinna-koncept för alla parter.

Vi måste dock konstatera att regelsystemet håller på att både utvecklas och förändras. Detta är en process som inte är så enkel och som kräver omfattande utredningsarbete. Både jag och mina meddebattörer skulle naturligtvis ha önskat att vi i dag hade kunnat behandla en proposition där flera av motionerna och reservationerna skulle ha kunnat få en annan behandling. Men så är nu inte fallet.

Regeringen beslutade i april 2004 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag på hur de två nya EG-direktiven ska implementeras i lagstiftningen. Eftersom dessa direktiv ska vara genomförda senast 21 månader efter det att de har annonserats i Europeiska unionens officiella tidning kan vi räkna med att regeringen kommer att lämna en proposition inom denna tid till riksdagen. Det är mot denna bakgrund som vi yrkar avslag på både motioner och reservationer.

Prot. 2004/05:36
24 november

Offentlig upphandling

Upphandlingskommittén lämnade förslag om bland annat direktupphandling, marknadsavgift, kundvalssystem och avknoppning. Nu pågår dessutom ett arbete inom EU med att göra sanktionerna mer effektiva. Kommissionen beräknar att ha ett förslag framme 2005. Mot denna bakgrund har regeringen beslutat att avvakta med att lägga fram förslag om marknadsavgift. Utskottet delar bedömningen och anser att vi ska avvakta så att vi kan få en gemensam europeisk lagstiftning på detta område.

Slutligen behandlar utskottet också ett antal motioner om lokal upphandling, om att införa obligatorisk upphandling, om prövningstillstånd med mera. Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden och anser som tidigare att detta nu bör avslås.

Jag kan avslutningsvis meddela kammaren att ett enigt finansutskott planerar att genomföra en omfattande hearing om offentlig upphandling i början av nästa år.

Fru talman! Med dessa ord yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Anf. 90 TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Kjell Nordström gav uttryck för sitt gillande när det gäller möjligheterna att hamna i en vinna-vinna-situation om man rätt använder sig av lagen om offentlig upphandling. Jag håller med honom; visst ska vi ta vara på de möjligheterna.

Men då är det väl beklagligt, Kjell Nordström, att regeringen aviserar en proposition om förbud att sälja till exempel sjukhus till vinstdrivande företag? Man diskuterar också att införa vinstförbud till exempel när det gäller offentligt finansierade friskolor.

Anf. 91 KJELL NORDSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Som jag uppfattar det för vi en debatt om regler för offentlig upphandling, och inte om hur sjukvården eller skolan ska organiseras. Det är väl en annan debatt som får föras i den här kammaren.

Anf. 92 TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag vill påstå att de har med varandra att göra i allra högsta grad. Alternativa driftsformer har ju till exempel ett utrymme inom lagen för offentlig upphandling. Möjligheterna för offentlig verksamhet att effektivisera handlar också om att kunna lägga ut verksamheter på andra entreprenörer. Det tycker jag också kan inrymma till exempel möjligheterna för vinstdrivande företag att driva sjukhus.

Anf. 93 KJELL NORDSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag har noterat att Moderaterna har den uppfattningen.

Vi har en offentlig upphandling som i dag omfattar 400 miljarder. Det är inga små pengar. Om vi kan inrikta oss på att först få den ordentligt på plats tror jag att vi kommer att kunna tjäna mycket pengar i det offentliga systemet.

Fru talman! Själva idén med offentlig upphandling är att man på ett så rättvist och affärsmässigt bra sätt som möjligt ska kunna upphandla offentlig verksamhet, pressa priset och öka mångfalden. Det sker också i stor utsträckning där man tillämpar offentlig upphandling. Det gäller reglerna för äldreomsorgen, städning och gatsopning och många andra områden.

Det har påpekats i betänkandet att det finns gråzoner mellan myndighetsutövning och upphandling i konkurrens, men det är ändå sådant som vi dagligen och stundligen får försöka hantera i kommunerna. Naturligtvis får också våra domstolar avgöra det. I huvudsak är det ändå min bedömning att det hela fungerar ganska bra.

Men det finns situationer där det inte fungerar så fantastiskt bra och där lagstiftningen har blivit motsatsen till att få fram mångfald. Jag vill ge ett exempel som har gett mig anledning att skriva en motion, som behandlas i betänkandet.

Det handlar om när man upphandlade en del av rehabiliteringen i Stockholms läns landsting. Det var en del av den neurologiska rehabiliteringen. Det fanns ett antal anbudsgivare här, och några ville ha en lite större del och andra ville ha ungefär den del de hade i dag. Noteras bör att den här typen av vård nästan alltid har varit utlagd på en anbudsgivare. Det har i princip aldrig drivits av landstinget självt.

I det här fallet var det naturligtvis några som hade ett högre pris och andra som hade ett lite lägre pris. De som hade det lite lägre priset ville också ha mycket större mängd. Det gjorde att de som hade haft den här neurologiverksamheten i många år helt enkelt blev utslagna. Vad innebär då detta på lång sikt? Jo, det innebär att nästa gång man upphandlar har man i praktiken bara en enda part att upphandla ifrån, i varje fall när det gäller de privata parterna. Möjligen kan landstinget självt ta tillbaka en del av den här verksamheten, men de privata parterna har helt enkelt ingen kompetens. De har tappat den som de hade tidigare. De har möjligen gått över till den som fick allt detta. Det blir ett privat monopol.

Det vill jag peka på i min motion. Jag vill problematisera detta. Det är inte en bra situation. Hade landstinget haft möjligt att fördela ut en del av detta till fler av parterna i stället för att vara bunden av de regler som finns i lagen om offentlig upphandling, hade detta aldrig skett. Det fanns en ganska stor enighet om det i Stockholms läns landsting. Inte för att man är överens om så väldigt mycket där, men just i den frågan var man ganska överens. Jag tycker att det väldigt tråkigt att en lag som ska skydda just mångfald och möjligheter att pressa priset i stället har exakt motsatt effekt. Det är inte bra.

Det är viktigt att man följer utvecklingen på det här området och inte bara säger att det är bra och att man ska fortsätta som man alltid har gjort. Man måste verkligen se till att återkomma med förslag som gör att man kan komma undan detta. Allra helst borde man undanta sjukvården, skolan och omsorgen ifrån offentlig upphandling. Men det innebär inte att man ska undanta möjligheten att upphandla. Den debatten tycker jag ska föras på annat håll, till exempel i kommuner och landsting.

Sedan kan jag inte låta bli att kommentera en sak som jag hörde i debatten när jag satt här och lyssnade. Nu fick jag komma upp i talarstolen själv och säga någonting om detta. Vad har skolan och vinsten i skolan

med den här diskussionen att göra, Lars Lindén? Vi kan ha olika uppfattningar i det avseendet, men vad har detta med lagen om offentlig upphandling att göra? Jag trodde att det hörde till en annan lagstiftning och inte till lagen om offentlig upphandling. Det har väl ingenting med varandra att göra. Det är helt hållet undantaget i det här sammanhanget. Det ska inte omfattas av det här betänkandet. Man kan anföra vad man vill mot Socialdemokraterna, men om syftet är att bara skälla på Socialdemokraterna bör man åtminstone vara saklig i diskussion. Det här har inte ett dugg med debatten om lagen om offentlig upphandling att göra.

Anf. 95 LARS LINDÉN (kd) replik:

Fru talman! Det är riktigt som Börje Vestlund säger. Det hör egentligen inte till detta med offentlig upphandling, men jag tog det som ett exempel på hur Socialdemokraterna gör det svårt för sig när det gäller vinstbegreppet. Det är ett fult ord för Socialdemokraterna, medan det för mig som företagare och för de flesta andra företagare är ett bevis på att man har lyckats. Det var ett exempel på när det låser sig.

Sedan kom jag över på vårdsidan, och där är det ju upphandling. Vi vet ju att problemet i dag är att nu ska sjukhus som går med vinst stoppas. De som lyckas få kostnaderna att bli lägre än inkomsterna och därmed får en vinst borde snarare premieras.

Anf. 96 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! När det gäller stopplagen handlar det om att sälja sjukhus. Det handlar inte om att upphandla sjukvård. Där har vi varit oerhört tydliga. Visst är det helt okej att upphandla sjukvård. Skillnaden är att vi här i kammaren inte kan säga vad man ska upphandla och vad man inte ska upphandla. Det som är bra att upphandla på en ort, i ett landsting eller i en kommun kanske inte passar sig att upphandla i en annan kommun. Av det ena eller andra skälet finns det kanske inte några att upphandla av. Sedan kan man alltid fundera på vad det beror på. Men det är inte så enkelt att man kan säga att bara för att det finns hemska socialdemokrater som ogillar vinst i det här sammanhanget kan man inte ha en bra politik när det gäller upphandling. Det är att komma undan för lätt, tycker jag.

Anf. 97 LARS LINDÉN (kd) replik:

Fru talman! Jag har sett flera uttalanden om, och det har till och med sagts i dag, att ingen ska få tjäna pengar på att folk är sjuka. Det låter bestickande på ett sätt. Men det beror på vad man lägger in i ordet vinst. Vinst betyder att man lyckas administrera en sjukvård så att kostnaderna är lägre än intäkterna. Det måste väl ändå vara berömvärt. Men Socialdemokraterna ska direkt ut och straffa om man råkar få svarta siffror i bokslutet. Det ska tydligen vara röda siffror för att det ska vara bra. Det är ett mycket märkligt sätt att se på en verksamhet.

De flesta vårdcentraler och sjukhus som är utlagda på entreprenad går ju bättre. Det tjänar vi skattebetalare på. Man lyckas producera mer och får ändå överskott. Jag tycker att det är något eftersträvänsvärt. Vinst verkar vara ett signalord. Det är något fult för socialdemokrater. Det borde vara berömvärt, och mest inom vården. Vi vill ju att den ska utvecklas och gå bra. Vi vill inte att det ska behöva skjutas till pengar. Vi

ser hur mycket mer pengar som går till sjukvården, men ändå produceras det inte så mycket mer.

Prot. 2004/05:36
24 november

Anf. 98 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Innan jag kom till riksdagen och kammaren var jag kommunpolitiker i Stockholm. Låt mig ta ett exempel. Äldreomsorgen i Stockholm gick med vinst när den togs över av stora företag. När det var små entreprenörer, det vill säga de gamla ålderdomshemsföreståndarinorna som ville driva sin egen verksamhet, fick de det inte att gå ihop. Det var först när de stora företagen tog över som man fick det att gå ihop. Till slut fanns det bara två tre företag att upphandla av. De andra hade köpts upp eller gått i konkurs. Det är sanningen. Det finns alltid två sidor av samma mynt.

Sedan är det väl inte fel att prata om vinst. Men problemet är hur mycket man ska betala för det. Är det en bra situation när man tar ut pengar ur vården för att göra vinst av det? Jag är inte säker på det. Det är möjligt att det är en ideologisk fråga och att det skiljer oss åt. Men låt oss ta den diskussionen.

Sedan kan vi diskutera, Lars Lindén, om svenska folket ska upphandla en ny regering eller inte. Jag trodde att man valde fram en ny regering. Jag tror att vi i det avseendet har svenska folket på vår sida. Det har visat sig i val efter val när vi har fört den ideologiska debatten med svenska folket. Där brukar vi ha en ganska ordentlig majoritet bakom oss.

Anf. 99 GUNVOR GERICSON (mp):

Fru talman! Upphandlingsfrågor ses ofta som väldigt tekniska, men det är faktiskt ett viktigt samhällspolitiskt verktyg. Miljöpartiets syn på lagen om offentlig upphandling handlar om att det är ett verktyg för att nå samhällspolitiska mål som till exempel konkurrens. Konkurrens i sig är också ett samhällspolitiskt mål. Det gäller också objektivitet och att bidra till ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart samhälle. Med ekonomiskt menas då dess ursprungliga betydelse, hushållning med resurser, både monetära och andra resurser.

När du och jag går och handlar kan vi välja på hyllan vad vi vill köpa. Vi väljer utifrån kvalitet, inklusive hur varan producerats, och vilket priset är. När vi gör det tillsammans är det spelreglerna i LOU som styr. Det borde också vara rimligt att kunna ställa sådana krav som du och jag vill göra när vi står och ska välja på hyllan.

Vilken kvalitet har varan? Hur har varan producerats? Det vägs mot priset. Det är viktigt att det finns tydliga spelregler. Men efterfrågan påverkar också marknaden. Därför är det viktigt att kunna ställa krav på sociala aspekter, som till exempel antidiskrimineringsklausuler.

Men hur ska man kunna kontrollera det? säger vän av ordning. Det kan man göra genom att ta hjälp av de kvalitetsstämplar som finns på marknaden. Det gäller till exempel rättvisemärkning, Kravmärkning och andra kvalitetsstämplar. Man har sett det som handelshinder att kunna ställa krav på den typen av kvalitetsstämplar. Det anser vi är fel. Det är snarare en hjälp att kunna få ställa sådana typer av krav.

Miljöpartiet är positivt till att någon form av sanktionsavgift införs som ett sätt att förbättra läget i upphandlingsfrågorna. Det behövs en

Offentlig upphandling

marknadsskadeavgift. Där pågår, som vi tidigare hörde i debatten, ett arbete inom EU för att få till den typen sanktionsavgift. Vi får avvakta och se vad det kan leda till. Det är oerhört angeläget att få till det. Tyvärr sker alltför mycket som beror på att det är enklare att fullständigt strunta i något än att göra lite fel. Gör man lite fel kan det bli oerhört dyrt.

En annan fråga som har varit uppe i debatten är småföretagens möjligheter. Miljöpartiet anser att det är väldigt viktigt att ta vara på upphandlingslagens möjligheter att ge småföretagen chans att vara med. Men då måste också de upphandlande enheterna vara villiga att underlätta att lägga anbud på en del. Det finns inget som hindrar det i dagens lagstiftning. Men kommuner, landsting och andra upphandlande enheter kan göra betydligt mycket mer.

Affärsmässighetsbegreppet har också diskuterats. Det handlar också om att förvalta skattemedlen väl. Det är precis som vi har diskuterat förut. Det handlar både om kvalitetsaspekter och monetära aspekter. Det är en självklarhet att kunna få ställa krav på både kvalitet och hur varan eller tjänsten produceras och se till det pris den erbjuds.

Det behövs förändringar i lagen om offentlig upphandling. Det behövs förbättringar av tillsynen. Det kanske inte är nämndmyndigheten med parterna själva som är bästa möjliga sätt att utöva tillsyn. Kanske behövs det ett skarpare instrument för att utöva tillsynen.

Det behövs någon form av sanktionsavgift. Det behöver ses över hur man kan främja småföretagens möjligheter att lämna anbud. Men det behövs också kunskap hos upphandlande enheter om hur man kan använda spelreglerna i LOU för att främja samhällspolitiska mål som antidiskrimineringsklausuler och god miljö.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

8 § Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2004

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2004/05:FiU11

Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2004 (prop. 2004/05:1 delvis).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Kontroll av postförsändelser

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU7

Kontroll av postförsändelser (skr. 2004/05:6).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU11
Ändringar i reglerna om framskjuten beskattning vid andelsbyten, m.m.
(prop. 2003/04:33).

*Ändringar i reglerna
om framskjuten
beskattning vid
andelsbyten, m.m.*

Anf. 100 FREDRIK OLOVSSON (s):

Fru talman! Nu ska det alltså handla om reglerna om framskjuten beskattning vid andelsbyten. Det är säkert inte den mest publika delen av skattelagstiftningen. Men det är ett område där reglerna har förändrats ett flertal gånger under de senaste åren. Det som tidigare var ett enhetligt system för uppskov vid andelsbyten har exempelvis blivit två parallella system, nämligen framskjuten beskattning och upphovsgrundande andelsbyten.

Trots att området inte brukar vara ett vanligt samtalsämne vid middagsbordet är det en viktig del av skattesystemet. Regelverket gör det möjligt att när vissa grundläggande krav är uppfyllda skjuta på den beskattning som normalt sett ska ske när man säljer aktier eller andra andelar. Utan sådana regler skulle det bli betydligt svårare för näringslivet att genomföra strukturaffärer som gör det möjligt att förbättra effektivitet och konkurrenskraft. Det är i förlängningen också betydelsefullt för Sveriges möjligheter att utvecklas i en alltmer internationell ekonomi.

I skatteutskottets betänkande föreslår nu ett enigt utskott några nya regler som rör det som kallas för sparade lätttnadsutrymme och sparade utdelningsutrymme. Det innebär i båda fallen att det sparade utrymmet, som är förbundet till de andelar som man avyttrar, ska fördelas på de andelar som man tar emot. Det utrymme som är kopplat till utbytta andelar ska alltså fördelas på dem som man i stället har fått som betalning.

De här förändringarna hänger ihop med de utvidgade reglerna om framskjuten beskattning som riksdagen antog för två år sedan. Vi vill därför att de nya bestämmelserna ska gälla retroaktivt så att det hela hänger ihop på ett bra sätt.

Men diskussionerna om hur beskattningen av andelsbyten ska se ut är ännu inte avslutade. Det kanske de aldrig blir. Precis som på så många andra områden har vi inte minst på skatteområdet ett behov av att kontinuerligt se över och diskutera hur lagstiftningen ska se ut och utvecklas i takt med tiden. I samband med budgetförhandlingarna kom vi socialdemokrater överens med våra samarbetspartier Vänsterpartiet och Miljöpartiet om att fortsätta den diskussionen och då inte minst se vad förändringar i systemet kommer att innebära för statskassan. Vi får därför anledning att återkomma med resultatet av det arbetet under nästa år.

Fru talman! Det här betänkandet innehåller vid sidan av reglerna om framskjuten beskattning vid andelsbyten också en helt annat fråga. För drygt ett år sedan mördades utrikesminister Anna Lindh. För att hedra Annas minne bildades fem dagar efter hennes bortgång Stiftelsen Anna Lindhs Minnesfond. Stiftelsen har ingen partipolitisk bindning. Styrelseledamöterna, som arbetar helt ideellt, har erfarenhet från skilda delar av samhället – från politiken, näringslivet, den fackliga världen, kyrkan och kulturlivet.

Anna Lindhs Minnesfond stöder kvinnor och ungdomar som i Annas anda har modet att bekämpa likgiltighet, fördomar, förtryck och orättvisor så att människor kan leva ett gott liv i en miljö där de mänskliga rättigheterna efterlevs. Årligen ska minnesfonden dela ut ett Anna Lindhstipendium till en person, en organisation eller ett projekt som verkar i Sverige eller utomlands samt ett par utvecklingsstipendier som är avsedda att uppmuntra till ett fortsatt engagemang. Det första stipendiet delades ut i år och gick till den israeliska journalisten Amira Hass.

Skatteutskottet vill att riksdagen antar regeringens förslag om att Stiftelsen Anna Lindhs Minnesfond ska tas upp i den så kallade katalogen i inkomstskattelagen. Det innebär att stiftelsen endast blir skattskyldig för inkomst på grund av innehav av fastigheter. Bakgrunden till detta förslag är förstås både den höggradigt allmännyttiga verksamheten som stiftelsen bedriver och de mycket speciella omständigheter som gör att stiftelsen över huvud taget har kommit till.

Samtidigt ser vi i utskottet ett behov av att se över hur reglerna om inskränkt skattskyldighet för vissa stiftelser och andra juridiska personer som bedriver allmännyttig verksamhet ska se ut framöver. Vi vill därför att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om just en sådan översyn.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att regeringens proposition har legat länge i skatteutskottet, alltför länge kanske någon skulle vilja påstå. Det skulle nog vara lite svårt för mig att argumentera mot ett sådant påstående, men att ärendet har dragit ut på tiden lite grann kan åtminstone ha bidragit till att vi nu också är helt eniga i skatteutskottet och står bakom betänkandet allihop. Det är ju bra att vi ibland kan bli överens och att vi inte alltid söker med ljus och lykta efter det som skiljer oss åt. För detta vill jag tacka de övriga partiernas företrädare i utskottet, från höger till vänster, och jag vill yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 101 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! I slutet av sitt anförande nämnde Fredrik Olovsson den långa tid som det här ärendet har legat i skatteutskottet. Sanningen är den att regeringen kom med den här propositionen förra hösten, och i anslutning till propositionen väcktes alltså en fyrpartimotion med ett yrkande om att regeringen senast i anslutning till vårpropositionen 2004 skulle återkomma med förslag till en lagstiftning som skulle lösa de så kallade respomperipossafrågorna. Precis som Fredrik nämnde har turerna sedan varit många i skatteutskottet i den meningen att det har varit ständiga bordläggningar av det här ärendet.

Det går naturligtvis att säga att den lösning som utskottet nu har kommit med möjligen är bättre än vad som skulle ha kunnat blivit fallet om Socialdemokraterna själva hade kunnat hantera det här ärendet. Men Socialdemokraternas stödpartier Miljöpartiet och Vänsterpartiet har ju också haft synpunkter på frågan om hur de så kallade respomperipossafrågorna skulle lösas, och det har då varit en anledning till att ärendet inte har kommit fram till beslut här i kammaren. Dessbättre har det framkommit att den här frågan har varit uppe till övervägande i samband med budgetöverläggningarna, och det har sagts att det nu finns en arbetsgrupp bestående av representanter för regeringsunderlaget, om jag kallar

det så. Och det har utlovats att det ska väckas ett förslag senast våren 2005.

Det här kan tyckas vara en förhållandevis liten fråga, men jag upplever att den är av stor principiell betydelse. När Astrid Lindgren på sin tid tog upp pomperipossaeffekten, det vill säga att man till exempel, som i hennes fall, skulle få skatta bort mer än 100 % av en inkomst, upplevdes det som oerhört fränstötande och rättsvidrigt. Lagstiftningen ändrades också så småningom i det avseendet vad beträffar inkomster av tjänst för sidoinkomster.

När det gäller de fall som vi nu diskuterar, de så kallade restpomperipossaaärendena, är det ett begränsat antal fall där den effektiva beskattningen har kommit att röra sig inte runt 100 % utan runt flera hundra procent och i något fall ända upp till 1 000 % av en tänkt inkomst av en försäljning. Det är klart att när skattelagstiftningen helt utan avsikt, tror jag, har kommit att utformas på det sättet att sådana exempel har blivit möjliga känns det väldigt angeläget, oavsett hur många personer det gäller, att kunna rätta till de reglerna och att göra det med retroaktiv verkan. Då kan åtminstone de rena pomperipossafallen, det vill säga de där beskattningseffekten har blivit 100 % eller mer, rättas till.

Från Finansdepartementets sida har man väl försökt göra den här frågan svårare än den egentligen är genom att säga: Ändrar man lagstiftningen måste man ta med samtliga ärenden där den här typen av affärer över huvud taget har gjorts. Det skulle leda till att var och en skulle kunna begära ny prövning. Och då har man räknat fram att det skulle kunna vara, åtminstone likviditetsmässigt för staten, summor som rör sig om åtskilliga hundratal miljoner kronor. Men jag menar att avsikten i stället bör vara att ringa in de rena pomperipossafallen och låta dem erhålla en ny prövning utifrån en förändrad lagstiftning. Då är beloppet med all sannolikhet en bit under hundra miljoner kronor.

Jag tror att man kanske kan resonera sig fram i Finansdepartementet och finna en godtagbar lösning på detta. Gör man det är allt frid och fröjd, men gör man det inte tycker jag att man inom ramen för svensk lagstiftning begår en väldigt ofin handling mot dem som är berörda.

Fru talman! Jag utgår alltså från att regeringspartiet kommer att leva upp till det som står i utskottsbetänkandet, att man våren 2005 kommer med en godtagbar lösning för de så kallade restpomperipossafallen.

Fru talman! Låt mig sedan också nämna några ord om skattebefrielse för ett antal namngivna stiftelser. Den här propositionen innehåller förslag om att Stiftelsen Anna Lindhs Minnesfond ska tillföras den här uppräknningen. Och vi har från moderat håll inte haft några som helst invändningar mot detta. Däremot har vi noterat att det finns en stiftelse, Jarl Hjalmarson-stiftelsen, som bedriver allmännyttig internationell verksamhet för att stödja demokratiprocessen i ett antal länder. Den stiftelsen borde till exempel också ingå i den här listan, och det har vi föreslagit i en kommittémotion. Centerpartiet har föreslagit att man över huvud taget ska se vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att man ska kunna få den här skattebefrielsen. Utskottet har nu tillmötesgått motionskravet, att regeringen ska utreda den här frågan och återkomma till riksdagen med ett förslag som möjliggör för stiftelser som uppfyller de kriterier man ställer upp att bli skattebefriade.

Prot. 2004/05:36
24 november

*Ändringar i reglerna
om framskjuten
beskattning vid
andelsbyten, m.m.*

Jag vill för egen del notera ett exempel på att det fordras en sådan genomgång. Det finns en rad kyrkliga stiftelser. Så länge staten och kyrkan hörde ihop var de stiftelserna offentligrättsliga, och de var då inte föremål för den här typen av beskattning. Men sedan relationen mellan stat och kyrka förändrades har Skatteverket intresserat sig för de här stiftelserna, och många av dem har råkat ut för skattekrav som har kommit som en stor överraskning för dem. Bara detta aktualiserar behovet av att man ser över reglerna och vad det är för typ av stiftelser som ska kunna inlemmas i den här listan. Jag tycker att det är bra att vi i skatteutskottet har blivit överens om att göra det tillkännagivandet till regeringen.

Anf. 102 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Det är bra att utskottet har kommit så här långt i frågan om det som vi kallar för pomperipossa och, nu, restpomperipossa, att det är ett enat utskott. Vi förväntar oss också att regeringen återkommer till riksdagen under våren 2005.

Vi förväntar oss att arbetsgruppen med företrädare från såväl Finansdepartementet som samarbetspartierna gör en kartläggning och föreslår lämpliga åtgärder så att det blir ett lagförslag och någon typ av retroaktiv verkan även för dessa.

Det kan inte vara så att man ska gå på antalet för att riksdagen ska handla. Inget fall av det vi kallar pomperipossa – eller restpomperipossa, det vill säga att man drabbats av en beskattning på över 100 % – är acceptabelt. Det kan ibland finnas en tendens hos oss riksdagsledamöter att det är mängden av protester eller mängden av medborgare som hör av sig som gör det mer påkallat. Man kan då lätt få misstanken att det är andra hänsyn än själva sakfrågan som gör att man handlar.

Det är enskilda fall som arbetsgruppen bör ringa in och lösa. Jag hoppas verkligen att såväl samarbetspartierna som Finansdepartementet och den socialdemokratiska majoriteten i riksdag och regering kommer till skott och att det blir en bra lösning så att vi lever upp till kravet på legitimitet i det här fallet.

Anf. 103 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! Jag tänker koncentrera mig på den del som handlar om Anna Lindhs Minnesfond och de följdmotioner som har kommit i det sammanhanget.

Ibland får man vara glad åt det lilla. Att få en motion tillgodosedd och att få se ett förslag som man har lagt fram bli ett tillkännagivande till regeringen är inte vardagsmat för en riksdagsledamot. Det är tvärtom faktiskt en högtidsstund.

Det förslag som jag och Centerpartiet lade fram var att det behöver göras en översyn av kriterierna för skattebefrielse för allmännyttiga stiftelser och andra juridiska personer som bedriver allmännyttig verksamhet. Det blev aktuellt i och med Anna Lindhs bortgång och bildandet av Anna Lindhs Minnesfond. Jag tycker för övrigt att det är självklart att den ska in i katalogen.

Det är nödvändigt att göra en översyn av de ändamålskriterier som gäller för stiftelser och juridiska personer som inte finns i katalogen. De ändamålskriterierna känns inte uppdaterade. De speglar en svunnen tid.

Det är sex ändamålskriterier. De handlar om att främja vård och uppföstran av barn, att lämna bidrag för undervisning eller utbildning, att bedriva hjälpverksamhet bland behövande och att främja vetenskaplig forskning. De fyra är ju tidlösa.

Det finns ytterligare två kriterier, nämligen att främja nordiskt samarbete och att stärka Sveriges försvar i samverkan med militär eller annan myndighet. De två senare känns lite gammaldags. I stället för nordiskt samarbete borde det ju vara internationellt samarbete. I stället för att främja svenskt försvar borde det vara fredssamarbete. Dessutom skulle jag gärna se kriterier som handlar om globala miljöproblem eller miljöfrågor i största allmänhet.

Översynen, fru talman, brådskar. Det finns många stiftelser som just nu ligger i tvist med Skatteverket. Ett exempel är Right Livelihood-stiftelsen som delar ut Right Livelihood Award, många gånger kallat det alternativa Nobelpriset. Det kommer man att göra i december. De blir nu utsatta för en granskning där man tittar på om de enskilda pristagarna bedriver en verksamhet som skulle uppfattas som allmännyttig.

Många gånger är det pristagare som sysslar med miljöfrågor i internationellt fredsarbete. Skatteverket säger då att det är politiskt arbete, och att det inte är allmännyttigt. Det faller inte under något av de sex ändamålskriterierna.

Därför är det otroligt viktigt att vi får en snabb översyn.

Jag vill tacka utskottet för den konstruktiva behandling som Centerpartiets förslag har fått och också uppmana oss att gemensamt följa upp detta och vara en blåslampa på regeringen så att översynen sker snabbt och att förslag till ändamålskriterier för allmännyttiga stiftelser läggs fram som speglar vad vi gemensamt tycker är allmännyttigt; jag tror att vi har en gemensam syn där.

För mindre än ett år sedan, i januari, hade jag en diskussion med Bosse Ringholm om just den här frågan. Han sade då att det speglar en svunnen tid, men han var inte beredd att vidta några åtgärder då. Vi borde gemensamt se till att den nya finansministern, Pär Nuder, tar tag i de här förslagen – precis som skatteutskottet efterfrågar – och levererar bra förslag till nya ändamålskriterier, och det snabbt.

Anf. 104 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Det handlar alltså om pomperipossa eller *The Never Ending Story*, som en annan saga eller berättelse heter.

Till skillnad från vissa andra som har varit uppe här, anser jag att det är bedrövt att frågan inte lösts för länge sedan.

Skatteutskottet skrev faktiskt för två år sedan att regeringen skulle utvärdera om olika personer beskattats olika för samma typ av affärer beroende på hur upplägget ser ut. Det har vi inte heller sett i riksdagen ännu.

För över ett år sedan utlovades att vi skulle få sätta oss med regeringen och diskutera den här frågan och diskutera siffrorna. Frågan har bara skjutits fram. När nu motionerna kom med anledning av proposition 33 har vi återigen blivit lovade detta. Vi kan nu glädja riksdagens ledamöter

med att vi på fredag för första gången ska sätta oss och diskutera frågan, och förhoppningsvis komma fram till åtminstone en dellösning så att vi åtminstone har en gemensam referensram.

Jag har vissa förhoppningar om att frågan ska kunna drivas framåt lite eftersom det nu har skett vissa förändringar – personförändringar och andra – på departementet. Det kanske gör att vissa lösningar försvinner.

Det här handlar i stor utsträckning om rättssäkerhet. När människor gör en affär vet de inte vilka regler som gäller. Det har hävdats att det visste de ju.

Det kan de inte ha vetat eftersom Regeringsrätten kom med ett utslag så sent som för två år sedan. Affärerna härrör sig från 1999.

Det är väl tämligen klart att när man ska beskattas, som Lennart Hedquist sade, med 1 000 %, alltså beskattas på rena förluster, är det något som inte stämmer. Det handlar dessutom om förbiseende av lagstiftaren. Vi här i riksdagen får ta på oss ett visst ansvar. Vi kunde inte förutse att det som hände skulle hända. Vi måste då vara så rakryggade att vi står upp och säger att den här typen av effekter inte är acceptabla i ett rättssamhälle.

Frågan är nu: Vilken är viljan? Diskussionen har handlat om hur många det rör sig om. Jag kan hålla med om att det inte har någon betydelse. Om en enda människa drabbas av detta ska det rättas till. Problemet är att när man har räknat fram vissa saker har man gjort vissa presumtioner, vilket innebär att man säger att nu är det så många och handlar om så mycket pengar att man inte kan göra något på grund av det.

Frågan blir då ännu mer absurd. Ju fler som drabbas desto viktigare är det att göra något åt det.

Jag anser att ett lands finanser inte kan bygga på att man ska beskatta förluster. Då är vi inne på väldigt svag is.

Jag har förhoppningar att denna *never ending story* ska lösas och att man förhoppningsvis ska kunna komma tillbaka till riksdagen med ett positivt besked till dem som har drabbats.

Naturligtvis kan man också med ganska minimala lösningar lösa problematiken. Det behöver inte bara handla om mellan 900 miljoner och 1,8 miljarder, framför allt inte i det långa perspektivet. Även om man skulle ta den maximala lösningen handlar det i många fall om att man skjuter fram beskattningen ett antal år tills aktierna säljs.

Jag skulle alltså vilja hävda att de summor som har nämnts är kraftigt överdrivna, sett i ett lite längre statsfinansiellt perspektiv.

Om man skulle välja den maximala lösningen på det enskilda året, vilket alltså inte är nödvändigt, kan det förstås handla om 700–800 miljoner. Men de pengarna kommer ju in två tre år senare i stället.

Förhoppningen är alltså att vi ska kunna komma tillbaka till riksdagen och få ett enigt beslut här i riksdagen när det gäller lösningen av denna *never ending story*.

Anf. 105 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Per Rosengren var med rätta irriterad över att det inte har hänt någonting under den långa tid som gått sedan propositionen kom och åren innan. Men det hade ju inte varit några som helst problem, Per Rosengren, att få i väg detta ärende om det hade funnits en majoritet i utskottet.

Vi från de borgerliga partierna har varit medgörliga i den meningen att vi har velat avvakta att Vänsterpartiet och Miljöpartiet skulle leva upp till det löfte man tidigare gav om att man skulle medverka till en lösning. När det har kommit till kritan har det dock aldrig funnits möjligheter att få till stånd den majoriteten i utskottet. Vi noterade också att hela frågan till slut blev helt och hållet kopplad till de så kallade budgetförhandlingarna. Sedan fick vi beskedet att man hade gjort någon protokollsnotering om att en arbetsgrupp nu skulle ta fram det här ärendet.

Vi hade naturligtvis från borgerligt håll kunnat driva fram ärendet tidigare och reserverat oss, men det hade dessvärre inte lett till någon som helst fördel för de berörda personerna.

Jag tycker att det är en skam att man har låtit de här pomperipossareglerna gälla fortfarande, där beskattningen har blivit över 100 %. Jag menar att man i vart fall måste kunna fokusera på *de* ärendena. Sedan kan man fortfarande förargas över att en del har fått betala 75 % eller 80 % i stället för 90 %, men det kanske man i den här retroaktiva omgången får ha överseende med. Vi måste i alla fall ringa in problemet så att de rena pomperipossaärendena löses.

Jag tycker att Per Rosengren förefaller lite pessimistisk här. Jag blir då väldigt oroad över att utskottsskrivningen inte skulle kunna leda till att det kommer ett förslag från regeringen på den här punkten. Där har Per Rosengren och hans parti en stor roll att spela så att det verkligen kommer fram något.

Anf. 106 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag välkomnar nyordningen i den borgerliga politiken att man är pragmatisk och försöker lösa frågan i stället för att reservera sig. Jag välkomnar det. Om man använder den metoden kanske vi kan lösa fler frågor.

Om man förlorar 90 % eller 100 % i samband med aktieaffärer anser jag att det är helt rätt. Då ger man sig in på en marknad och kan förlora allt man har. Men man ska inte beskattas för en förlust. Där tror jag att vi är eniga, Lennart Hedquist och jag.

Lennart Hedquist säger att jag låter pessimistisk. Det kanske man är om man har varit med i den här svängen under alla dessa år. Då kanske man inte är helt övertygad om att frågan trots allt kommer att lösas på det sätt man önskar.

Jag är dock som sagt betydligt mer positiv och optimistisk när jag ser att det skett vissa förändringar på departement och så vidare så att de blockeringar och låsningar som funnits förut kanske kan lösas upp. Man kan naturligtvis aldrig säga att det kommer att bli på ett visst sätt, men jag och Vänsterpartiet kommer att göra allt som står i vår makt för att se till att detta löses på ett för rättssamhället acceptabelt sätt.

Anf. 107 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Om Vänsterpartiet och Miljöpartiet lever upp till vad man har gett uttryck för tidigare finns det en tydlig majoritet i kammaren för att lösa de här problemen. Tveklöst är det på det sättet. Det har tyvärr inte gått att få loss frågan i skatteutskottet på grund av att såväl Miljöpartiet som Vänsterpartiet samtidigt har suttit fast i klistret i budgetförhandlingarna.

Anledningen till att vi från borgerligt håll varit intresserade av att frågan inte löses enbart med en reservation från vår sida är att vi verkligen vill att de berörda personerna ska få rätt, och det får de inte med en borgerlig reservation. Därför vill vi se till att den majoritet som finns i kammaren rättar till lagstiftningen och åstadkommer en lösning som är bra. Där har nu Miljöpartiet och Vänsterpartiet en *corner*-position, skulle jag vilja påstå. Ni har möjligheter att tvinga fram de här ändringarna.

Jag tror precis som Per Rosengren att personskiftet i Finansdepartementet – det gäller ju inte enbart ministerposten utan även en del personer runtom honom – möjligen kan leda till att man kan börja se på det här problemet med delvis nya ögon. Gör man det kommer man att upptäcka att problemet med att lösa de rena pomperipossafallen inte är särskilt stort ens statsfinansiellt.

Jag håller principiellt med Per Rosengren i resonemanget om att även om det gällde väldigt många vore det lika förfärligt. Nu vet vi att det inte gäller särskilt många, men det är helt otillständigt att det förekommer fall med uppemot 1 000 % beskattning.

Anf. 108 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Vi är eniga om det mesta. Vid ett tillfälle var vi dock inte eniga, och det var när den nya budgetlagen infördes. Den ställde inte vi oss bakom. Hade vi inte antagit den hade vi kunnat lösa den här frågan genom att den majoritet som finns i riksdagen kan besluta. Nu tas budgeten i ett enda slag, och därför är det svårt att lösa sådana här särfrågor hur behjärtansvärda de än är.

Man kan alltså säga att den nya budgetlagen är ett problem när det gäller att se till att den majoritet i riksdagen som finns i de enskilda frågorna kommer till uttryck. Sedan har naturligtvis budgetlagen andra fördelar, det har vi kanske sett, när det gäller att sanera landets finanser och så vidare.

Men som sagt: När det gäller sakfrågan återkommer vi till den här diskussionen framåt våren. Då hoppas jag att vi kan vara eniga när förslaget läggs på riksdagens bord.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Skatteavtal mellan Sverige och Chile m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU12
Skatteavtal mellan Sverige och Chile m.m. (prop. 2004/05:20).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2004/05:LU11
Vissa frågor rörande 2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen.

*Vissa frågor rörande
2003 års reform
av förmånsrätts-
lagstiftningen*

Anf. 109 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Lagutskottets betänkande nr 11 kommer nu att debatteras. I betänkandet behandlas de motionsyrkanden som har väckts under den allmänna motionstiden 2004 rörande 2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen. I betänkandet finns fyra reservationer.

I juni 2003 fattade riksdagen beslut om proposition 2002/03:49 *Nya förmånsrättsliga regler*. Reformen syftade i huvudsak till att underlätta för företagen att genomföra företagsrekonstruktion i stället för att gå i konkurs. Vidare skulle den bidra till att kreditgivning och kreditprövning ytterligare skulle inriktas på projektets utsikter till lönsamhet.

Förslaget skulle också ge oprioriterade borgenärer – oftast underleverantörer och småföretagare – en bättre utdelning. Man vill också stärka löneskyddet för anställda vid konkurser.

I de motioner som väckts under den allmänna motionstiden 2004 yrkas bland annat på ett tillkännagivande om en skyndsammare utvärdering av 2003 års reform. Vidare yrkas det på ändringar och tillägg i de övriga förmånsbestämmelserna till förmånsrättslagstiftningen. Därutöver behandlas en motion gällande en aviserad utredning om ett samlat insolvensförfarande.

I betänkandet föreslår utskottet att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Anf. 110 BERTIL KJELLBERG (m):

Fru talman! Genom arbete och företagande bygger vi en nation av välstånd. Det är ett enkelt konstaterande. Därför är det så viktigt att vi när vi fattar beslut i denna kammare gör det med utgångspunkt i företagarnas förutsättningar så att de får de bästa spelregler de någonsin kan få.

När vi våren 2003 beslutade om ändringarna i förmånsrättslagen präglades de besluten inte av den ambition som jag beskrivit. I stället var utgångspunkten hur stora förändringar företagen tål. Det tycker jag är en felaktig utgångspunkt.

Särskilt små och medelstora företag utanför storstadsregionerna drabbas av de försämringar som lagändringen innebar. Hur stora de här försämringarna blir får väl framtiden utvisa. Jag tycker dock att man kan slå fast att utformningen av förmånsrättslagen från företagandets sida inte har fått optimal utformning.

Den förändring av insolvensrätten som vi väntat på verkar också ta avsevärd tid. Jag fick i dag ett svar från justitieministern där han sade att han under våren 2005 ska tillsätta den utredning som ska bli aktuell. Således lär det hela ta ett par år till. Vi ser alltså framför oss att det tar många år innan vi får utlovade förändringar av insolvensrätten.

Frågan om förändringarna i själva förmånsrätten har av skäl bortom vår kontroll överlåtits till finansutskottet för avgörande. Hur vi ser på förmånsrättens utformning framgår av den kommittémotion som vi lade

fram under den allmänna motionstiden och av vårt yttrande till finansutskottet.

Jag tänker nu gå över till att diskutera utvärderingen av reformen.

Regeringen har givit ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier, i uppdrag att göra en utvärdering. Det är bra.

Regeringens beslut innebär att ITPS ska komma med en slutredovisning senast i december 2007. Även om jag har förståelse för att det kan ta tid att göra en sådan här utvärdering kan jag inte se annat än att det borde vara möjligt att komma med en delrapport redan till sommaren 2005. De förändringar av förmånsrätten som nu sker och som slutligt kommer att träda i kraft vid årsskiftet 2005/06 har ju redan skett. Därför bör man kunna se hur bankerna har förändrat sin utlåningsstrategi just med anledning av de här förändringarna.

Jag kan inte befria mig från misstanken att regeringen genom att lägga slutredovisningen så sent som i december 2007 på ett elegant sätt avfört frågan från valrörelsen 2006.

Fru talman! Vi moderater står bakom de två reservationer i det här betänkandet som rör de förändringar av övergångsreglerna som riksdagen beslutade om år 2003. Dessa övergångsregler fick inte en kristallklar utformning. Vi ställer oss därför bakom Jan Ertsborns motionsyrkanden.

För att inte belasta kammarens ledamöter med upprepningar av juridisk-tekniska argument har Jan Ertsborn och jag kommit överens om att han ska göra de mer ingående analyserna av föreslagna regelförändringar, varför jag avstår från att vidare argumentera om den saken.

Jan Ertsborns motionsförslag om ett klagörande av övergångsreglerna innebär att övergångsreglerna tydliggörs och att vi undviker ett antal onödiga processer vid våra domstolar. Det är anmärkningsvärt att regeringens företrädare inte nappar på dessa förslag utan i stället med berätt mod åser hur vi belastar domstolsväsendet med ett antal onödiga processer.

Det är inte alltid som vi lagstiftare kan förutse vilka problem en lagstiftning kommer att få i det praktiska rättslivet. Men när vi nu får signaler om att övergångsreglerna kan skapa problem borde det vara naturligt att ta det säkra före det osäkra och tydliggöra regelverket. Regeringen bör lägga prestige åt sidan och lyssna på förnuftiga förslag.

Slutligen, fru talman, yrkar vi moderater bifall till reservation 1 under punkt 1.

Anf. 111 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Den reform beträffande reglerna om förmånsrätt i konkurs som vi antog här i juni förra året var ett viktigt steg framåt i riktning mot att skapa bättre förutsättningar för fler företagsrekonstruktioner och färre konkurser. I stort sett var vi eniga i lagutskottet i de här frågorna, med undantag av frågan om värdet på företagsinteckningen. Bakgrunden till det var en intensiv debatt om hur detta skulle kunna tänkas påverka kreditgivningen till framför allt små företag.

Det är glädjande att se att regeringen nu givit ITPS i uppdrag att följa upp och utvärdera reformen. I likhet med vad Bertil Kjellberg angivit tycker även jag att den första delen av arbetet kan göras omedelbart och att en delrapport bör kunna lämnas senast den 31 augusti 2005.

Tyvär har regeringen ännu inte vidtagit några synliga åtgärder avseende riksdagens tillkännagivande om ett slopande av återvinningsförbudet beträffande skatter och avgifter. Men det kommer väl snart.

Tyvär måste jag också konstatera att lagstiftningsarbetet inte blev helt genomarbetat. Ett stort misstag var att det inte samtidigt gjordes ändringar i stämpelskattelagen beträffande företagsinteckningar. Detta fick till följd att det inte gick att ta ut stämpelskatt under en viss tid. Regeringen och riksdagen såg dock tämligen snart till att rätta till det missstaget så att skatt kan uttagas.

Andra misstag är att hänföra till övergångsbestämmelserna i förmånsrättslagen. Här har först regeringen och numera också lagutskottets majoritet vägrat att medverka. Det är för mig helt oförklarligt. När man ser att lagstiftningen inte blivit så som man tänkt är det väl ändå lagstiftarens skyldighet att snarast rätta till detta och därmed undvika en onödig belastning på domstolarna.

Vad är det då för misstag som uppenbarar sig?

Jo, under punkt 2 i övergångsbestämmelserna står det att äldre bestämmelser tillämpas fram till den 1 januari 2005. Vad gäller konkurser som har inträffat eller som inträffar under 2004 och som inte är avslutade vid årsskiftet uppstår frågan om de nya reglerna om att värdet av företagsinteckningen nedsätts från 100 % till 55 % ska gälla så som ordalagen ger vid handen eller om den så kallade frysningsprincipen ska gälla.

Med frysningsprincipen menas att reglerna vid konkurstillfället ska gälla under konkursens hela handläggning, oberoende av om ny lagstiftning träder i kraft eller ej. Detta med frysningsprincipen är allmänt vedertaget bland annat i konkurshänseende.

I övergångsbestämmelserna, punkt 3, klargörs att vid en konkurs som beslutats på grund av en ansökan som gjorts före ikraftträdandet, alltså före den 1 januari 2004, tillämpas alltid äldre bestämmelser. Detta innebär att konkurser från 2003 eller tidigare som ännu ej avslutats handläggs enligt reglerna före reformen – en känd och allmänt vedertagen princip och något som bekräftar principen om att lagstiftning ej ska ha retroaktiv verkan.

Från den 1 januari 2005 gäller en ny lagstiftning fullt ut, vilket innebär att den problematik som jag här tar upp handlar enbart om 2004 års konkurser.

Om övergångsbestämmelserna ska tolkas enligt sin ordalydelse innebär detta inte bara ett avsteg från vedertagen ordning, att en konkurs ska handläggas enligt regler från konkursbeslutet, utan också att slumpen får en avgörande betydelse.

Sådana, vanligtvis enklare, konkurser som förvaltarna hunnit avsluta före årsskiftet får en förmånsrättsordning, och sådana som avslutas senare får en annan. Det tror jag inte att någon egentligen tänkt sig. Var hamnar vi om förvaltaren väl avslutat en konkurs och lämnat in utdelningsförslaget till domstolen men domstolen inte hunnit besluta före årsskiftet – eller måste domstolens beslut till och med ha vunnit laga kraft?

Det finns olika meningar om företagsinteckningarna ska erhålla 100 % i utdelning eller 55 % i utdelning vad gäller 2004 års konkurser som inte avslutats före årsskiftet. Det är enkelt för regeringen och nu utskottsmajoriteten att avvisa mina två motionsyrkanden och hänvisa till

Prot. 2004/05:36
24 november

*Vissa frågor rörande
2003 års reform
av förmånsrätts-
lagstiftningen*

rättspraxis. Förutom att detta innebär en belastning på domstolarna leder det till en flera år lång tid av rättsosäkerhet för alla som är inblandade i dessa konkurser, uppskattningsvis flera tusen konkurser.

När jag läser utskottets ställningstagande kan jag inte se annat än att utskottsmajoriteten menar att 2004 års konkurser som ej avslutats ska avslutas enligt de nya reglerna, det vill säga med en utdelning om 55 % på företagsinteckningen. Det ska bli intressant att höra under debatten om jag har uppfattat det hela riktigt.

Vad jag nu talat om handlar om vår reservation nr 2, som jag härmed yrkar bifall till.

Vad sedan gäller reservation nr 3, som jag också yrkar bifall till, är detta för oss jurister ett än tydligare förbiseende. Jag ska försöka förklara med ett exempel.

Om en löntagare tvingas begära sin arbetsgivare i konkurs för att få ut sina innestående löner med hjälp av lönegarantin uppstår kostnader för löntagaren att anlita ombud, ansökningsavgift till domstolen med mera. Sådana kostnader för att sätta ett företag i konkurs har förmånsrätt, som innebär att kostnaderna går före en företagsinteckning. Detta gäller enligt såväl reglerna till och med 2003 som enligt de nya reglerna från och med den 1 januari 2005, men inte vad gäller konkurser som har uppstått under 2004 och som inte är avslutade vid årsskiftet. På liknande sätt förhåller det sig med sådana kostnader som har uppstått under en företagsrekonstruktion med rekonstruktörens samtycke, bokförares och revisors arvodet med mera.

Herr talman! Låt mig avsluta med att medge att de bestämmelser som jag vill att riksdagen ska klargöra inte är alldeles lätta att förstå eller att sätta sig in i för den som inte närmare har arbetat med just dessa saker, som jag ju själv har gjort under många år. Men det är min förhoppning att jag har klarlagt lite. Vi får väl se hur det yttrar sig i den fortsatta debatten.

Mina yrkanden var alltså bifall till reservation nr 2 och reservation nr 3.

Anf. 112 YVONNE ANDERSSON (kd):

Herr talman! Först vill jag säga att jag självklart står bakom Kristdemokraternas reservationer, men för tids vinning yrkar jag bifall till enbart reservation nr 4.

Kristdemokraterna har varit drivande för att skapa en ny konkurslagstiftning eftersom det i Sverige faktiskt har varit svårt att rekonstruera livskraftiga företag som tillfälligt kommit i ekonomiska trångmål. Ett centralt problem har varit statens förmånsrätt. Inte minst i samband med bankkrisen under 1990-talets början framkom behovet av en konkurslagstiftning. Vi hade då flest konkurser i världen, och en konkurs är ett problem för enskilda människor, branscher, en hel bygd och för samhället i övrigt. Förmånsrättskommittén har Kristdemokraterna tagit aktiv del i, främst genom vår representant Rolf Åbjörnsson – också känd inom advokatverksamheten.

Kristdemokraterna valde att stödja propositionen om ny förmånsrätt då helheten var bra. Vår tveksamhet gällde till viss del vilka konsekvenser en stor sänkning av förmånsrätten skulle få – särskilt i glesbygd. Näringslivets organisationer hade olika uppfattningar i frågan. Det avgö-

rande skälet som gjorde att vi ändå beslöt att stödja lagstiftningen var att riksdagen ställde sig bakom följande skrivning i betänkande 2002/03: LU17: ”Utskottet utgår från att regeringen återkommer med en redovisning av utvärderingsarbetet senast inom ett år och om förslag på konkreta åtgärder om så skulle vara erforderligt. Reformens positiva effekter får dock inte gå förlorade.”

Herr talman! Kristdemokraterna anser inte att Socialdemokraterna i sin regeringsutövning fullgjort just denna del när det gäller riksdagsuppdraget. Ett utvärderingsarbete har alldeles nyligen påbörjats, och enligt direktiven ska det redovisas först den 31 december 2007. Detta är inte förenligt med det riksdagsbeslut vi fattade, och det var inte heller överenskommelsen. Vi vill därför här vara tydliga med att vi vill ha en avrapportering långt tidigare, nämligen redan den 31 augusti 2005 för att vi ska kunna agera till förmån för att förbättra det som eventuellt skulle slå fel. Det har på sistone framkommit rapporter från olika håll. Det har varit synpunkter från företagare, banker och organisationer. De är inte likalydande. En del tycker att det är bra som det är nu, andra tycker att det redan har slagit fel. Vi anser därför att det är synnerligen viktigt att ha så mycket relevant underhandsinformation som möjligt för att agera så snart som möjligt. Vi inser det absolut nödvändiga för vårt samhälle, nämligen ett gott företagsklimat så att företagare får trygga villkor.

Vi föreslår, med anledning av den fördröjda konsekvensanalysen och utvärderingen, att införande av sänkt förmånsvärde för befintliga krediter bör skjutas upp till den 1 januari 2007. Det är alltså en förändring i den delen i övergångsbestämmelserna. Eftersom detta bedöms ha budgeteffekter finns nu frågan inom finansutskottets ansvarsområde.

I det här betänkandet behandlas en annan del som har varit otydlig, nämligen vilka regler som ska gälla beroende på när i tid konkursen processas. Om detta har min kollega Jan Ertsborn tidigare uttalat sig. Vi vill tydliggöra att vi anser att det är de regler som gäller när en konkurs lämnas in till tingsrätten som ska gälla under hela processen. Det innebär alltså en förändring i övergångsbestämmelserna.

Herr talman! Den andra delen som jag vill ta upp här handlar om ett samlat insolvensförfarande. Det är vår uppfattning att man ska kunna välja om företaget ska rekonstrueras eller likvideras. Det är därför positivt att regeringen nu avser att påbörja utredningsarbetet i syfte att skapa ett sådant insolvensförfarande. Det är angeläget att den kommande utredningen inriktas på att möjliggöra kontakter mellan den enskilde näringsidkaren och arbetslöshetskassorna, att tillsynen i rekonstruktionsförfarandet blir näringslivsorienterad, att reglerna och ackord i rekonstruktion blir flexibla och att det införs en möjlighet att jämka avtalsvillkor i avtalsförhållanden mellan näringsidkare. Vidare menar vi att utredningsarbetet bör vara särskilt inriktat på att anpassa den svenska lagstiftningen på det insolvensrättsliga området till den internationella utvecklingen.

Herr talman! Dessa medskick vill vi bidra med till det kommande arbetet inom insolvensrätten.

Anf. 113 VIVIANN GERDIN (c):

Herr talman! Vi debatterar en mycket viktig fråga som berör alla i vårt land, såväl företagare som löntagare. Frågan rör morgondagens ar-

Prot. 2004/05:36
24 november

*Vissa frågor rörande
2003 års reform
av förmånsrätts-
lagstiftningen*

betstillfällen för människor runtom i landet. Det handlar om företagens villkor och landets tillväxtförmåga.

Jag har valt att lyfta fram det som är problemet i denna reform. Det handlar om försämrade lånevillkor för företagen på grund av reformeringen av förmånsrättslagstiftningen, som nu är ett faktum efter årsskiftet. Det började redan den 1 januari 2004. Då sänktes bankernas säkerheter för nya krediter. Det får nu fullt genomslag från årsskiftet då också befintliga låntagare omfattas av de nya reglerna. Därmed uppstår även en retroaktiv effekt när tidigare lån och krediter på grund av den nya lagstiftningen kommer att omprövas. Detta förfaringssätt placerar låntagarna i ett underläge. De har att acceptera de nya villkoren, annars finns det risk för uppsägning av krediten.

Vi från Centerpartiet är mycket kritiska till regeringen som med stöd av Vänsterpartiet och Kristdemokraterna har drivit igenom denna reform i riksdagen. Reformen utgör ett hot mot landets välfärd därför att den försvårar för företag att finansiera verksamheter. På en del orter i landet är det tydligt att det innebär investeringsstopp för vissa verksamheter. Detta sker också i en tid då vi är medvetna om att det finns ett ökat kapitalbehov.

I propositionen och betänkandet hänvisar majoriteten till Finland och framhåller att där har en liknande reform slagit väl ut. Jag vill påpeka att den jämförelsen haltar eftersom förutsättningarna inte är jämförbara med dem som vi har i Sverige. I Finland förfogar man över en mycket stor kreditstock på flera miljarder. I Sverige finns det inga jämförbara anslag i statens budgetförslag för att balansera den säkerhetsmassa som går upp i rök genom den nya reformen.

Med alla dessa farhågor i bagaget har vi från de borgerliga partierna också framfört krav på att det snarast – till sommaren 2005 – bör tas fram en delrapport. Detta har avstyrkts, vilket är beklagligt med tanke på att det finns en oro ute bland företagen.

Riksdagens majoritet försvarar reformen och anser att den är nödvändig med hänvisning till att det finns så många olönsamma företag som inte är berättigade. I propositionen står det att läsa om företag som inte har tillräckligt med vinst. Det är tydligt att dessa nu snabbt ska avvecklas.

Jag tycker att detta är ett cyniskt resonemang som är kränkande mot alla småföretagare som tar risker och lägger ned hela sin själ och massor av tid för att försörja sig och sin familj. Dessutom bidrar de till sysselsättning, inte bara i städerna utan också i landsorten.

Det är sant att det finns många företag som inte har lönsamhet. Det finns också många företag som har låg lönsamhet. Men dessa företag går runt. Och kom ihåg att även små och medelstora företag som har en dålig lönsamhet genererar skatter och avgifter till staten. Det är för mig obegripligt att alla dessa företag – ofta små företag – inte finner nåd hos majoriteten. I stället väljer man att försvåra kreditförsörjningen genom den nya reformen angående förmånsrättslagstiftningen.

När denna reform får fullt genomslag kommer vi med stor säkerhet att kunna konstatera att konkurserna ökar. Detta är egentligen tvärt emot ambitionerna i reformen.

De nya reglerna för företagsinteckning kommer därmed att medföra att det blir färre småföretag, samtidigt som vi i alla politiska partier talar om att man ska underlätta så att det startas fler företag.

För oss inom Centerpartiet är målet att tillskapa möjligheter så att det blir fler företag, inte att lägga fram drastiska förslag som försämrar och i stället minskar antalet företag.

Skälen till den utvecklingen är att riskerna blir orimligt höga för företagen. Dessutom ökar också kostnaderna, vilket kommer att bidra till en försämrad konkurrenssituation för många.

Redan under innevarande år har vi fått detta bekräftat av bankerna. De kräver i allt högre grad ökade säkerheter och även att låntagarna ska lämna privat borgen. Alternativet är att välja leasing eller factoring som inte alltid är de bästa alternativen. De är både dyrare och mer svårhanterliga för många småföretag.

Vi i Centerpartiet tycker att det är olyckligt att majoriteten i Sveriges riksdag inte är medveten om vilka negativa effekter som följer med reformeringen av förmånsrättslagen.

I de diskussioner som har förts har det hänvisats till att bankerna måste bli mer inriktade på företagets återbetalningsförmåga och lönsamhet och inte stirra sig blinda på företagets säkerheter. Jag vill hävda att banker och kreditinstitut har den kunskapen och medvetenheten i dag, men det fanns en tid i slutet av 80-talet och under de första åren på 90-talet när man inte hade det.

Den pågående reformeringen av förmånsrättslagstiftningen har av många presenterats som en konkurslagstiftning med fokus på att förbättra möjligheterna att rekonstruera företag. Det finns säkert brister och saker som kan göras bättre i det sammanhanget. Men det är olyckligt att det har blivit ett sådant fokus just på rekonstruering av företag så att man har missat den stora och mer omfattande biten när det gäller säkerhet för låntagarna.

Att man har satt fokus på konkurslagstiftningen har medfört att denna reformering fortfarande är ganska okänd för många företag.

Vi kan konstatera att syftet med förslagen kommer att få konsekvenser för hela samhället, och tyvärr sådana konsekvenser som man nog inte har räknat med.

Anf. 114 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är förvånande att vi återigen debatterar anledningen till en ny förmånsrättslag. Majoriteten i Sveriges var överens om att man skulle åtgärda problemet med för många konkurser. Det fanns ett förslag och det låg vid handen när utskottet fattade beslut om att förelägga riksdagen ett förslag, och riksdagen antog det. Det handlade om att man skulle få ned antalet konkurser. Livskraftiga företag skulle rekonstrueras. I den delen har vi nått en bit. Det säger flera som är intresserade av den här frågan.

Sedan fanns det en nackdel med betänkandet och det var: Vad händer med de mindre och medelstora företagen under en övergångsperiod? Då skrev vi in på s. 15 – vi var överens om det och riksdagen fattade det beslutet – att vi särskilt skulle beakta dessa företag och följa dem. Den utvärderingen har alltså inte kommit till stånd, vilket jag också kritiserade i mitt anförande.

Men hur kan Centerpartiet kritisera hela lagförslaget på grund av att en del inte har följts upp? Varken Centerpartiet eller vi vet ju i dag vad som är sanningen. Det är därför som vi behöver en utvärdering.

Hur ställer sig Centerpartiet till alla de andra goda delarna? Vill ni fortfarande ha världens högsta antal konkurser i det här landet? Eller vad har ni för alternativ?

Under de år som vi har diskuterat det här fram och tillbaka har Centerpartiet inte visat på något alternativ, det är det som jag efterfrågar.

Anf. 115 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Sverige har inte världens högsta antal konkurser i dag. Man hade det i slutet av 80-talet och under de första åren på 90-talet.

Vi har i dag ca 1 %, alltså mellan 7 000 och 8 000 konkurser. Det ser också väldigt olika ut på olika ställen i landet. Jag kommer från ett län i Värmland där antalet konkurser har ökat dramatiskt. I andra områden ser det kanske inte likadant ut. Orsakerna till detta varierar, men jag får höra från företag som tidigare inte har varit i några ekonomiska krissituationer att man får stora svårigheter när man vill investera och utöka redan befintliga företag. Säkerhetskraven är enorma.

Yvonne Andersson säger också att vi har varit överens och att det skulle vara en sanning i det tidigare ställningstagandet. En sak vill jag tydligt klargöra för alla. Centerpartiet har hela tiden haft en avvikande mening i förhållande till övriga partier. Vi har inte diskuterat eller ens varit i närheten av att sänka säkerhetsmarginalerna från 100 %, varken till 65 eller 50 %. Den utvärdering som Kristdemokraterna har krävt har också vi krävt. Men om jag ska vara riktigt realistisk här inser jag att utvärderingen inte har någon kraft eftersom vi inte har tagit andra steget än. Det är viktigt att återkomma. En delrapport kan vi få, men vi måste också se att i realiteten har inte en utvärdering av reformen någon större betydelse i dag. Det handlar om en delrapportering, och det är nog så viktigt. Därför tycker jag att det är synd att majoriteten inte har tagit det.

Jag förstår att Kristdemokraterna försvarar det här när man har tagit ena steget, men jag tycker inte att det är något att vara stolt över.

Anf. 116 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att jag fick svar på frågan. Jag vet att Centerpartiet också var med och tillkännagav till regeringen att vi ville ha en utredning omkring de här frågorna. Sedan kom regeringen med ett förslag. Till det förslaget har Centerpartiet varit negativt hela tiden. Men då efterfrågar jag: Vad har Centerpartiet för idé? Ska det vara som det alltid har varit och vi fortsätter så? Vi är ändå på väg att göra något. Den förändringen kan kosta lite grann. Vi behöver följa upp, utvärdera och kan korrigera. Jag har föreslagit några saker från mitt parti i mitt anförande, som vi vill ha ögonen extra på så att det inte händer något med företagsamheten.

Vad vill Centerpartiet göra för att åtgärda en situation där vi fortfarande har alldeles för många konkurser? Konkurser är något negativt för samhället. Rekonstruktioner är något positivt. Det är min grundinställning, att bygga upp, göra saker bättre, förbättra idéer, slipa dem så att de blir ännu mer effektiva så att de som arbetar får ha kvar sina jobb och

företagare kan ha kvar sina företag. Det är det som vi ska förändra på vägen nu.

Man säger nej, nej, nej. Vill Centerpartiet ha en utvärdering om tio år och då tala om huruvida det var bra eller dåligt? Vad har ni att komma med just nu?

Anf. 117 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Då det gäller utredningen började det här egentligen för 10–12 år sedan. Det fanns ett behov vid den första utredningen, då det också tillsattes en kommitté för att jobba med det här. Men man måste leva i nutid. Om man har påbörjat en utredning och anser att man måste ändra på saker och ting och verkligheten ändrar sig tycker jag att det är väldigt viktigt att anpassa sig till det. Det är det som vi i Centerpartiet har gjort. Vi ser inte att situationen är densamma som den var i slutet av 80-talet och början av 90-talet. Vi ser att det finns vissa åtgärder som man bör vidta för att rädda företag som hamnar i tillfälliga svackor.

Men för att vända på den stenen behöver man inte bygga om hela huset. Det är det som vi motsätter oss, att man lägger fram sådana stora drastiska förslag så att för den enda procentens konkurser som man vill minska lägger man ett förslag som påverkar de 99 procenten övriga företag. Det borde ju vara lite sans och balans i fråga om vilka åtgärder man vidtar för att göra det möjligt att rekonstruera flera företag. Vi anser att det är en felbedömning som man har gjort i det liggande förslaget. Det drabbar så otroligt många andra företag som får väldigt svårt att överleva. Jag tror inte att Yvonne Andersson och Kristdemokraterna har riktig insikt i vad som händer ute på landsbygden i dag och i alla de små företag som hittills har verkat i 20–30 år och nu först ställs inför svårigheter genom att deras tidigare säkerheter inte räcker när de vill bygga ut verksamheterna.

Anf. 118 NICLAS LINDBERG (s):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till förslaget i lagutskottets betänkande nr 11.

De otydligheter och tveksamheter som har anförts från några av mina utskottskolleger vill jag hävda inte föreligger. Frysningsprincipen gäller inte. Det framgår av övergångsbestämmelserna klart och tydligt. Man kan tycka olika om det, men det betyder inte att det är otydligt.

Vi socialdemokrater tror på reformen. Då tycks det också som att klarheten i hur man ska tolka övergångsreglerna ökar. Vi tror på att reformen kommer att minska antalet konkurser. Vi tror på att den kommer att öka antalet företag som räddas via rekonstruktion, och vi tror på att likställa alla fordringsägare. Ingen ska ha bättre rätt än någon annan.

Många har framfört oro för att kreditgivningen till företagen ska påverkas negativt. Jag tolkade det som att Viviann Gerdin pratade om en oro för att antalet konkurser skulle öka snarare än minska. Det är ju inte sant. Statistiken visar att antalet konkurser redan sjunker. Vi har i utskottet och i riksdagen också kunnat ta del av en rapport från Företagarnas Riksorganisation som behandlar just företagens creditsituation. I den skriver man, efter att ha genomfört en noggrann Sifundersökning, att en klar majoritet av företagen är nöjda med kreditgivningen. Det är en signal om att de inte drabbats negativt, skriver företagarnas egen intresseor-

Prot. 2004/05:36
24 november

*Vissa frågor rörande
2003 års reform
av förmånsrätts-
lagstiftningen*

ganisation. Hela 85 % av företagen med en bankförbindelse är nöjda med sin kreditgivning.

Företagarna säger också att överlag har de omprövade krediterna lett till en förbättrad situation för de enskilda företagen. Av de 16 % som anger att krediterna blivit omprövade uppger 43 % att det lett till en förbättrad situation och 24 % att de har fått en försämrad situation.

Den här undersökningen är precis genomförd. Jag tycker att den är en oerhört intressant och spännande läsning som stämmer till eftertanke i de skrämseldiskussioner som finns kring förmånsrättslagstiftningen.

Trots det har lagutskottet tidigare tagit intryck av den oro som har kommit till uttryck kring de nya reglerna. Utskottet har också tidigare understrukt vikten av att den i propositionen aviserade utvärderingen kommer till stånd. Utskottet framhöll att det är angeläget att regeringen förbereder ytterligare åtgärder för att underlätta företagens kapitalförsörjning om konsekvensanalysen skulle visa att förändringen av företagshypoteket har haft negativa effekter.

Regeringen har den 14 oktober i år beslutat att uppdra åt Institutet för tillväxtpolitiska studier att bedöma om målen för förmånsrättsreformen har uppnåtts och att utvärdera reformens effekter.

Som en del av uppdraget ska ITPS, som det förkortas, undersöka förutsättningarna generellt för kapitalförsörjningen till företag varvid små och medelstora företag liksom entreprenörer särskilt ska uppmärksammas. ITPS ska analysera konsekvenserna i olika delar av landet, särskilt i nationella stödområden och i landsbygdsområden utanför dessa.

Institutet ska föreslå de åtgärder som bedöms lämpliga bland annat för att begränsa eventuella negativa effekter utan att de positiva effekterna går förlorade. Om ITPS uppmärksammar andra frågor som rör anslutande områden ska institutet rapportera dessa.

Finansutskottet har i ett annat betänkande där man behandlar andra yrkanden rörande förmånsrättslagstiftningen uttalat som sin mening att den utvärdering som jag nu berättat om ska påskyndas och slutföras våren 2005. Finansutskottet säger också att det i sammanhanget bör prövas om procentsatsen på 55 % bör höjas. Man menar också att förslag om eventuella ändringar bör föreläggas riksdagen i så god tid att den senast hösten 2005 får möjlighet att ta ställning till dessa förslag.

När det gäller finansutskottets mening om en skyndsam utvärdering i de här delarna och när det gäller att pröva om procentsatsen på 55 % bör höjas är det min mening att de delarna väl ryms inom det uppdrag som regeringen nu har fattat beslut om att ge till Institutet för tillväxtpolitiska studier. Och jag förutsätter att de delarna uppmärksammas i det arbete som institutet nu kommer att bedriva.

Jag ser heller inga hinder i att institutet inom ramen för sitt uppdrag väljer att disponera sitt utvärderingsarbete på ett sådant sätt att man kan tillgodose de önskemål som framförts från finansutskottet om institutet i sitt arbete finner det lämpligt. Det finns ingenting som begränsar ITPS möjligheter att återkomma tidigare än enligt den tidsplan som regeringen har angivit.

Jag kan också tala om att Socialdemokraterna tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommer att bilda en partiöverskridande arbetsgrupp som ska följa utvärderingsarbetet och bevaka att de delar som

lyfts fram av finansutskottet också fullföljs. Det som finansutskottet har sagt kommer att vara vägledande i arbetet i arbetsgruppen.

Övergångsreglerna har till sist tre syften, och det kanske är just dessa syften som vi egentligen är oense om.

Ett av syftena är att snabbt få genomslag för reformen och de positiva effekter som vi förväntar oss av den.

Ett annat är att skapa regler som innebär att konkurser som beslutas ett år, till exempel i år, omfattas av samma regler oavsett datum för ansökan om konkurs. Med det menar jag att om man ansökte om konkurs 2003 eller 2004 men den avslutas under 2004 omfattas man av samma regler. På samma sätt blir det 2005. Om man ansöker om konkurs 2004 eller 2005 men den avslutas 2005 eller därefter omfattas man av samma regler.

Det sista syftet är att vi vill undvika konkursdrivande regler. Vi vill undvika regler som innebär att en kreditgivare för att vara säker på att få en bättre rätt ska skynda sig att innan årsskiftet försätta ett företag i konkurs just bara för att tillförsäkra sig den möjligheten. Då ser vi framför oss en situation där vi får en galopperande ökning av antalet konkursansökningar under årets sista månader just för att man vill försöka undvika den tydlighet och likhet i reglerna som vi vill uppnå.

Med detta yrkar jag bifall till lagutskottets förslag till beslut i betänkande LU11 ytterligare en gång.

Anf. 119 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Herr talman! Jag ska begränsa mig till det som jag egentligen gjorde i mitt anförande, nämligen övergångsreglerna. Niclas Lindberg säger att de är klara och tydliga. Jag säger att de är oklara, och jag förstår, i synnerhet efter de sista orden i anförandet, egentligen ingenting.

Nu måste jag försöka göra det hela väldigt konkret och få ett svar av Niclas Lindberg på hur klart och tydligt det är. Då tar jag som exempel en konkurs som inträffar nu i november 2004. Att en sådan konkurs inte kan avslutas förrän efter årsskiftet vet alla, så den avslutas alltså under 2005. Gäller då att företagsinteckningen får 100 % eller 55 %?

Anf. 120 NICLAS LINDBERG (s) replik:

Herr talman! Lätt som en plätt: 55 %.

Anf. 121 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Herr talman! Det var ju ett underbart klarläggande. Då förstår vi nu äntligen vad Socialdemokraterna menar.

Men jag förstår inte vad vice ordföranden i lagutskottet sade i radion i lördags. Hon sade: Vi anser att lagstiftningen är glasklar och att den innebär att det är beslutsdatumet för konkursen som gäller. Då handlar det om vilken sida av årsskiftet man hamnar. Delar Niclas Lindberg den beskrivningen?

Anf. 122 NICLAS LINDBERG (s) replik:

Herr talman! Nu har Jan Ertsborn lyckats med konststycket att göra mig förvirrad. Men jag kan inte på något sätt se att det som Marianne Carlström har gett uttryck för i radion virrar till det som jag har sagt. Jag

Prot. 2004/05:36
24 november

*Vissa frågor rörande
2003 års reform
av förmånsrätts-
lagstiftningen*

upplever att vi är helt överens. Det var också precis mitt svar, att beslutsdatumet gäller. Och det var precis det exempel som Jan Ertsborn redovisade: ansökan november 2004, beslut eller avslut 2005. Då blir det ju beslutsdatumet som gäller, inte datumet då ansökan lämnades in. Vi är alltså helt överens. Men på något sätt har Jan Ertsborn trollat bort sig själv här.

Anf. 123 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Herr talman! Ett tag trodde jag att jag förstod det här, för Niclas var mycket tydlig och sade att frysningsprincipen inte gäller. Men han pratar både om avslut och om beslut. Beslut är ju när konkursen beslutas, och avslut är när man lämnar in slutredovisning och beslutet vinner laga kraft. Nu vill jag veta om det är datumet för beslut som ska gälla eller om det är datumet för avslut som ska gälla.

Vi har haft en frysningsprincip. Det är därför som vi blir så upprörda, för vi tycker att frysningsprincipen ska gälla. Har beslut om konkurs fattats under 2004 ska den gälla tills konkursen är avslutad. Den förmånsrätt som borgenären hade den dag då konkursen beslutades ska gälla tills konkursen avslutas. Man kan inte byta. Det är principen i all konkurshantering.

Nu vill vi veta: Vad är det som gäller?

Anf. 124 NICLAS LINDBERG (s) replik:

Herr talman! Det är nästan som att spela bluffstopp eller att spela uno – det tror jag att det fanns ett spel som hette en gång i tiden också.

Nu tycker jag att vi kom till pudelns kärna på något sätt när Bertil Kjellberg pratade, för nu avvek han lite grann från den i och för sig finurliga linjen att tala om att det är otydligt till att säga att man inte kan ha sådana där regler. Då tror jag att vi har närmat oss vad det egentligen handlar om, att reglerna inte är otydliga men att ni inte tycker om att reglerna ska vara som de föreslås vara.

Jag ska svara igen: Vår avsikt är att det är beslutsdatumet som ska gälla, inte datumet för ansökan.

Anf. 125 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Herr talman! Ansökan om en konkurs kommer ju in dag ett. I vanliga fall är dag två eller dag tre som gäller för beslut om konkursen. Är det beslutsdatumet som gäller kan jag vara med, men inte om det är avslutningsdagen som ska gälla.

Jag tror att vi måste vara överens om att om tingsrätten beslutar om konkurs före den 31 december ska 100 % gälla tills konkursen avslutas. Det är så det måste vara. Det är det som är frysningsprincipen. Den dagen man fattar beslut om konkurs fryser man tillgångarna, förmånsrätten.

Under en konkurs säljer man en fastighet, tar pantbrevet från banken och överlåter dem till köparen, så den dagen man avslutar konkursen har inte banken i formell mening någon förmånsrätt på grund av pantbrev. Det är den principen som ska gälla enligt förslaget.

Anf. 126 NICLAS LINDBERG (s) replik:

Herr talman! Jag har förstått vad Bertil Kjellberg vill ska gälla. Det är inte ett dugg oklart på den punkten, men jag håller inte med honom.

Som jag har sagt tidigare gäller inte frysningsprincipen med de övergångsbestämmelser som nu har beslutats. På mitt papper står det ett ord. Det stavas b-e-s-l-u-t, beslut. Det är det som gäller; beslutsdatumet. Bertil sade att om det är beslutsdatumet som gäller är han med. Och jag vill gärna att Bertil Kjellberg hänger med, så häng på!

Anf. 127 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja lyfta fram några saker med anledning av det som Niclas Lindberg uttalade. Bland annat sade han att fordringsägarna kommer att likställas. Det vill jag protestera mot för det kommer de inte att göras.

Fortfarande är det ju så att staten är gynnad eftersom ställföreträdaransvaret finns kvar. Sedan gynnas ju verkligen staten också, för det här har ju blivit en budgetfråga. Det handlar ju om 200 miljoner på pluskan-ten i statsbudgeten. Så det är klart att de nya reglerna är anpassade efter regeringens förslag att få in lite mer pengar. Det är helt klart.

Sedan vill jag också säga något om det som Niclas lyfter fram om företagarna. Företagarnas riksorganisation centralt har inte varit kritisk mot det här, jag vet inte om alla ute i länen delar åsikten. Men andra företagarorganisationer har ju varit det. Företagarförbundet har mycket väl analyserat det här och är mycket kritiskt. Svenskt näringsliv har analyse-rat det också. Där har man faktiskt också gjort en förfrågan som visar att tre av tio företag under 2004 fick ökade krav från bankerna, och det för-anledde att sex av tio företag fick problem. Omräknat i antal rör det sig om 120 000 företag. Så här verkar det nästan vara så att företagarorgani-sationerna själva har kommit fram till lite olika åsikter. Av tre organisat-ioner har två dragit samma slutsats men tyvärr inte den tredje. Så det ifrågasätter jag verkligen.

Anf. 128 NICLAS LINDBERG (s) replik:

Herr talman! Nu blev det lite ”hej knekt – goddag dam” i kortspelan-det. Nu lyckas ju Viviann Gerdin blanda äpplen och päron hejvilt. Det som jag sade, och det som gäller, är att de nya förmånsrättsreglerna inne-bär att ingen har bättre förmånsrätt än någon annan. Vi har varit tydliga med att vi ska ta bort statens förmånsrätt när det gäller skatter och så vidare. Det finns komplikationer kring ställföreträdaransvaret, men det betyder inte att vi i förmånsrättslagstiftningen har kvar förmånsrätten för statens skatter. Vi har gjort en likställelse bland fordringsägarna där.

Sedan drar Viviann Gerdin in en finansieringsfråga, hur mycket sta-ten genom den här förändringen av företagshypotek till en företagsin-teckning ökar statens möjligheter att i efterhand få betalt för redan utbe-talade kostnader för lönegaranti. Det är ju liksom något helt annat. Det har inte ett dugg att göra med förmånsrättslagstiftningen på det sättet.

Om du, Viviann Gerdin, finner det klokt att kritisera och ifrågasätta Företagarnas riksorganisation får det väl stå för dig. Jag väljer att be-handla dem med respekt och stor tilltro. De har genomfört en Sifounder-sökning med mer än 8 000 tillfrågade företagare. Jag tror inte att det bara är gripet rakt ut ur luften precis.

Anf. 129 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag inte ifrågasätter företagarna. Jag kritiserar dem inte heller. Men jag skulle uppskatta om Niclas Lindberg också kunde referera till vad övriga företagargorganisationer säger. Det var väl kanske mest den biten det gällde, att man bara redovisar den ena organisationen.

Sedan vill jag också säga, eftersom det är sista inlägget till Niclas, att finansutskottet har ju uttalat sig för att man bör pröva om 55 % bör höjas. I hela den här debatten, både tidigare och i dag, tycker jag mig skönja att det är väldigt många som är ganska osäkra på det här experimentet. Man har väldigt många sidoskrivningar där man ska utvärdera snarast möjligt. Den här presentationen i lagutskottet började ju nästan med att vi skulle utvärdera så snart som möjligt. Men jag vill också återkomma till det jag sade tidigare. Det är väldigt svårt att utvärdera en reform. Man måste faktiskt avvakta tills den har fått full genomslagskraft. Annars kan det bli väldigt missvisande.

Det blir alltså en senare fråga, men i nuläget kan vi i alla fall se att det kommer att innebära svårigheter för företagen, för man har ju också lyft fram frågan att man måste titta på kapitalförsörjningen, och där finns det otroligt mycket att göra. Det är förvånande att vi i Sverige inte utnyttjar de möjligheter som finns till delfinansiering och att ta hem lite pengar från EU. I stället har vi helt andra regler som omgärdar och försvårar den möjligheten, särskilt nu när vi är i den här situationen, som kommer att medföra att många företag kommer att få svårt att skaffa kapital i framtiden.

Anf. 130 NICLAS LINDBERG (s) replik:

Herr talman! Det tror Viviann Gerdin, ja. Det är ingenting som vi vet än. Jag skulle önska att vi kunde ha en gemensam ödmjuk inställning till att vi kan *tro* saker. Vi kan ha förhoppningar om saker, men vi kan inte vara så otroligt bensäkra på att det är just det som jag tror och tycker som är sanningen. Det är ett besvärande tilltag i den politiska debatten att man försöker lägga rabarber på sanningen och säga att just det jag säger är det som stämmer. Vi försöker vara ödmjuka, och det är därför vi också har sagt från utskottets sida, och regeringen har fattat beslut om, att ge det här utvärderingsuppdraget till ITPS.

När det gäller Företagarnas riksorganisation och deras undersökning lovar jag Viviann Gerdin här och nu att vilken organisation det än är som presenterar en gediget underbyggd opinionsundersökning genomförd av Sifo eller något annat opinionsinstitut som bygger på så där 8 000 intervjuer så ska jag referera den också. Det kanske är just det som är problemet. Många av de andra åsiktsyttringar som har framförts har inte varit så väl underbyggda som vi nog får tillstå att Företagarnas riksorganisations undersökning är. Det är ju en kritik som organisationen har riktat mot hela diskussionen, att den förs på så illa byggt underlag. Jag tycker att de har bidragit med ett klart underlag genom sin rapport.

Anf. 131 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Jag ska inleda med att säga att lika lite som jag lyssnar på KPML(r), lika lite lyssnar jag på Företagarförbundet(r). För det är samma retorik fast inom olika fält. Jag tror att vi ska vara lite försiktiga

med att använda oss av väldigt illa underbyggda så kallade undersökningar. Jag tror, precis som Niclas säger, att finns det en undersökning med den basen är det den man faktiskt ska titta på.

Det är naturligtvis intressant att höra att man tror att kreditgivningen till företag nu har försämrats. Jag har haft den här frågan uppe en gång förut här i riksdagen. Jag var själv med i ett sammanhang för fyra fem år sedan, långt innan de här tankarna över huvud taget lanserades. Det var två företag som skulle köpa en fastighet utanför Mariestad, en persienntillverkare och en vitvaruhandlare. De skulle köpa fastigheten. Till en början skulle det säljande företaget ha 1,2 miljoner för den. Därefter var det nere i 800 000. Sedan var det här företaget på väg i konkurs. I samband med detta hade företagets fastighet ett värde på – ja, de begärde 425 000.

Det ena företaget var nystartat med en otroligt bra kundstock. Det gällde persienntillverkning. Det andra hade aldrig visat några röda siffror. Det hade ett bra bokslut och en stark balansräkning. De gick till en av de stora bankerna, SE-banken, och frågade om de kunde få låna pengar, 425 000, alltså två företag, för att köpa denna fastighet. Vad fick de för svar? Nej, det är inte intressant för oss. Den fastigheten har inget marknadsvärde. Det hade ingen betydelse hur mycket de hade i sin balansräkning, hur stort varulager som fanns i vitvaruföretaget och vilket kundreskontra som fanns i persienntillverkaren. Det var inte aktuellt. Det var bara det att då hade de redan börjat anpassa sig efter andra regler gällande vilka de skulle låna ut pengar till.

Det här är något som sker och som kommer att ske ännu mer. Den dag kraven i Basel 2-reglerna går igenom fullt ut kommer det att stramas upp ytterligare. Och bankerna kommer naturligtvis att skylla på oss politiker för att vi genomför förändringar i förmånsrätten. Men det är inte detta det handlar om. Bankerna har alltså en skyldighet att kontrollera och ställa säkerheter inte mot en balansräkning utan mot förmågan att återbetala ett lån, det vill säga mot resultaträkningen.

Det är det som har diskuterats i Banklagskommittén. Man har inte skrivit in det, men det är den diskussionen som förs, och det är den ambitionen som bankerna ska ha. Det är helt rätt tycker jag. Förmågan att återbetala lånet är det som ska gälla. För vad gör man annars?

Jag var nedkallad till företagarna i Skaraborg som inledde med att säga att de har en annan uppfattning än företagarna i Stockholm när det gäller förmånsrättsordningen. De hade plockat med sig en möbelföretagare.

Jag frågade naturligtvis hur balansräkningen såg ut. Man sade då att 2003 var ett väldigt tufft år. Det blev en förlust på grund av att man sålde ett företag.

Jag undrade om det var därför som banken tog kontakt. Och det var det naturligtvis.

När jag frågade vad det handlade om sade man att det handlade om en checkräkningskredit på 3 miljoner som banken hade börjat diskutera. Och i princip sade företaget till banken att ta nycklarna. Men vad ska banken göra? Inte vill den driva ett företag.

Sedan visade det sig att företaget inte drabbades eftersom det inte blev problem. Det var den företagaren som man hade plockat dit och som

Prot. 2004/05:36
24 november

*Vissa frågor rörande
2003 års reform
av förmånsrätts-
lagstiftningen*

man skulle visa var utsatt. Men å andra sidan kände han andra som var drabbade.

Men jag har varit ute vid ett flertal tillfällen och försökt hitta de företag som är direkt drabbade.

När jag frågade företagaren hur mycket fastigheterna var värderade till sade han att han hyr fastigheten. Och när jag frågade hur mycket inventarierna var värda sade han att de var värda några miljoner. När jag frågade hur mycket de skulle vara värda vid ett likvidationsförfarande, alltså vid en konkurs, sade han att det handlade om några hundra tusen.

Då ska ni försöka få mig att tro att banken bryr sig om ifall de får 55 % eller 100 % av 100 000 eller 200 000 när det handlar om en checkräkningskredit på 3 miljoner.

Man måste alltså gå in och analysera balansräkningarna. Vad är de värda vid ett likvidationstillfälle, konkurstillfälle?

Därför är den här diskussionen mycket överdriven. Den handlar om någonting helt annat, nämligen att bankerna under lång tid har intecknat säkerheter som inte finns. Sedan har de upptäckt att de inte kan jobba på det sättet längre, och så passar de på ett tillfälle.

När Basel 2-reglerna slår igenom totalt, vad ska de då skylla på? De börjar ju redan nu anpassa sig efter de regler som kommer. Och det är inte något som vi beslutar här i riksdagen, utan det är EU-lagstiftning. Då anpassar de sig redan nu.

Jag förnekar inte att det finns ett litet antal företag som har drabbats av detta. Men kom inte och påstå att det är förmånsrättsordningen som är det intressanta.

Dessutom ska man vara medveten om att skatteprivilegiet var en väldigt viktig del. Om det togs bort skulle också bankernas förmånsrätt minskas. Det var hela detta som var en uppgörelse i kommittén. I konsekvensens namn skulle man då gå tillbaka och återinföra skatteprivilegiet. Och vad säger då alla leverantörer?

Det finns kreditgivare till företag i dag. Det är dels leverantörer, dels banker. Men varför ska vi värna bankerna så till den milda grad, och varför ska Sverige som enda land behålla en lagstiftning som inget annat land har?

Jag kan också säga att vad som håller på att hända nu, framför allt i södra Sverige eftersom det finns en geografisk närhet, är att Den Danske Bank börjar ta marknadsandelar. Den vet hur man behandlar den här problematiken.

Jag ska ta upp en annan sak som är väldigt intressant. Vilken bank är utsedd till årets bank? Jo, det är Den Danske Bank därför att den har nya sätt att fixa krediter.

Sedan finns det en annan sak som är väldigt viktig i detta sammanhang och som också kommittén betonade och som bör betonas än mer, och det är riskkapitalförsörjningen generellt. Det är ett problem att vi i dag inte har några statliga kreditgarantier eller kreditgarantier genom kreditgarantiföreningar. Man kan lösa detta på ganska enkla sätt genom att utnyttja de kreditgarantiföreningar som finns, och med en viss statlig insats kan man se till att existerande strukturer gör att vi ökar riskkapitalförsörjningen på ett ganska finurligt sätt.

Det är detta som vi ska börja jobba med. Tro inte att riskkapitalet påverkas i någon större utsträckning av den förändring som nu sker i förmånsrättsordningen. Det ska bli väldigt intressant, och jag välkomnar det. Det var väl också därför som man från början tog in i betänkandet att detta naturligtvis ska utvärderas.

Om det nu skulle visa sig att ITPS kommer fram till att detta inte har inneburit någonting, så är det inte förmånsrättsordningen som har orsakat detta, utan det är andra saker. Vad ska man då komma med från Viviann Gerdins sida och så vidare? Vad finns det då att hämta annat än att springa den här populistiska vägen?

Utan några egentliga belägg har man alltså fallit för en opinion som har börjat i en viss landsända i Sverige och på väldigt svaga grunder, skulle jag vilja säga.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 132 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 2 och 3. Jag tycker att Jan Ertsborn och andra har beskrivit det hela så bra. Jag tycker därför inte att det behövs fler beskrivningar av varför, utan det räcker med bifall till reservationerna 2 och 3.

När det gäller reservation 1 uppfattade jag det som Niclas Lindberg sade här som att vi har fått ett löfte om att det ska finnas ett resultat före sommaren där man uppskattar hur detta slår för småföretagen. Det ska finnas före sommaren för att vi ska kunna vidta åtgärder i budgetarbetet om det visar sig att det är problem.

Om jag har uppfattat Niclas Lindberg rätt behöver jag inte yrka bifall till reservation 1. Men jag skulle gärna vilja få veta om detta är rätt. Jag tycker att det är viktigt att vi kan åtgärda detta vid budgetförhandlingarna till hösten om det visar sig att det finns problem.

Frågan om den nya förmånsrättslagen tycker jag har hanterats på ett märkligt och upprörande sätt. Det finns faktiskt en riksdagsmajoritet för att skjuta upp det andra steget av reformen till 2007, det vill säga att äldre krediter går under den nya lagen där banken får ut bara 55 % i stället för 100 % av sina fordringar vid konkurs. Det finns en riksdagsmajoritet för att skjuta upp del två. Men Socialdemokraterna och Vänstern tricksar och hindrar faktiskt demokratin från att verka.

Det som man har gjort när man har överfört detta från lagutskottet till finansutskottet tycker jag är upprörande. I finansutskottet åstadkommer man en lösning som gör att majoriteten inte får igenom sin åsikt.

Som bekant har Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet ett budgetsamarbete. Trots detta ansåg inte Socialdemokraterna och Vänstern att den här frågan var en budgetfråga när lagen infördes. Då är det inte en budgetfråga nu heller. Det blir inte en budgetfråga bara därför att Socialdemokraterna inte får sin vilja igenom. Dessutom har den här saken fått beklämande proportioner. För att spara 200 miljoner för staten drar man bort säkerheter på 50 miljarder från företagen.

Och bankernas ändrade hantering med factoring och leasing medför att leverantörerna inte får nämnvärt mer vid konkurser. Vinsten av reformen blir liten, men skadan riskerar att bli gigantisk.

Anf. 133 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Ingegerd Saarinen sade att det är upprörande att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet inte låter demokratin få agera i den här frågan. Men det är faktiskt Miljöpartiet som inte ställer upp på att splittra budgeten i finansutskottet så att vi får majoritet för reservation 1. Det är ju Ingegerd Saarinen och hennes parti som ser till att inte demokratin får agera fullt ut och vågar ta steget och splittra budgeten i finansutskottet. Det tycker jag är märkligt, och jag tycker att det uppseendeväckande, måste jag säga. God ton i sammanhanget är ju ändå att inte stå och skylla på andra partier när man själv är orsak till att det här inte går igenom. Det är ju faktiskt det ni är.

Sedan tycker jag naturligtvis att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet skulle agera och ställa upp på reservation 1, men stå inte i talarstolen i Sveriges riksdag och säg att det är ett hot mot demokratin att de inte accepterar den. Det är ju ni som är ett hot mot demokratin. Om vi har majoritet för uppfattningen i reservation 1 så är det ju ni som ska bifalla den här i dag, och då får vi igenom det här. Värre än så är det ju inte. Det är det som jag tycker är märkligt. Vad säger Ingegerd Saarinen om detta?

Anf. 134 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Nu blir jag lite förvirrad här. Reservation 1 handlar ju om en utvärdering av den här lagen. Nu har Socialdemokraterna alltså gått med på att utvärderingen ska påskyndas så att vi har möjlighet att ta ställning till frågan i nästa budgetberedning och så att vi kan göra något åt detta till årsskiftet om det visar sig behövas. Vad är problemet?

Anf. 135 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Nu blir jag fundersam! Har Socialdemokraterna ansett att den här utvärderingen ska vara fulländad så att vi kan ta hänsyn till budgeten? Det har inte jag hört. Vi har yrkat att vi vill ha en underhandsrapport senast den 31 augusti 2005, och det är vi överens om. Men Socialdemokraterna har ju inte gått med på att vi ska få en rapport från utvärderingen. Det var ju därför vi ville skjuta på ikraftträdandet av andra delen till den 1 januari 2007. Vi ville ha utvärderingen.

Nu säger du, Ingegerd Saarinen, att ni också ville ha den här utvärderingen och skjuta på det här till den 1 januari 2007.

Det är enligt min uppfattning Miljöpartiet som inte agerar enligt sin egen uppfattning i finansutskottet, annars skulle vi ha majoritet för att vi fick en längre tid för att följa utvärderingen.

Anf. 136 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Miljöpartiet gjorde allt vad som var möjligt för att få till stånd den här lösningen att vi skulle skjuta upp steg 2 till 2007, men det var inte möjligt att få igenom det i finansutskottet. Däremot löste man alltså frågan med utvärderingen på ett sätt som innebär att utvärderingen ska ge resultat senast tidig höst, men som jag har förstått det nu på Socialdemokraterna här faktiskt redan i vår, på ett sådant sätt att man ser vartåt det hela barkar. Visar det sig att det här ger uppenbara problem för småföretagen ska man alltså kunna göra någonting åt det i budgetförhandlingen och till exempel förändra procentsatsen redan vid årsskiftet.

Anf. 137 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Jag reagerade också på det Ingegerd Saarinen sade när hon deklarerade att hon egentligen instämde i reservation 1. Min reaktion blev då att jag begärde ordet för att uppmana Miljöpartiet att instämma här. Då blir det ju en majoritet för förslaget, och vi kan få fram en delrapport. Jag vet ju att Miljöpartiet tidigare har värnat om just det här att inte försämma vad gäller kapitalförsörjning till småföretag. Här har man då en möjlighet att verkligen se till att återrapporteringen kommer snabbt.

Jag vill också tillägga att vi från Centerpartiets sida naturligtvis tillstyrker reservationerna, och jag yrkar bifall till reservationerna 1, 2 och 3.

Anf. 138 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Det här blir ju lite lustigt. Jag vill att Socialdemokraterna verkligen talar om ifall jag har missuppfattat vad det är de har sagt. Jag har uppfattat det så att Socialdemokraterna har deklarerat här i talarstolen i dag att utvärderingen ska ske mycket snabbt och att den ska vara färdig i vår. Av det jag tidigare har hört från finansutskottet är det så för att utvärderingen ska kunna ge bra signaler om vilka problem det här kan medföra för småföretagen, och blir det problem ska man alltså ändra lagstiftningen till det kommande årsskiftet.

Så har jag uppfattat överenskommelsen i finansutskottet, och jag tycker att jag har fått det bekräftat av Socialdemokraterna här. I så fall behövs ju inte reservation 1, för snabbare än till våren kan vi ju knappast åstadkomma den här utvärderingen om vi ska göra den på något vettigt sätt.

Anf. 139 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Jag vill vara fullständigt säker på det hela. Det var ju *snarast* utvärderingen skulle göras, men vi borgerliga partier i lagutskottet har ju faktiskt föreslagit att den skulle tas fram till den 1 juli 2005. Av den anledningen finns det ju faktiskt en deadline.

Anf. 140 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Jag väljer nu den här gången att tro Socialdemokraterna på deras ord. Vi får väl se om det är förståndigt eller inte. Det kan vi tala om i juli.

Anf. 141 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja fråga Ingegerd Saarinen: Vad innebär det om man bifaller till exempel reservation 2?

Jag skulle också vilja fråga Ingegerd Saarinen om en annan sak. Miljöpartiet ansluter sig nu till de övriga bankkramarpartierna som vill se till att bankerna ska garanteras utdelning på leverantörernas bekostnad. Jag trodde att de som gillade småföretag också var intresserade av att se till att leverantörerna fick någon form av utdelning.

Beträffande Basel 2-reglerna: Är det inte så att bankerna använder förmånsrättslagen för att lyfta fram de här frågorna, och egentligen handlar det om Basel 2-reglerna.

Dessutom: Vad säger Ingegerd Saarinen om de här företagen som har 2–3 miljoner i checkräkningskredit, men där vid likvidationstillfället den så kallade säkerhetsmassan är värd kanske 100 000–200 000 kr? Menar Ingegerd Saarinen att för att trygga en checkräkningsgaranti på 2–3 miljoner har det någon betydelse om man får 55 % av 100 000–200 000 eller 100 %? Och detta sker då på bekostnad av leverantörerna.

Det är sådana frågor som jag tycker att det är väldigt viktigt att få svar på från Miljöpartiet just nu.

Anf. 142 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Jag ber så mycket om ursäkt, men jag hann inte skriva ned alla Per Rosengrens frågor.

Beträffande leverantörerna är det ju så att bankerna hittar vägar att kringgå den här nya lagstiftningen. De arbetar till exempel nu med factoring och leasing så att företagen faktiskt vid en konkurs inte har det kapital som de annars skulle ha haft, vilket innebär att leverantörerna ändå inte får utdelning. Bankerna ser nog till att få sitt i alla fall, men leverantörerna kommer inte att vinna på det här. De som förlorar på det här i stället är småföretagen, som förlorar 50 miljarder i säkerheter.

Anf. 143 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Det där är ju en myt, en sägen som över huvud taget inte finns belagd någonstans.

Jag säger det återigen: Vad är säkerhetsmassan egentligen i ett företag som har en checkräkningskredit på 2–3 miljoner kronor och så har banken tagit en inteckning på det, men vid likvidationstillfället, konkurstillfället, har denna massa sjunkit till 100 000–200 000? Menar Ingegerd Saarinen att bankerna bryr sig om de får 55 % eller 100 % av dessa 100 000 eller 200 000 för en checkräkningskredit på 3 miljoner? Men det var inte det som var den huvudsakliga frågan.

Den huvudsakliga frågan just nu är vad det enligt Ingegerd Saarinen innebär att man bifaller reservation 2. Det ställer nämligen en hel del på ända när det gäller vissa saker, det vill säga vilket datum som ska gälla. Är det rimligt att man biträder en reservation som innebär att man tvingas se till att genomföra konkurser före den 1 januari 2005? Det är det som det hela innebär. Hur man ska tolka detta står tämligen klart efter den diskussion som Niclas och de borgerliga nyss hade.

Nu ser Ingegerd Saarinen till att man försätter dessa företag i konkurs så fort som möjligt under det här året, i stället för att avvakta och se om det finns en möjlighet att driva dem vidare nästa år. Det är precis det som Miljöpartiet nu håller på att driva fram.

Anf. 144 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Det finns givetvis inget som helst krav på att försätta företag i konkurs före årsskiftet. Det är ett ganska konstigt påstående.

Däremot är det så att om vi stöder det här kommer företagarna att vid konkurs få en mycket svårare situation. Om bankerna bara får ut 55 % kommer företagarnas borgen att i mycket större utsträckning ryka.

Anf. 145 NICLAS LINDBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vill bara för sakens skull säga till Ingegerd Saarinen att vi har en uppgörelse i finansutskottet mellan Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, och den gäller.

Anf. 146 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Tack för det. Det innebär att jag inte behöver yrka bifall till reservation 1.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

Prot. 2004/05:36

24 november

*Vissa frågor rörande
2003 års reform
av förmånsrätts-
lagstiftningen*

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Punkt 1 (Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken [avsnitten 1 och 2.1–2.3])

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

161 för utskottet

122 för res. 1

1 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 25 v, 15 mp

För res. 1: 46 m, 34 fp, 28 kd, 14 c

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 23 s, 9 m, 13 fp, 5 kd, 5 v, 8 c, 2 mp

Runar Patriksson (fp) amälde att han avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 4 (Beslut om ramar för budgeten 2005 [avsnitten 4 och 5 exkl. 5.13])

1. utskottet

2. res. 5 (m)

3. res. 6 (fp)

4. res. 7 (kd)

5. res. 8 (c)

Kammaren fastställde med acklamation res. 7 som kontraposition i en förberedande votering.

Förberedande votering 1:

38 för res. 6

29 för res. 7

221 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Förberedande votering 2:

48 för res. 5

37 för res. 6

204 avstod

60 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

163 för utskottet

46 för res. 5

80 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 25 v, 15 mp

För res. 5: 46 m

Avstod: 37 fp, 29 kd, 14 c

Frånvarande: 21 s, 9 m, 11 fp, 4 kd, 5 v, 8 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU9 Offentlig upphandling

Punkt 1 (Nya EG-direktiv om offentlig upphandling)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (fp)

Förberedande votering:

47 för res. 1

37 för res. 2

204 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

163 för utskottet

46 för res. 1

80 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 25 v, 15 mp

För res. 1: 46 m

Avstod: 37 fp, 29 kd, 14 c

Frånvarande: 21 s, 9 m, 11 fp, 4 kd, 5 v, 8 c, 2 mp

Punkt 2 (Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet)

1. utskottet
2. res. 5 (m, fp, kd, c)

Votering:

163 för utskottet

123 för res. 5

1 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 1 m, 25 v, 15 mp

För res. 5: 45 m, 37 fp, 28 kd, 13 c

Avstod: 1 kd

Frånvarande: 22 s, 9 m, 11 fp, 4 kd, 5 v, 9 c, 2 mp

Punkt 3 (Övriga upphandlingsfrågor)

1. utskottet

2. res. 8 (kd)

Votering:

162 för utskottet

27 för res. 8

98 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 25 v, 15 mp

För res. 8: 27 kd

Avstod: 46 m, 37 fp, 1 kd, 14 c

Frånvarande: 22 s, 9 m, 11 fp, 5 kd, 5 v, 8 c, 2 mp

FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2004

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU7 Kontroll av postförsändelser

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU11 Ändringar i reglerna om framskjuten beskattning vid andelsbyten, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU12 Skatteavtal mellan Sverige och Chile m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2004/05:36

24 november

LU11 Vissa frågor rörande 2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen

Punkt 1 (Utvärdering av 2003 års reform)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

148 för utskottet

128 för res. 1

13 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 25 v

För res. 1: 46 m, 37 fp, 29 kd, 14 c, 2 mp

Avstod: 13 mp

Frånvarande: 21 s, 9 m, 11 fp, 4 kd, 5 v, 8 c, 2 mp

Punkt 2 (Ändringar i övergångsbestämmelserna)

1. utskottet

2. res. 2 (m, fp, kd, c)

Votering:

148 för utskottet

140 för res. 2

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 25 v, 1 mp

För res. 2: 46 m, 37 fp, 29 kd, 14 c, 14 mp

Frånvarande: 22 s, 9 m, 11 fp, 4 kd, 5 v, 8 c, 2 mp

Inger Nordlander (s) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Leif Björnlod (mp) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (Ytterligare övergångsbestämmelser)

1. utskottet

2. res. 3 (m, fp, c)

Votering:

177 för utskottet

111 för res. 3

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 29 kd, 25 v

För res. 3: 45 m, 37 fp, 14 c, 15 mp

Frånvarande: 21 s, 10 m, 11 fp, 4 kd, 5 v, 8 c, 2 mp

14 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Framställningar

2004/05:RRS6 Riksrevisionens styrelses framställning angående Arbetsmiljöverkets tillsyn

2004/05:RRS7 Riksrevisionens styrelses framställning angående statens stöd till idrottsrörelsen och folkbildningen

Motioner

med anledning av prop. 2004/05:37 Sveriges antagande av rådets beslut om införande av ett antal nya funktioner för Schengens informationssystem

2004/05:Ju18 av Rolf Olsson m.fl. (v)

2004/05:Ju19 av Leif Björnlod m.fl. (mp)

med anledning av prop. 2004/05:39 Kvalitet, dokumentation och anmälningsplikt i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), m.m.

2004/05:So6 av Erik Ullenhag m.fl. (fp)

med anledning av prop. 2004/05:41 Förbättrad kontroll av rättsliga biträdens ersättningsanspråk, m.m.

2004/05:Ju20 av Olle Sandahl m.fl. (kd)

2004/05:Ju21 av Beatrice Ask m.fl. (m)

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 24 november

2004/05:200 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Djurtransporter i EU

2004/05:201 av *Hillevi Larsson* (s) till finansminister Pär Nuder

Skatte- och momsfrusk

2004/05:202 av *Kerstin Lundgren* (c) till statsrådet Morgan Johansson

Hemlösa

2004/05:203 av *Inger Lundberg* (s) till statsrådet Hans Karlsson

Tillämpningen av sjukförsäkringen

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 november.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 24 november

2004/05:423 av *Berit Högman* (s) till näringsminister Thomas Östros

Kollektivavtal inom statlig verksamhet

2004/05:424 av *Per-Olof Svensson* (s) till socialminister Berit Andnor

Utbetalning av ålderspension

2004/05:425 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Lena Hallengren

Förskola för barn till sjukskrivna

2004/05:426 av *Anders G Högmark* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Utvärdering av Kallax

2004/05:427 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ibrahim Baylan

Utbildning av byggnadsarbetare

2004/05:428 av *Jörgen Johansson* (c) till finansminister Pär Nuder

Avdrag för hushållstjänster

2004/05:429 av *Kenneth Johansson* (c) till statsrådet Ylva Johansson

Avdrag för hushållstjänster

2004/05:430 av *Annika Qarlsson* (c) till statsrådet Jens Orback

Avdrag för hushållstjänster

2004/05:431 av *Åsa Torstensson* (c) till statsrådet Hans Karlsson

Avdrag för hushållstjänster

2004/05:432 av *Johan Löfstrand* (s) till statsrådet Lena Hallengren

Ungdomsföreningar

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 november.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 24 november

2004/05:320 av *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Jägare med funktionshinder

2004/05:323 av *Agneta Ringman* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Livsmedelsindustrins konkurrensförmåga

2004/05:326 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

De finska nationella stöden och konkurrensen inom jordbruksproduktionen

2004/05:327 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Antalet salmonellafall

2004/05:344 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Barbro Holmberg

Utlämning av asylsökande

2004/05:347 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds

Kränkningar av medborgerliga och politiska rättigheter i Armenien

2004/05:348 av *Peter Pedersen* (v) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky

Kulturtidskrifter

2004/05:349 av *Sten Lundström* (v) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin

Åtgärder för ett jämställt offentligt rum

2004/05:350 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till utrikesminister Laila Freivalds

Förödande klimatförändringar i Arktis

2004/05:351 av *Birgitta Gidblom* (s) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin

Säkerheten i fjällen

2004/05:352 av *Birgitta Gidblom* (s) till socialminister Berit Andnor

Psyiskt våld inom familjen

2004/05:353 av *Mikael Oscarsson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Så kallad springnota

2004/05:354 av *Cecilia Wigström* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds

Observatörsplats i FN åt Taiwan

2004/05:355 av *Kent Olsson* (m) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky

Stöd till icke-demokratiska organisationer

2004/05:357 av *Anders G Högmark* (m) till statsminister Göran Persson

Europadomstolen

2004/05:358 av *Sonja Fransson* (s) till justitieminister Thomas Bodström

Förståndshandikappade och fängelsestraff

2004/05:360 av *Lennart Klockare* (s) till statsrådet Ulrica Messing

Ersättningsjobb

2004/05:361 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till socialminister Berit Andnor
Serviceautomaters tillgänglighet för funktionshindrade
2004/05:362 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Smärtsjukvården
2004/05:363 av *Rolf Gunnarsson* (m) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky
Konstnärsnämndens drift av hotellverksamhet
2004/05:364 av *Henrik Westman* (m) till finansminister Pär Nuder
Nya budgetprinciper
2004/05:365 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Ibrahim Baylan
IV-slussen i Malmö
2004/05:367 av *Ulla Löfgren* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Trafiksäkerheten på enskilda vägar
2004/05:368 av *Sten Tolgfors* (m) till statsminister Göran Persson
Olika statsråds syn på friskolor
2004/05:370 av *Tomas Högström* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Åtgärder för en bättre psykvård
2004/05:371 av *Maud Ekendahl* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Vitesföreläggande inom sjukvården
2004/05:372 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Nikotinersättningsprodukter
2004/05:373 av *Göran Lindblad* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Straff för brottsoffer
2004/05:375 av *Sten Lundström* (v) till statsrådet Barbro Holmberg
Illegal vistelse
2004/05:376 av *Owe Hellberg* (v) till statsrådet Ulrica Messing
Biljettpriset på sträckan Stockholm–Gävle
2004/05:378 av *Marie Wahlgren* (fp) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin
Klimatförändringarnas inverkan på samhällsplaneringen
2004/05:380 av *Peter Danielsson* (m) till statsrådet Lena Sommestad
LOU på avfallsområdet
2004/05:381 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Att sälja sjukvård
2004/05:383 av *Maud Ekendahl* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Tandhälsan
2004/05:384 av *Ulla Löfgren* (m) till försvarsminister Leni Björklund
Befälsutbildningen
2004/05:386 av *Lars Johansson* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Försvarsbeslutet och sjöräddningen i Västerhavet
2004/05:387 av *Ola Rask* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Kustbevakningens investeringar
2004/05:388 av *Berit Högman* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Flyget
2004/05:389 av *Johan Linander* (c) till statsrådet Ulrica Messing
E 22

2004/05:391 av *Bertil Kjellberg* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Översyn av insolvensrätten

2004/05:392 av *Hillevi Engström* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Etiskt råd inom polisen

2004/05:393 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Översyn av straffmätning

2004/05:394 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Blyammunition

2004/05:395 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Svensk pålsnärning

2004/05:396 av *Billy Gustafsson* (s) till statsrådet Ulrica Messing

Den fortsatta verksamheten vid Kungsängens flygplats i Norrköping

2004/05:397 av *Carina Adolfsson Elgestam* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Krav på betesdrift i mjölkproduktionen

2004/05:398 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Ibrahim Baylan

Mobbning

Prot. 2004/05:36
24 november

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 november.

18 § Kammaren åtskildes kl. 16.32.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdet början till och med 6 § anf. 23 (delvis).

av förste vice talmannen därefter till och med anf. 67 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 111 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Ledighet.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
5 § Förnyad bordläggning.....	2
6 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	2
Finansutskottets betänkande 2004/05:FiU1	2
Anf. 1 MIKAEL ODENBERG (m).....	2
Anf. 2 KARIN PILSÄTER (fp)	5
Anf. 3 MATS ODELL (kd).....	8
Anf. 4 ROGER TIEFENSEE (c).....	11
Anf. 5 ARNE KJÖRNSBERG (s).....	14
Anf. 6 MATS ODELL (kd) replik.....	17
Anf. 7 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	18
Anf. 8 MATS ODELL (kd) replik.....	19
Anf. 9 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	19
Anf. 10 KARIN PILSÄTER (fp) replik	20
Anf. 11 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	20
Anf. 12 KARIN PILSÄTER (fp) replik	21
Anf. 13 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	21
Anf. 14 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	22
Anf. 15 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	22
Anf. 16 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	23
Anf. 17 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	23
Anf. 18 MIKAEL ODENBERG (m) replik	23
Anf. 19 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	24
Anf. 20 MIKAEL ODENBERG (m) replik	25
Anf. 21 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	25
Anf. 22 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	26
Anf. 23 YVONNE RUWAIDA (mp).....	28
Anf. 24 MIKAEL ODENBERG (m) replik	31
Anf. 25 YVONNE RUWAIDA (mp) replik.....	31
Anf. 26 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	32
Anf. 27 YVONNE RUWAIDA (mp) replik.....	32
Anf. 28 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	32
Anf. 29 YVONNE RUWAIDA (mp) replik.....	33
Anf. 30 Finansminister PÅR NUDER (s)	33
Anf. 31 MATS ODELL (kd) replik.....	37
Anf. 32 Finansminister PÅR NUDER (s) replik	38
Anf. 33 MATS ODELL (kd) replik.....	38
Anf. 34 Finansminister PÅR NUDER (s) replik	39
Anf. 35 MIKAEL ODENBERG (m) replik	39
Anf. 36 Finansminister PÅR NUDER (s) replik	40
Anf. 37 MIKAEL ODENBERG (m) replik	40

Anf. 38	Finansminister PÄR NUDER (s) replik	41
Anf. 39	YVONNE RUWAIDA (mp) replik	41
Anf. 40	Finansminister PÄR NUDER (s) replik	42
Anf. 41	YVONNE RUWAIDA (mp) replik	42
Anf. 42	ROGER TIEFENSEE (c) replik	42
Anf. 43	Finansminister PÄR NUDER (s) replik	43
Anf. 44	ROGER TIEFENSEE (c) replik	43
Anf. 45	Finansminister PÄR NUDER (s) replik	43
Anf. 46	KARIN PILSÄTER (fp) replik	44
Anf. 47	Finansminister PÄR NUDER (s) replik	44
Anf. 48	KARIN PILSÄTER (fp) replik	44
Anf. 49	Finansminister PÄR NUDER (s) replik	45
Anf. 50	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	46
Anf. 51	Finansminister PÄR NUDER (s) replik	46
Anf. 52	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	46
Anf. 53	Finansminister PÄR NUDER (s) replik	47
Anf. 54	ULF SJÖSTEN (m)	47
Anf. 55	GUNNAR ANDRÉN (fp)	49
Anf. 56	PER LANDGREN (kd)	51
Anf. 57	JÖRGEN JOHANSSON (c)	53
Anf. 58	SUSANNE EBERSTEIN (s)	56
Anf. 59	ULF SJÖSTEN (m) replik	57
Anf. 60	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	58
Anf. 61	ULF SJÖSTEN (m) replik	58
Anf. 62	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	59
Anf. 63	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	59
Anf. 64	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	59
Anf. 65	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	60
Anf. 66	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	60
Anf. 67	PER LANDGREN (kd) replik	61
Anf. 68	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	61
Anf. 69	PER LANDGREN (kd) replik	61
Anf. 70	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	62
Anf. 71	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	62
Anf. 72	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	62
Anf. 73	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	63
Anf. 74	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	63
Anf. 75	MARIE ENGSTRÖM (v)	63
Anf. 76	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	65
Anf. 77	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	65
Anf. 78	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	66
Anf. 79	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	66
Anf. 80	PER LANDGREN (kd) replik	66
Anf. 81	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	67
Anf. 82	PER LANDGREN (kd) replik	67
Anf. 83	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	67
	(Beslut fattades under 13 §.)	67
7 §	Offentlig upphandling	67
	Finansutskottets betänkande 2004/05:FiU9	67

Anf. 84	CARIN LUNDBERG (s)	67
Anf. 85	TOMAS HÖGSTRÖM (m)	68
Anf. 86	KARIN PILSÅTER (fp)	69
Anf. 87	LARS LINDÉN (kd)	70
Anf. 88	JÖRGEN JOHANSSON (c)	72
Anf. 89	KJELL NORDSTRÖM (s)	73
Anf. 90	TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik	74
Anf. 91	KJELL NORDSTRÖM (s) replik	74
Anf. 92	TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik	74
Anf. 93	KJELL NORDSTRÖM (s) replik	74
Anf. 94	BÖRJE VESTLUND (s)	74
Anf. 95	LARS LINDÉN (kd) replik	76
Anf. 96	BÖRJE VESTLUND (s) replik	76
Anf. 97	LARS LINDÉN (kd) replik	76
Anf. 98	BÖRJE VESTLUND (s) replik	77
Anf. 99	GUNVOR G ERICSON (mp)	77
	(Beslut fattades under 13 §.)	78
8 §	Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2004	78
	Finansutskottets betänkande 2004/05:FiU11	78
	(Beslut fattades under 13 §.)	78
9 §	Kontroll av postförsändelser	78
	Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU7	78
	(Beslut fattades under 13 §.)	78
10 §	Ändringar i reglerna om framskjuten beskattning vid andelsbyten, m.m.	79
	Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU11	79
Anf. 100	FREDRIK OLOVSSON (s)	79
Anf. 101	LENNART HEDQUIST (m)	80
Anf. 102	PER LANDGREN (kd)	82
Anf. 103	ROGER TIEFENSEE (c)	82
Anf. 104	PER ROSENGREN (v)	83
Anf. 105	LENNART HEDQUIST (m) replik	84
Anf. 106	PER ROSENGREN (v) replik	85
Anf. 107	LENNART HEDQUIST (m) replik	85
Anf. 108	PER ROSENGREN (v) replik	86
	(Beslut fattades under 13 §.)	86
11 §	Skatteavtal mellan Sverige och Chile m.m.	86
	Skatteutskottets betänkande 2004/05:SkU12	86
	(Beslut fattades under 13 §.)	86
12 §	Vissa frågor rörande 2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen	87
	Lagutskottets betänkande 2004/05:LU11	87
Anf. 109	JOHAN LÖFSTRAND (s)	87
Anf. 110	BERTIL KJELLBERG (m)	87
Anf. 111	JAN ERTSBORN (fp)	88
Anf. 112	YVONNE ANDERSSON (kd)	90
Anf. 113	VIVIANN GERDIN (c)	91
Anf. 114	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	93

Anf. 115	VIVIANN GERDIN (c) replik	94
Anf. 116	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	94
Anf. 117	VIVIANN GERDIN (c) replik	95
Anf. 118	NICLAS LINDBERG (s)	95
Anf. 119	JAN ERTSBORN (fp) replik	97
Anf. 120	NICLAS LINDBERG (s) replik	97
Anf. 121	JAN ERTSBORN (fp) replik	97
Anf. 122	NICLAS LINDBERG (s) replik	97
Anf. 123	BERTIL KJELLBERG (m) replik	98
Anf. 124	NICLAS LINDBERG (s) replik	98
Anf. 125	BERTIL KJELLBERG (m) replik	98
Anf. 126	NICLAS LINDBERG (s) replik	98
Anf. 127	VIVIANN GERDIN (c) replik	99
Anf. 128	NICLAS LINDBERG (s) replik	99
Anf. 129	VIVIANN GERDIN (c) replik	100
Anf. 130	NICLAS LINDBERG (s) replik	100
Anf. 131	PER ROSENGREN (v)	100
Anf. 132	INGEGERD SAARINEN (mp)	103
Anf. 133	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	104
Anf. 134	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	104
Anf. 135	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	104
Anf. 136	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	104
Anf. 137	VIVIANN GERDIN (c) replik	105
Anf. 138	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	105
Anf. 139	VIVIANN GERDIN (c) replik	105
Anf. 140	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	105
Anf. 141	PER ROSENGREN (v) replik	105
Anf. 142	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	106
Anf. 143	PER ROSENGREN (v) replik	106
Anf. 144	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	106
Anf. 145	NICLAS LINDBERG (s) replik	107
Anf. 146	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	107
	(Beslut fattades under 13 §.)	107
13 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	107
	FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	107
	FiU9 Offentlig upphandling	108
	FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2004	109
	SkU7 Kontroll av postförsändelser	109
	SkU11 Ändringar i reglerna om framskjuten beskattning vid andelsbyten, m.m.	109
	SkU12 Skatteavtal mellan Sverige och Chile m.m.	109
	LU11 Vissa frågor rörande 2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen	110
14 §	Bordläggning	111
15 §	Anmälan om interpellationer	112
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	112
17 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	113

Elanders Gotab, Stockholm 2004